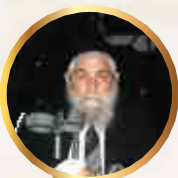

ר' עמרם
בלויא

ר' יצחק
שלמה
בלויא

ר' חיים
וולף
רוזנהפט

ר' אלעזר
מרדכי קעניג
בע"ח
"רוקח מרדכי"
וסבתא אסתר
פרומט בצעירותה

ר'
שמואל
יעקב
ויינברג
זצ"ל

ר' יוסף
הלל
קעניג
זצ"ל

ר'
הרש"ל
בלויא

זיכרון לר' מרדכי קעניג

שבת כלכתא

שבת קדש פרשת וישלח משפחת קעניג – תשפ"ה

ברכת תודות וס"ד

לאחותינו היקרה ר. גולדברג שתחי' על כל הארגון והמסירות
לאחינו הרב יצחק שליט"א על שליחת התמונות
להרב אלימלך מינצברג שליט"א על הגהת הגליון
להרב אלעזר מרדכי שליט"א על חיפוש בגנוזך ועזרתו הרבה
להרב עקיבא צבי שליט"א על הגהת הגליון
ועצותיו המחכימות וללא הפסק

ואחרון חביב הלא הוא אחינו הרב שמעון ד. ליפא שליט"א
על התמסרותו הרבה להוצאת גליון זה
ולכל אחינו ואחיותנו ולאחיינים היקרים
ששלחו חומר רב לגליון זה "כה לחי"

תודות להר"ר גדליה בורשטיין שיחי' ולמערכת "וזכרם לא ימוש
מזרעם" על המצאת התמונות וגנוזך
להר"ר משה מתתיהו קניג שליט"א - צפת על העזרה הרבה בכל
להר"ר אברהם דב קניג על התמונות
להרבנית דבורה אשת ר' נתן צבי על התמונות
להרב קאפל בלוי שליט"א על גנוזך בלויא
לדודות הגב' פייגי ורחל על התמונות.

להערות ותגובות ותמונות נוספות נשמח לקבל בכתובת:
y0527605484@gmail.com

יום ה' לסדר וישלח יעקב מלאכים

למשפחת "קעניג" המעטירה והחשובה

באנו בזה בקצירת האומר בדברים מועטים לרגל
התאספות המשפחה לחזק ולבסס בדקי הבית.

כי מראש צורים הראנו, יסודותיה העמוקים של אבות
המשפחה בירושלים קרתא דשופריא, אשר נמנו על
חברי עדתינו, וזכור אזכרנו את אחי הסבא ז"ל הר"ר
אברהם ז"ל, שהיה מראשוני המפקחים בהשגחתנו
ואשר ניהל את מערכת השמיטה הראשונה בגאון ובעוז.

יה"ר שיהא אסיפה חשובה לחיזוק על שמירת וטהרת
המאכלים ולהמשיך את מסורת המשפחה הכבו'.
רבני וועד הכשרות. המפקחים. המשגיחים.

קעניג - בני מלכים

/ מאמר הר"ר יוסף ה. אייזן שליט"א /

דבר המערכת

/ י. בן מלך /

צאי לך בעקבי הצאן
שרשרת...
חוליה ועוד חוליה...
דור לדור

כן! משפחת קעניג התאספו יחד
וישלח תשפ"ה
שבת של גיבוש,
שבת התרממות,
שבת התאחדות,

שבת של השראה וצבירת כח
בהסתכלות על העבר
מבט אל העתיד
ללמוד מהנטיעות שנטעו בגבעת שאול
מהזרעים שזרעו בחיפה

מההווי של רחוב רבי עקיבא 158
מההאווירה של רמת אלחנן
לנשום את האויר המתוק של חידר קרלין
להיזכר בשנים של בית מלכה ואוהלי שמעון

ב"ה כעת כשכל ציפור מצאה בית
ומגדלים את דור העתיד
ויש שכבר משמשים אבוקת אור לדור הבא

יש לנו עבר
יש לנו עתיד
התפקיד שלנו לתווך ולגשר בין העבר לעתיד
לבנות לזרוע ולטעת את הדור הבא
על פי ציוני הדרך
ולפי היסודות שאנחנו גדלנו עליהם

טועה אדם בדרך, מחפש את דרכו
לא יודע לאן לפנות, ימינה או שמאלה
האם מתרחק הוא או מתקרב למחוז חפצו
והנה שם לב שעל הקרקע יש המוני פסיעות
הבין האדם בדעתו שעדר של כבשים עבר במקום
זה
עדר זה מובל על ידי רועה
וזוהי הדרך הנכונה
אם תדעי לך ... צאי בעקבי הצאן

פשוט קצר וקולע
כששמעתי את השם פשוט נשאבתי
אחורה
כשהסבירו לי בילדותי איך אנחנו
חשובים
כי אנחנו בני מלכים
כי 'קעניג' איז א'מלך

וכשהתבוננתי בזה ראיתי שזה לא רק
באמירה אלא כדרך חיים
חיים אחרים ומרוממים

ונסביר
היה היה מלך גדול
ששלט בכמה מדינות באירופה לפני
158 שנים
למלך היה בן יחיד ואהוב
נסיך בכל המובנים
שקיבל את הכל וחי בתפנוקים

שונאי המלך ידעו את הסוד
וכשרצו להתנקם במלך - החליטו
לתפוס את בנו לאחר מעקב של כמה
חדשים הם מצאו את השעה
ויום אחד פשוט תפסו את בן המלך
ושבו אותו לבור חשוך ועלוב

וכך, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא
חי על לחם צר ומים לחץ בתוך בור
עלוב חי לו בן המלך ומתגעגע לאביו
ובארמון יושב לו המלך
כעוס וכאוב, אפוף במחשבות
ומנסה לטוות במחשבותיו את הדרך
להציל את בנו יחידו
כי את כל אשר לו ייתן בעד בנו...

כרוזים יצאו מאת המלך באותה העת
המוצא או המביא מידע על מקום
המצאו של בן המלך
יתוגמל בשכר של 15000 זהובים
במדינה זו חי יהודי חכם
שהלך והתחקה אחר עקבות השודדים

וגילה את מקום המצאו של בן המלך
למלך מיד הודיע ובו בעת מיד נשלחה
פלוגת חיילים להוציא את הבן מיד
שונאיו

היהודי לא הסתפק בזה אלא מיד דאג
שהאכיל ולהלביש את בן המלך
לרחצו ולספרו שיחזור לו מעט
החינניות שנעלמה

בהגיעם לארמון כיבד המלך את
היהודי כבוד רב הודה לו על כל
פרט פרט מההצלה כך גם על האוכל
והשתייה הלבוש והדאגה וכמובן נתן
לו את מתנתו

לפני הפרדם אומר היהודי למלך כצופן
סוד תגיד לי את האמת!!! אבל רק
את האמת!!!! האם הוא הבן שלך או
שהוא מאומץ???

המלך נאחז בהלם!!!
מה???
מאיפה אתה יודע???
לא אנשי החצר לא המשרתים ולא
אף אחד אחר יודע
מאיפה את היודע???

אמר לו היהודי משפט אחד
אחרי כל ההצלה ואחרי כל הדאגה
הוא לא אמר אפילו פעם אחת את
המילה
תודה
זה לא בן מלך זה בן אכרים

אבל אנחנו בני מלכים
אצלינו במשפחה
חיים מתוך הודאה להקב"ה על כל
צעד ושעל
חיים עם אמונה ובטחון
ומודים אנחנו לך על כל מקרה ומקרה
תודה טאטע!!! א דאנק!!!!

שרשי משפחת קניג

בנו הסבא ר' יוסף הלל יסד את מוסדות תורה ויראה בעשר אצבעותיו עמל לפתח ולרומם את בית ה' הוא היה אומר על כל מיני דברים שאנשים מקפידים שאין להם סברא שזה במשך הדורות נכנס מהגויים. היה היה איש נטורי קרתא ובסוף ימיו עזב אותם כי ראה שהם שקרנים, הוא היה גבור

חייל ואמר ש כ ש ה י ה צעיר היה יכול לכופף מזלג מברזל ולא האמין שעד כדי כך יתחלש כ ש ל א הצליח.

הוא היה מחנך דגול, מחנך את ילדי ישראל כל ילד לפי דרגתו ומעלתו ילד שהיה שובב לימד אותו קטע מספר מוסר בע"פ זכורני ש כ ש ה י ה מ ל מ ד ל פ ע מ י מ ל פ נ י ה ה פ ס ק ה היה עושה "ד ק ה" אמונה כל ילד היה מניח את היד על הראש והיה אומר לתלמידים לחשוב רק

על השי"ת, היה לומד כל שבת בסעודה אגרת הרמב"ם וכשהיה אומר לכל אדם ובכל עת היה מסביר גם לאשה וגם כשהיא מעצבנת אותו.

חתנים כהנים ואחד לוי והלוי היה הסבא של השל"ה ובחגים שכולם היו ביחד הוא היה נוטל ידים לכולם ואז היה עשרים וחמש כהנים כמנין "כה" תברכו (הסבא ר' יוסף הלל היה מספר תמיד את הסיפור עם 'כה' תברכו)

הם היו מתגוררים בעיירה ליטמארסק העירה ליטמארסק הייתה שייכת למשפחת לוין ואיצ"ה מאיר לוין היה נכד של אח של ר' גרשון.

דודנו ר' ישעיה זצ"ל סיפר שהיה בלודז' והסתכל בפנקסי הקהילה ומופיע שיש שטחים שהיו שייכים לר' אפרים פישל שעל חמש מהם מופיע המיקום המדויק והם נמצאים במקומות מרכזיים וערכם נאמד בהון עתק.

ר' אלעזר מרדכי נולד בערך בשנת תרכ"ו-ז, אשתו הראשונה הייתה בת דודו של בעל ה"שפת אמת" ר' אלעזר מרדכי היה חסיד קו'ניץ וקרוי ע"ש האדמו"ר השלישי מקו'ניץ ר' אלעזר וכן היה לו בן ירחמיאל משה (אביו של הראש כולל ר' נתן צבי זצ"ל) שגם קרוי ע"ש הקו'ניצר.

ר' אלעזר מרדכי עלה לא"י בין תרנ"ה לתרנ"ט ולפני שעלה הלך להיפרד מהשפת אמת ולשאול האם יש לו מצווה לעלות לארץ ישראל אך השפת אמת לא נתן לו רשות ובטח שאין כאן מצווה אך רא"מ אמר שלעלות לא"י הוא לא שואל אפילו את האדמו"ר שלו.

ר' אלעזר מרדכי היה מגדולי המקובלים שבירושלים מסופר עליו שאחד ממקובלי ירושלים אמר לר' יוסף הלל שכל השאלות שהיו לו והלך ושאל את מקובלי ירושלים לא ידעו לענות, אך ר' אלעזר מרדכי ידע לענות בכל דברי הקבלה, הוא היה מכין קמיעות לסגולות ולרפואות. גם אחרי שעלה לא"י היה ממשיך ונוסע הרבה לאדמו"ריו בפולין.

לרא"מ הציעו להינשא בתחילה לאחות של הלש"ם אך נפגש עם הלש"ם ומכיון שלא מצא חן בעיניו דבריו וההתבטאויות כנגד החסידים לא הסכים לינשא לה.

אח"כ התחתן עם הסבתא אסתר פרומט ע"ה בת ר' שמואל יעקב וינברג בזיו"ש כשהוא קרוב לגיל חמישים והיא כבת שש עשרה כמופיע רבות בחוברת זו ..

משפ' קניג נקראים בשם קעניג-מלך כי אנחנו צאצאים של ר' שאול וואהל המלך ליום א' שהיה בפולין.

התולדות: אבינו ר' אפרים פישל שליט"א < ר' יוסף הלל זצ"ל < ר' אלעזר מרדכי זצ"ל < ר' אפרים פישל < ר' גדליה < ר' אהרן זיע"א < ר' אהרן היה אבא של ר' גדליה, ר' גדליה נפ' ה' שבט תר"ז, ובנו ר' אפרים פישל היה בחור בפטירתו, ר' אפרים נפ' י' תשרי (יו"ה כ) תרמ"ז, היו לו חמש בנים לראשון קראו אלעזר מרדכי שהוא הסבא שלנו השני משה חיים השלישי איזיק הרביעי. חנוך העניך החמישי מיכל.

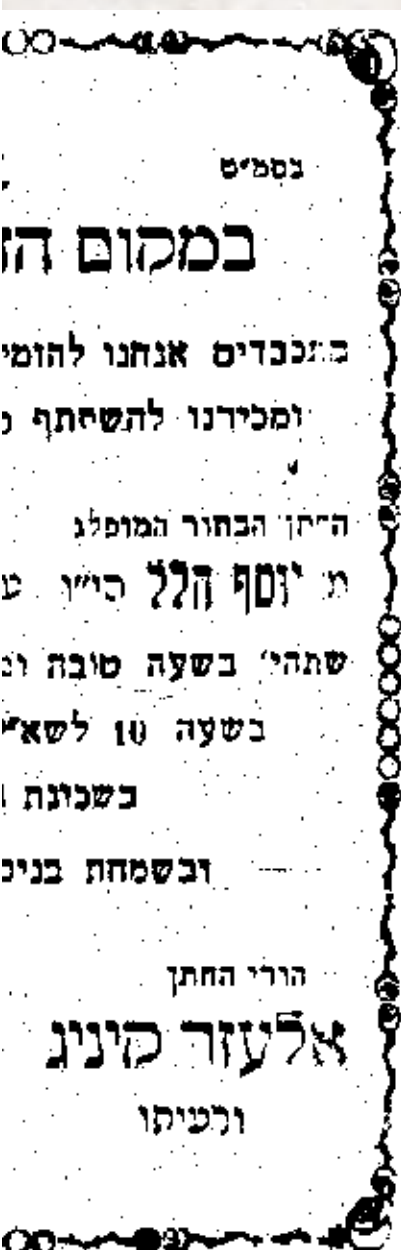
ר' אלעזר מרדכי היה הגדול הוא עלה לא"י בשנת תרנ"ח שני בנים נולדו לו בחו"ל א' בלודז' שקראו לו אברהם שמערל, והשני בווארשה אח"כ נולד לו בת בא"י קראו לה שר

היה מעשה עם אביו ר' אפרים פישל ר' אפרים פישל היה בעל צדקה הוא היה יהודי אמיד והתגורר בלודז' יהודי חסידי מחסידי קו'ניץ משפחה עם האדמו"ר מוולברוז' (טורנהיים). הוא התפרנס מרשת חנויות בלודז' ומעשה שהיה כך היה האדמו"ר מוולברוז' הסתובב עם הגבאי שלו בעיירה לודז' והנה הוא פונה לגבאי ובקשה מוזרה בפיו לך לגנוב לפישל סחורה מהחנות בלי שיבחין, אך לבסוף הבחין ר' פישל שהגבאי גנב מחנותו ומבלי לשלם מהומה והזדעזע מאד אך הנס שקרה בעקבות כך שלאחר מספר ימים היה פוגרום בלודז' ובזזו את כל החנויות אך את שלו לא בזזו.

לאשתו של ר' אפרים פישל קראו רויזע בת ר' גרשון הכהן לוין שהיה רב של ליטמארסק בן אחר בן עד ר' שמואל קוידינובר המהרש"ק בעל ה"ברכת הזבח" וה"תפארת שמואל" על הרא"ש הוא היה נכד של המהר"ל (ר' שמואל היה נשוי לאחות של הש"ך)

הסבא ר' יוסף הלל היה מספר שלר' גרשון בגיל שמונים היה את כל השיניים וראה בלי משקפיים והתברר לנו לאחמ"כ שהוא לא היה אוכל ושותה דבר חם רק צונן.

ר' שמואל היה נכדו של השל"ה שהיה כהן והיו לו עשרים וחמש ילדים שנים עשר בנים ושלוש עשרה בנות ולקח שנים עשר

שרשי משפחת בלויא

ר' עמרם יו"ר נטורי קרתא
ואברהם ברוך וזיסל

ר' צבי נולד בשנת ה'תרמ"ח בירושלים
ונישא לשרה זיסל בת דודתו בת ר' מרדכי
ויוכקע הורביץ
אסתר ויוכקע היו בנות של ר' ישעיה
וצפורה אורנשטיין.

צפורה אורנשטיין היא בתו של ר' משה
מגיד ריבלין שושלת המשפחה יותר
מ-500 שנים המיוחסת עד לבעמח"ס
"באר הגולה על השו"ע.

משפחת אורנשטיין :

ראש המשפחה הוא ר' מרדכי ושרה
ואלבערניקי מהעיר סלונים להם נולד
בנם ר' משה אבי ר' אורי אורנשטיין
ואשתו זיסל בת ר' יצחק מקרלין בעל
הקרבן אורה

ר' משה עלה לארץ בעצת רבותיו ר' משה
אמר לבנו ר' אורי מכיוון שאנו הראשונים
בארץ-ישראל נקרא מעתה אורי-שטיין
ה"אבן הראשונה" בתחילה כשעלו לארץ
התגוררו בעיר צפת, ובצפת היה רעידת
אדמה חזקה שפגעה ביהודים ונהרגו
רבים היושבים בציון ואף ר' משה אביו
של ר' אורי אורנשטיין שנהרג ברעידת
האדמה

ולאחמ"כ עברו להתגורר בעיה"ק
ירושלים ר' אורי נלב"ע בשנת ה'תרל"ט
וזיסל רעייתו בשנת תרמ"ו

ר' ישעיה בנם נולד בשנת ה'תקצ"ו ונישא
לבת ר' משה מגיד ויוכבד ריבלין

ר' ישעי' הקים את השכונות החדשות
שמחוץ לירושלים העתיקה כשכונת מאה
שערים ובתי אורנשטיין

הוא יסד יחד עם המהרי"ל דיסקין את
ישיבת "אהל משה" והיה למנהלה ר'
ישעי' נפ' בשנת ה'תרס"ט ואשתו צפורה
בשנת ה'תרע"ז

כאמור ר' ישעי' היה אביהם של מרת
שיינא אסתר בלויא ויוכקע הורביץ אמא
של שרה זיסל אם הסבתא מרת רבקה
פרומה ע"ה

משפחת בלויא הירושלמית התפרסמה
בעולם בזכות צאציה שתרמו רבות
לצביון היהודי בארץ ישראל,

משפחת בלויא מקורה בצרפת ליד
נהר בלויס' הנהר הכחול ומשם השם
המקורי בלויא משם גלו להונגריה שם
אבי המשפחה הראשון(הידוע) הוא ר'
שמחה בלויא בנו הוא ר' מיכאל ואשתו
הינדל לבית פאשקעס והם טמונים
בהונגריה

בנם ר' יהודה נולד בשנת התקנ"ח ועבר
לגור בפרשבורג שם נישא לרבקה בת
שרל, ר' יהודה נפטר בכז' אב ה'תרי"ט
בפרשבורג.

(בתם שר'ל בקשה לפני עלותם ארצה
שיעשו לה תמונה למזכרת ומשם יש
את תמונת הסבתא רבקה בלויא) משנת
התרכ"ט, הסבתא רבקה אשת ר' יהודה
בלויא נפטרה כחודשיים אחרי עלותם
ארצה והיא בת 88 ונקברה בהר הזיתים
ובנה ר' מיכאל צבי נפטר ג"כ באותה
השנה.

ר' עמרם בלויא נולד בשנת ה'תקצ"ו
בפרשבורג ר' עמרם היה מתלמידי הכתב
סופר והיה מרא-דאתרא במספר עיירות
בהונגריה.

בגיל ארבעים עלה ר' עמרם לארץ יחד
עם אשתו מרת עלקא ור' יצחק שלמה
היה בן 12.5 בעלותו ארצה ובנם ר' יהודה
ברוך היה כבן שנתיים עלקא נפטרה
בשנת התרנ"ח וטמונה בהר הזיתים

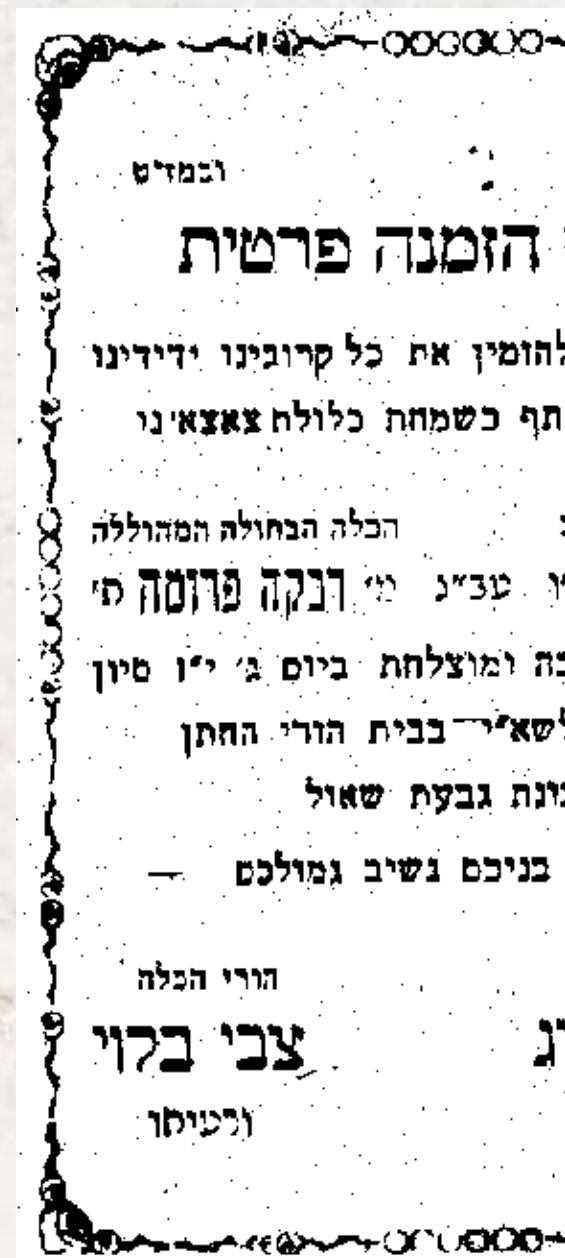
בנם ר' יצחק שלמה בשנת ה'תרמ"ד
התחתן עם מרת שיינא אסתר בת ר'
ישעיה אורנשטיין היא הייתה כבת
שמונה עשרה והוא היה כבן עשרים
ותשע בנישואהם

שיינא אסתר נולדה בכסלו תרכ"ו
ונקראת ע"ש הסבתא שיינא אסתר אשת
רבי יצחק רבה של העיירה קארלין בעל
"הקרבן אורה"

בניהם ר' משה אורי - יו"ר אגו"י

ר' צבי הסבא שלנו אביה של
הסבתא רבקה פרומה ע"ה

לא היה נותן לילדיו לצום גם אחרי בר מצווה
חוץ מיו"כ ות"ב כי אמר שר' אלימלך מליז'ענסק
אם שאם היה לו כח לבטל את הצומות היה
מבטל, ואמר ר' יוסף הלל שאם כך היה בזמן
ר' אלימלך ודאי בזמננו אנו.
כשהציעו לחמיו ר' צבי בלויא את ר' יוסף הלל
הלך לראות אותו בביתו ובאותו הזמן ר' יוסף

הלל אמר שנים מקרא ור' צבי התלהב מאד
מצורת האמירה שלו ואמר שזה מספיק ידוע
שר' יוסף הלל היה מחמיר מאוד בעניני בריאות
ורפואה.

תולדות חייו של הסבא קדישא רבי יצחק שלמה בלויא זצ"ל

/ הודפס בספר מלא העומר על הל' חלה נכתב ע"י בנו ר' משה בלויא זצ"ל יו"ר אגודת ישראל בארה"ק /

אבינו ר' אפרים פישל שליט"א < רבי יוסף הלל זצ"ל < חמיו ר' צבי הירש בלויא < ר' יצחק שלמה בלויא זצוק"ל

ר' עמרם בלויא בעליתו לארץ ישראל

וחמשת מהם נקטפו בילדותם וגם אשתו נחלתה מרוב צער ודוחק, והיא נפטרה בשנת תרמ"ב, בהשאירה אחריה ילדה קטנה, שנפטרה בימי נעוריה בשנת תרע"ז, במצוקת הרעב של שנות המלחמה העולמית הראשונה.

הוא בא בברית הנשואין שנית עם אמנו, בת הגאון הנודע רבי ישעיה אורנשטיין זצ"ל. תקופת תשע השנים הללו : תרל"ג-תרמ"ב,

היו לאבי זצ"ל (כפי שנמסר לנו) התקופה הכי קשה בחייו, בעוני ובצער גידול בנים, אבל היא היתה גם התקופה הכי גדולה אצלו בחיים הרוחניים. את הדחיפה לעליה הרוחנית הזאת בתכונות הנפש ובלימוד תורה נתנה לו עליותו לארץ ישראל של הגאון מהרי"ל דיסקין זיע"א, שהיה נקרא בפי כל: הרב מברסק".

תיכף כאשר רבן של כל בני הגולה הגה"צ מהר"ל דיסקין זיע"א הגיע לירושלים, נתדבקו אליו מופלגי התורה שבירושלים,

לארץ-ישראל. אביהם לא היה עוד בחיים. היה עוד אמם הזקנה, בת פ"ז שנים, ואם הבנים התחברה אתם בעלותם, לארץ ישראל.

התכונה שהיתה מסביב לעלייתם. מכל הסביבה באו מכרים ומעריצים לפרשבורג ללוות אותם. {אחותם שנשארה בחו"ל דרשה מהם למזכרת את תמונתם} למחוז חפצם, לארץ הקדושה, עלו בחצי השני של אלול תרכ"ט

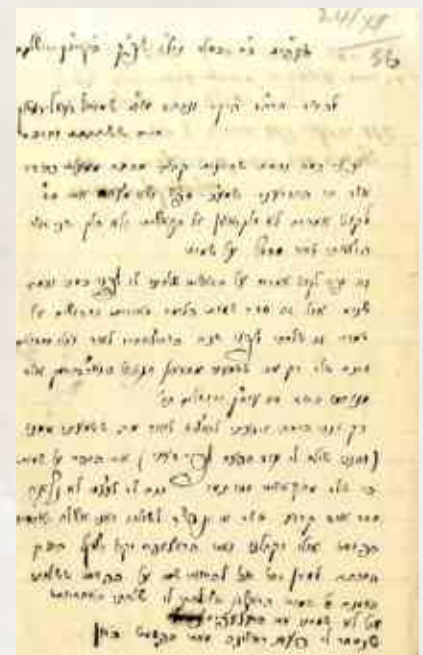
לזקננו הרב ר' עמרם זצ"ל נקבע תיכף מקום במזרח בית הכנסת הגדול, בחורבת רבי יהודה החסיד זיע"א, וקבע לו את המקום הזה לתפלתו לכל ימי חייו. גם כאשר עבר אחרי עשרות שנים לגור מחוץ לחומת העיר העתיקה, בשכונת אבן ישראל, לא חדל מלהתפלל בימים הנוראים בחורבת ריה"ח זיע"א.

בחורף תר"ל נפטר האח ר' צבי ז"ל וכחדישים אחרי כן נפטרה הסבתא הזקנה, אם המשפחה. באותה שנה, בר"ח אייר, חלה חגיגת הבר מצוה של אבי מורי, והוא סיפר, שכל גדולי ירושלים, הגאון מקאליש זצ"ל בעל אמרי בינה, והגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל, באו לבר מצוה לשמוע דרשתו, הוא הצטיין בכשרונותיו המצוינים, בהסברה והבנה עמוקה, והגאונים הנ"ל זיע"א לא נמנעו מלפתוח עם הילד במשא ומתן של הלכה.

בימי בחרותו נכנס ללמוד בישיבת עץ חיים, וכאשר עלה לארץ ישראל הגאון ר' אברהם שאג זצ"ל בשנת תרל"ז (אתו עלה הגאון הגרי"ח זוננפלד זיע"א), עבר ללמוד אצלו ולשמוע את שיעוריו, ויחד עם זה המשיך את לימודיו בישיבת עץ חיים, במקום שנמנה בין הבחורים - ואחרי כן בין האברכים מופלגי התורה המצוינים. בשנתו ה"ט"ז (בערך תרל"ג) נכנס לחופה עם יתומת דודו הרב ר' צבי זצ"ל. עם אשתו זו חי כתשע שנים, ובשנים הללו חי חיים של דקדוקי עניות נוראה, חסרה בפועל ממש פרוסת הלחם להילדים הקטנים, והוא וב"ב סבלו רעב נורא. בתקופת התשע שנים ילדה לו אשתו זו ששה ילדים וילדות,

במלאות לאביו הרב ר' עמרם זצ"ל ארבעים שנה, בשנת תרכ"ט, החליט לעזוב את משרתו ואת פרנסתו ולעלות לארץ-ישראל. להחלטתו זו לא היה שום גורם אחר, מאשר חיבת ארץ ישראל. הוא היה במבחר ימי עלומיו, פרנסה לא חסרה לו, וחי שם בכבוד ובמנוחה, וביחס לארץ-ישראל לא היה לו כל סיכוי וכל בטחון לקיומו, ושום מקור לפרנסת ביתו, והוא אב לקטנים. אבל, ההשתוקקות לחיות בארץ ישראל גברה על כל החששות הגופניים, והחלטתו היתה מוצקה. באותה שעה קיבל עליו אותה ההחלטה גם אחיו הגדול ממנו בשנים הרב ר' צבי בלויא ז"ל, ושניהם נזדמנו יחד לפרשבורג לעלות משם בצוותא

לזקננו הרב ר' עמרם זצ"ל נקבע תיכף מקום במזרח בית הכנסת הגדול, בחורבת רבי יהודה החסיד זיע"א, וקבע לו את המקום הזה לתפלתו לכל ימי חייו.

ר' יוסף חיים זוננפלד

ר' עמרם בהפגנות

ביניהם שלושת הגיסים, בנו וחתניו של הרה"ג מוה"ר ישעיה אורנשטיין זצ"ל, הבן הגאון ר' יעקב אורנשטיין זצ"ל, חתניו: אבי מורי זצ"ל והרב הגאון ר' משה פרנקנטל זצ"ל. ביתו של הגאון מבריסק נעשה תיכף למרכז לימוד התורה ולמבצר עוז של היהדות החרדית בירושלים. יראת הכבוד מפחד הוד גאונו של הגאון מבריסק זיע"א הקיפה את כל הצבור לכל חלקיו, אולם קבוצת מופלגי התורה הקימו כעין חומת אש סביבו וממרכז רוחני זה לתורה, ליראת שמים ולשקידה על תקנות הדת יצאו קוי אור מסתורין על כל ירושלים ועל כל ארץ ישראל.

בחוברות "תורה מציון" פרסם אבי מורי גם את חידושיו על מסכת ביצה, שהוא קבע אז בה שיעור עיון שלו ואימץ אותה לו לפי ספרי המוסר - כמסכת שלו להגות בה תמיד.

בבואו של הגאון מבריסק זיע"א לארץ (בשנת תרל"ז) מצא עוד בחיים את הגאון מקאליש זיע"א, בעל המחבר ספר "אמרי בינה", שנחשב אז לרבה של ירושלים, ושליכו סביבו את מופלגי התורה, אולם ירושלים לא זכתה ליהנות משני המאורות הגדולים בבת אחת לזמן מרובה, ובשנת תרל"ח נסתלק הגאון מקאליש זיע"א, ותלמידיו המובהקים, ששימשו את שניהם בזמן קצר זה מצאו את שאהבה נפשם בבית מדרשו של הגאון מבריסק זיע"א. ומכאן מתחילה פרשת גדולת אבי מורי זצ"ל גם ביחס לתורה וגם ביחס לעסקנות צבורית. בימים ההם ותלמידיו הגאון מבריסק זיע"א פירסמו בחוברת דברי הלכה מאשר שמעה אונזם מפי הגאון מבריסק זיע"א דרך לימודו. החידושים נתפרסמו בעיקר ע"י הרב הגאון ר' מנדל מוינשטר זצ"ל, נאמן בית הגאון מבריסק זצ"ל, ע"י הרב הגאון מוה"ר ר' יעקב אורנשטיין זצ"ל, וע"י מורי אבי זצ"ל. בחוברות "תורה מציון" פרסם אבי מורי גם את חידושיו על מסכת ביצה, שהוא קבע אז בה שיעור עיון שלו ואימץ אותה לו לפי ספרי המוסר - כמסכת שלו

תלמידיו. רצונו היה בשבילם פקודה. תיכף ניגשו תלמידים אחרים לעבודת קדש זו במרץ. בין התלמידים שהתמסרו לכן נמצא אבינו. שמענו מפיו שתיכף שכרו חדרים אחדים ואספו אל תוכם יתומים וילדים עזובים מבלי הבדל של עדות, והתחילו לדאוג לצרכיהם.

לכתחלה היתה המחשבה לא לדרוש עזרה מחו"ל, כי אם שבני ירושלים יחזיקו את המפעל מתרומותיהם, ואבינו יחד עם עוד אחד מבאי ביתו של הגאון מבריסק זיע"א, סבבו על חנויות מוכרי הלחם ולקחו בהקפה את ככרות הלחם. כשהחנונים דרשו כסף הפנו אותם אל הגאון מבריסק זיע"א. זוג אחר סבב בעיר לאסוף תרומות כספים, אחרים אספו בגדים ובד וכו', ובאופן כזה לא עברו ימים מעטים עד שהמפעל היה כבר במצב מסודר.

נשים כבודות התנדבו לנהל את המטבח. ואמי ע"ה מספרת, שהיא וחברתה, נערות בנות חמש עשרה כשלוש שנים לפני נשואיה הלכו בכל יום לבית המפעל

באותה התקופה התפתחה תעמולת המיסיון, שהצליחה לצוד ילדי ישראל וביחוד מבין הילדים העזובים.

עלה בדעתו של הגאון מבריסק זיע"א, לעמוד בפני פרצה זו ולייסד מקלט עבור ילדים יתומים ועזובים,

להגות בה תמיד. באותה תקופה שהוא יצק מים על ידי הגאון מבריסק זיע"א בין תלמידיו המובהקים, קבע לו בית המדרש להרביץ תורה לפרחי תלמידי חכמים צעירים ממנו לימים, בעלי כשרונות מצויינים, והעמיד תלמידים הרבה, מהם גדולי תורה ויראה המרביצים תורה בירושלים זה עשרות שנים, כאשר יעיד עליו אחד המיוחד מאלה אשר בקשו תורה מפיו, הרב הגאון ר' חיים מן זצ"ל ר"מ ישיבת הבחורים בת"ת וישיבת עץ חיים" פעיה"ק תובב"א. בית המדרש הזה היה בשכונת משכנותי והיה מפורסם אז בשעתו למרכז של תורה, שקול התורה לא פסק ממנו יומם ולילה והיה מעיין אהבת ושקידת התורה לכל הסביבה.

הרה"ג מוה"ר ישעיה חשין זצ"ל מתלמידיו של אבא מארי זצ"ל, סיפר שפעם חל י"ז בתמוז בשבת ונדחה התענית ליום א', ואז שלח הגאון מבריסק זיע"א פקודה לאברכי ביהמ"ד "משכנות" שלא יתענו. הם לומדים בשקידה" אמר, ופטורים מלהתענות". באותה התקופה התפתחה תעמולת המיסיון, שהצליחה לצוד ילדי ישראל וביחוד מבין הילדים העזובים. עלה בדעתו של הגאון מבריסק זיע"א, לעמוד בפני פרצה זו ולייסד מקלט עבור ילדים יתומים ועזובים, והוא הביע את רצונו זה לפני

בתי אונגריין

ר' יצחק שלמה בלויא מלמד תש"ר בבית היתומים

וחצי היום מוקדש ללימוד תורה. אבא המשיך בסדר זה בהקפדה בכל ארבעים שנות עבודתו במוסד.

בחיי הגאון מבריסק זיע"א, היה אבא זצ"ל גם אחד השלוחים הנאמנים של הגאון מבריסק זיע"א בכל דבר שבקדושה, ובכל ענין שהגאון רחש ופעל לחיזוק התורה והיהדות. כדאי לציין שהוא נמנה בין שלושת השלוחים אשר הגאון זיע"א שלה לחורבת רבי יהודה החסיד לפרסם שם את האיסור על בתי הספר באותה שבת שמר נסים בכר, בא-כח האליאנס, בא לשם כדי להתפלל. השליחים היו: מרן הגרי"ח זוננפלד זיע"א, הגאון מורי חמי יעקב אורנשטיין ז"ל ואבי מורי, בריונים שהיו מיועדים לכך הכו אז את ר' יוסף חיים זיע"א, ובאותה שבת שברו הבריונים את הבימה בביהכ"ג של חורבת ריה"ח זיע"א, שהיתה בנויה מעץ.

עוד בימי הגאון מבריסק זיע"א, בשנת תרנ"ה, הוציא אבינו ז"ל לאור את היא לספר ההלכה מלא העומר" על הלכות חלה לפי סדר השו"ע. חיבורו זה כולל ברור הלכה עפ"י מקורות הש"ס והפוסקים, וקביעת מסקנות בשם קצירת העומר", את חלק ב' הדפיס אחרי שנים רבות, בשנת תרע"ב. מחלק א' נשאר אצלנו רק עותק אי. את חידושיו בחיבורו זה הראה עוד להגאון מבריסק זיע"א והוא מביא בו כמה דברים אשר הגאון זיע"א העיר לו,

כאשר הרצה לפניו את ספיקותיו בהלכה זו. בהיות אבינו זצ"ל בן-בית קבוע בבית הגאון מבריסק זיע"א, נצטברו בזכרוננו מאות פנינים יקרים מאשר שמע מפי הגאון מבריסק זיע"א בכל יום שבת קדש, בסעודה השלישית, על סדר פרשת השבוע. את הפנינים האלה אסף וליקט

הזאת. אני נמנע מלהעתיק בזה את דבריו בסגנונם מפני שלהלן מתפרסמת במילואה כל החוברת הנ"ל, שיש בה עניין רב בשביל דברי ימי הישוב הישן בירושלים

בתקופה ההיא. אבא זצ"ל היה פעיל בבית היתומים דיסקין מיום היוסדו, בשנת תרמ"א (י"ז שנים בחיי הגאון מבריסק זיע"א) עד אחרי המלחמה העולמית הראשונה בשנת תרע"ח קרוב לארבעים שנה. עבודתו בבית היתומים היתה מסועפת. הוא היה סופר וכותב מכתבים, שנים רבות למד עם הילדים בעלי המלאכה, והשתתף בכל סעיפי העבודה לטובת המוסד. אולם כלל היה לבאי ביתו של הגאון מבריסק זיע"א, שאפילו לדבר מצוה אין להקדיש יותר מחצי יום. גם פקידי משרדי המוסד, בכל ימי חיי הגאון מבריסק זיע"א, היה להם חצי היום לעבודת הקדש לטובת המוסר

בית היתומים דיסקין

**בשנת תרע"ח קרוב
לארבעים שנה. עבודתו
בבית היתומים היתה
מסועפת.
הוא היה סופר וכותב
מכתבים, שנים רבות
למד עם הילדים בעלי
המלאכה,**

לשטוף את כלי המטבח, לכבס את הלבנים ולנקות את הרצפה, וכל העבודה הזאת נעשתה לשם שמים, בלי שום קבלת פרט. בסוף שנת תרמ"א עמד כבר על מכונו מוסד משוכלל בשם בית יתומים לתורה ולמלאכה.

אין צורך להגיד שבית היתומים הזה הוא בית היתומים הגדול דיסקין, המתנוסס כיום לתפארה בכניסה לירושלים, אבל כדאי לציין שעשרות שנים, וביחוד כל שנות חייו של הגאון מבריסק זיע"א, היה בית היתומים הזה נקרא בשם בית היתומים לתורה ולמלאכה, וכן היתה גם החותמת הרשמית של המוקד.

המלים לתורה ולמלאכה" הוסרו מהחותמת, כאשר המוסד נשתכלל והדברים נעשו למובנים מאליהם, והיה צורך להכניס בהחותמת את שמו של המייסד וכו', ופרסומו של המוסד גרם לכך שכיום מספיק השם בית היתומים הגדול דיסקין" לסמל את כל הברכה הצפונה במוסד זה שידי צדיק כוננו.

כאשר עלתה במחשבה, בתקופת המלחמה העולמית הראשונה, אצל עסקני צבור לייסד בית מלאכה" לנערים חרדים, והיה הדבר ספק אם רצוי לייסד מוסד לנערים מחוץ ללימוד התורה הוכרע הדבר לחיוב ע"י העובדא שהגאון מבריסק זיע"א יסד את בית היתומים ללמד את היתומים תורה ומלאכה.

בשנת תרמ"ג הוציא אבינו זצ"ל לאור את פרי עטו הראשון: חוברת בשם ישבת ציון", המתארת בצורה של חליפת מכתבים עם מכיר בגולה את מצב הישוב היהודי בירושלים דאז. באחד המכתבים הוא מזכיר את יסוד בית היתומים שהוא בעצמו השתתף ביסודו, והוא כותב שם שילדים בעלי כשרון לתורה מתחנכים לתורה, וילדים שלפי כשרונותיהם אין הם מסוגלים ללימוד התורה, נמסרים לבעלי אומנות יראי ד', ללמדם אומנות ומלאכה שיהיו בעלי בתים יראי שמים המתפרנסים מיגיע כפם, בשביל אלה הילדים שנמסרו למלאכה נקבעו שיעורים לתורה בערבים ובימי השבתות. החוברת הזאת נתפרסמה אז, כנראה בכוונה תחלה כנגד מלשיני הישוב החרדי אשר הבאישו בגולה את ריח החרדים בירושלים, בפרסום שירושלים קיימת רק על תמיכה. בהנ"ל ובפרקים מיוחדים, שאבא זצ"ל מאריך בהם על ענפי הפרנסה השונים שבני ירושלים מתקיימים עליהם, מבטל הוא בדרך אגב את המלשינות

זולת בקור הכבוד הראשון בבוא הגאון מבריסק זיע"א לירושלים בשנת תרל"ח). הגרש"ס זצ"ל פרסם אח"כ שהגאון מבריסק זיע"א אמר לו, שההפרדה לא נעשתה על פי פקודתו, וכעבור ימים אחדים ביקר

ר' עמרם בדרכו למעצר

הקונסול האמריקאי את הגאון מבריסק בענין זה, ובפרסומו על תוצאות בקורו היתה סתירה למה שפרסם הגאון הרש"ס זצ"ל. אצל בעלי ההכרה לא נתערערה כמובן עדותו של הגאון הרש"ס זצ"ל, אבל אצל ההמונים נוצרה אנדרלמוסיה. כתוצאה מתהלוכת ההפגנה הנ"ל, שנסתיימה בזה שחמומי מת מבין המפגינים התפרצו למשרד ישיבת "אהל משה" שנמצא באותו החצר ושפכו חמתם על רהיטי המשרד, קיבל הקונסול האמריקאי את הגאון מבריסק זיע"א כנתין כבוד של ממשלת ארצות הברית, ופקיד מזוין קאואט" של הקונסוליה שמר בקביעות במשך חודש ימים על יד ביתו של הגאון מבריסק זיע"א, עד שהרוחות שככו בהחלט.

ר' צבי בלויא

תרנ"ח. אבינו זצ"ל הצטמצם בעסקנותו הצבורית בעבודתו המסורה בבית היתומים דיסקין, ביסוד ישיבת אהל משה, בשנת תרנ"ד, טיפלו מורי זקני הרה"ג וכו' מוה"ר ישעי' אורנשטיין זצ"ל אולם בכל השנים

הללו לא זו מלחימצא תמיד סמוך ונראה אל הגאון מבריסק זיע"א. גם משרד בית היתומים היה באותו החצר שהגאון היה גר בו, והוא היה נמנה על המאשרים המעטים שזכו להיות שלוחיו ונאמניו. בשנת תרנ"ה נפרד כולל אמריקא מהועד הכללי, וכפי שהוגד נעשה זה בהסכמת הגאון מבריסק זיע"א. דבר זה גרם שפעם אחת באה תהלוכה של כמה מאות אנשים, ממקבלי התמיכה ביעד הכללי כנסת ישראל, לחצרו של הגאון מבריסק זיע"א להפגין נגד הפרדת כולל אמריקא, כי כפי שהוגד להם זה פוגע בהכנסות ועד הכללי, לביתו של הגאון מבריסק זיע"א הובהלו אז נאמניו ביתו, כדי למנוע את המפגינים להיכנס לבית הגאון זיע"א, מתוך החשש שמתוך התמרמרות יפגעו ח"ו בכבודו של הגאון זיע"א. בין אלה שנמצאו אז על יד ביתו של הגאון נמצא גם אבי מורי ז"ל, והוא לא מש מתוך אהלו במשך כמה שבועות, עד אשר נחה המתינות ולא היה עוד כל חשש של הפגנות נוספות וכדומה.

לצורך מי שיבוא פעם לכתוב זכרונות ירושלים של התקופה ההיא, כדאי להזכיר שהסכסוך של הפרדת כולל אמריקא גרם לביקורו של הגאון הרש"ס זיע"א בבית הגאון מבריסק זיע"א (הביקור היחידי בכל השנים שנמצאו יחד בירושלים,

במוחו ואחרי הסתלקותו של הגאון זיע"א השתדל להעלותם על הכתב מתוך זכרונו. הוא הוציא לאור אח"כ את חדות הללו בשני חלקים: לקוטי אמרים" על בראשית (תרפ"ב) ועל שמות (תרצ"ה). בפרסומי לקוטי אמרים" עברה תקופה בין הדפסת ספר בראשית להדפסת ספר שמות, כמו שהיתה תקופה ארוכה בין פרסום חלק א' של מלא העומר" ובין חלק ב' של מלא העומר". סיבת ההפסקות הארוכות הוא דוחק הפרנסה וחוסר הוצאות הדפוס, הוא טרח יגע ועמל בהדפסת החלק הראשון ואת עודף התמורה שקבל ממנויים, בהדרגה, חסך לצורך הדפסת החלק השני. הוא חשב תמיד על הדפסת "לקוטי אמרים" גם על ספרי ויקרא במדבר דברים, ולא עלתה בידו. בין ספריו נמצאות רשימות אחדות מסודרות, אבל טרם נתברר אם יש ברשימות הללו בכדי הוצאה לאור של חלק נוסף. יהיה צורך לחשוב עוד באיזה אופן להציל את הפנינים

ר' צבי בלויא

המפוזרים הללו שיראו אור עולם, לתועלת ולרצון כל מוקירי זכר הגאון זיע"א. בין הדו"ת של הגאון מבריסק זיע"א על התורה נמצאים גם דברי פלפול ועיון, ואחדים מהם כבר באו לדפוק ע"י אבינו זצ"ל ב"תורה מציון" וכדומה. כאמור, שימש אבינו את הגאון זיע"א מיום עלותו לארה"ק ועד הסתלקותו בער"ח שבט

ר' עמרם בבהפגנות

למד עם בחורי חמד מצויינים, אבל הוא גם למד עם תינוקות של בית רבן, הוא לא נמנע אפילו מלהיות ממלא מקום של מלמד דרדקים בת"ת בתי אונגרין - ובלבד שיוכל להרביץ תורה! באותו תית הוא השקיע הרבה מרץ, הוא בחן את התלמידים, השתעשע אתם בתורה,

שרה זיסל בליא מלמדת תפירה בבית היתומים

אבל גם למד אתם, באופן קבוע ובאופן ארעי, למד עם הכתה הגבוהה ולמד עם הכתה הקטנה, בשבילו זה היה הכל אחד. ללמד את ילדי ישראל תורה. היתה לו חיבה יתירה ללמד נערים דרשות לבר-מצוה, והוא בלי כל הגזמת מאות דרשות כאלה ולסבלנותו בהסברה לתלמידים כמעט שלא היה גבול. אמא ע"ה סיפרה, שפעם למד עם יתום אחד בעל כשרונות חלשים מאד, ואחרי שחזר אתו על לימודו פעמים רבות, נתברר שהתלמיד לא שם לבו אל כל מה שאמר, ולא שמע את דבריו. במקום להתרגז, דיבר אליו רכות, ושאל אותו אם הוא רוצה להתחיל מחדש. התלמיד הסכים ואחרי חזרה של פעמים אחדות נוספות תפס הנער את הענין. כשאמא שאלה אותו: עד כאן! סיפר לה את העובדא של ר' פרידה הנזכרת בגמרא. באופן מיוחד קירב את הרחוקים והראה פנים לכל מי שפנה לעצה. הוא דיבר על לבבם לאהבה, לאהבן ולקרבת תחת כנפי השכינה. כאשר החלה העליה מאונגרין, בשנים הראשונות שאחרי המלחמה העולמית הראשונה, התמסר אל העולים בחיבה ובהתמסרות יוצאת מן הכלל. גם את אלה שלא היו חדורים בהכרה של יהדות נאמנה קירב ועודד אותם והורה להם דרכי החיים

את רבן של ישראל אי אפשר שלא ילמוד ממעשיו. ואמנם למד אבינו זצ"ל הרבה ממעשיו, הוא למד ממנו אין לדבר שיחת חולין ולמד ממנו לא לדבר את אשר אין צורך לדבר, מימינו לא שמענו מפיו הלצה בלתי מנומסת, הוא שמר את פיו, והיה רגיל לומר בשם רבו: עס אין קיין זאך ניט

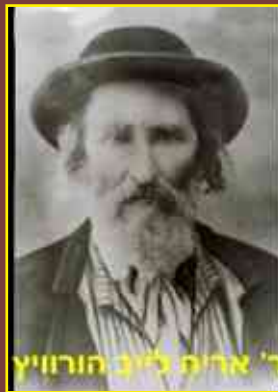
אבינו זצ"ל שימש את הגאון מבריסק זיע"א גם כמלווה לכל מקומות שנסע, לחברון, או לטיול, או לצורך בריאות הגוף, וכדומה. הוא סיפר שבחברון כיהן אז ברבנות הגאון ר' שמעון מנשה זצ"ל, והוא כבן תשעים וסגי נהור. וכאשר שמע שהגאון מבריסק זיע"א בא לחברון להשתטח על קברי אבות, ביקש שיוליכו אותו לצד הרחוב שהגאון צריך לעבור בו, וכאשר הגידו לו שהגאון מבריסק מתקרב, ברך בקול רם בשם ומלכות ברכת שחלק מחכמתו ליראיו". בימי מחלתו לא זז אבי מורי זצ"ל ממטתו ובימיו האחרונים כאשר חלה את חליו אשר לא קם ממנו, לן אבינו זצ"ל בביתו, ולא סר לביתו גם בלילות וגם לא ביום השבת האחרון, אשר בצאת השבת היתה עלית הנשמה של הגאון זיע"א למרומים. את הערצת הצבור הירושלמי לכל שדרותיו לרבן של ישראל זה, היה אפשר להכיר בימי מחלתו האחרונה, כל ימי המחלה (מחלת דלקת הריאה) קם כל הקהל באשמורת להתפלל על החולה, וכל בתי הכנסיות שבעיר היו מלאים ממש כבימי הסליחות, ר' שלום מעוררי סובב. בכל אשמורת הבקר כמה שעות לפני עלות השחר, וצעק עמדו לתפלה לשלום הגאון", וביום השבת האחרון צבאו אלפים יהודים בחצר הגאון ולא הלכו לביתם לסעודת שבת, וקול התפלות בקע רקיעים. אמירת שמע ישראל" עם יציאת הנשמה, פלחה את האויר ונשמעה בהיקף של כמה חצרות מסביב להחצר בו נמצאת דירת הגאון מבריסק זיע"א.

משל לנכנס לחנותו של בשם אי אפשר שלא יקלוט ריח", מי ששימש עשרים שנה

ר' צבי בליא

אזוי קיוס ווי אַ גלייז ווארט", זכורני שבנערותי התבטאתי בנוכחותו בלשון לא נקיה, והוא נתן בי עיניו בהבעה של רוגז ותמהון: מה?" ליצנות": מבטו והערתו נשארו חקוקים בלבבי עד היום הזה. והוא גם לא דיבר. לא שמענו אותו אף פעם יושב ומשיח דברים בטלים, ואם פגש מכיר או תלמיד בשוק לא זז מדבר עמו, עד אשר הגיד לו דבר תורה, או ממה ששמע מפי הגאון מבריסק זיע"א או משל גדול אחר או משל עצמו. ועל הכל חיבתו לתורה! מיום עמדו על דעתו הרביץ תורה. כאשר הזכרנו כבר הרביץ תורה בנערותו לפני כששים וחמש שנה, כארבעים שנות עבודתו בבית היתומים היו כעין הפסקה בפעולתו זו באופן קבוע. רק את מחצית היום השניה השאיר לעצמו, לצרכו, לצורך לימוד, אבל תשוקתו העזה להרבצת תורה חזרה ויצאה לפועל למעשה רק אחרי גמר המלחמה העולמית הראשונה. בהגיעו לששים לזקנה" הפסיק את עבודתו היתומים ומאז חזר להרבצת תורה משל ההוא. ציידא, אשכח רברבי שקיל ואשכח זוטרי שקילי. כן לא בחר הרבה בהזדמנויות של הרבצת תורה, הוא השמיע שיעורים לפני מבוגרים, שיעורים בהלכה, שיעורי אגדה במדרש, בשו"ע או"ח, הוא

הלך לבית הכנסת, בשעה עשר חזר הביתה, לפנות ערב הלך להתפלל תפלות הערב. הוא זכה לקול ערב ובערך ששים שנה עבר לפני התיבה בימים הנוראים, בתפילות המוספין בעיר העתיקה על יד הכניסה להר הבית, בביהמ"ע בבתי מחסה בבית הכנסת וכולל אורן בעיר העתיקה, בביתו של הרב דיסקין זצ"ל כל ימי חייו

ספרו של ר' יצחק שלמה

הוא סבל ממחלה זו כשלוש שנים, ובלי רופאים ורפואות (הוא סרב בהחלט בימי מחלתו להזדקק לרופאים), כי אם בחמלת ד' עליו, נתרפא לגמרי. אולם המחלה הקשה השפיעה מאד על בריאות גופו והוא נשאר חלש מאד בגופו. ושוב תופעה נפשית למעלה מדרך הטבע: חולשת גופו גרמה לו שהיה זקוק לטעום דבר מה כמעט בכל שעה, וכשאיחר לפעמים היה מרגיש תיכף את החולשה. ואילו כשעלה באשמורת הבקר לבית הכנסת ונשאר שמה עד שעה עשר לפנה"צ לא הרגיש כל חולשה ולא ראה שום צורך לטעום דבר מה, ולא עוד, אלא שמאז נתרפא ממחלתו זה חמש שנים בערך, הפסיק בערב יוהכ"פ ומלבד שעות אחדות של הלילה, נמצא בבית הכנסת, כל יום הכפורים, עסוק בתפלה ובלימוד בלי הפסק, והפסיק את הצום רק אחרי יציאה מבית הכנסת, קידוש לבנה וכו', מבלי שהיתה ניכרת עליו ליאות או חולשה כלשהי. בחמש שנותיו האחרונות לא עזב כמעט את הבית, אף לא להשתתף בשמחה אצל אחד הצאצאים, או נסיעה אל הבנק לשם קבלת כספים עבור ישיבת "אהל משה", שהיה בה ראש הגבאים עד יומו האחרון. סדר יומו היה קבוע בהחלט. באשמורת

ועזר להם בחינוך בניהם. באופן כזה הציל עשרות משפחות ליהדות החרדית. צורת ההתקרבות משכה את לבם והם מצאו בו אב ומורה דרך, וע"י האימון הרב שרחשו לו גילו לו את כל לבבם. הוא טיפל בשידוכים ובבנין חיי המשפחה שלהם, והוא בעצמו סידר להם קדושין. בעונה קצרה של חמש שנים סידר קדושין לארבעים זוגות (בערך) מעולי אונגריין, וכולם נחשבו לו כבני-בית, וכולם נשארו קשורים אליו בלב ונפש עד יומו האחרון. אחד העולים בא בגפו ולא היו לו כלי בית, אבא זצ"ל דיבר על לבו והשאיל לו כלי בית משלו, כדי שיהיה אפשר לו לסדר לעצמו בית דירה, עד שהוא נסתדר והשיב לו בתודה את כלי הבית אחד אחד. בקירוב רחוקים הפליג לכת, והוא הצליח במקרים רבים להחזיר לשמירת התורה והמצוה אנשים שעלו מן הגולה ולא היתה להם כל ידיעות. במקרים כאלה למד הוא בעצמו אתם שו"ע או"ח, והרגיל אותם בקיום המצוות גם כאלה אשר היו קרובים לדת ונתרחקו ע"י חברים רעים החזיר למוטב. אזכיר בזה מקרה אחד מרבים. אחד הרופאים היהודים החפשים בירושלים, קיבל עליו את דת האיסלם והדבר היה חילול השם. אבינו זצ"ל לא זז מלהשפיע עליו עד שעזב את האיסלם ושב לעם ישראל גם אחרי כן לא היה שומר מצוה, אבל ע"י המשכת ההשפעה היה זהיר לאלחל את השבת וכו'.

לפני כשמונה שנים חלה במחלה רצינית מאד, היא גרמה לו לשלילת המנוחה, הלילות עברו ללא מנוחה, ולא עברו עליו כמעט חמשה רגעים בלי זעזוע, אך בעצם ימי כובד המחלה היתה זו תופעה נפשית פלאית, ששעות התפלה עברו עליו בשקט גמור, ובימי החגים ובימים הנוראים היה יכול להישאר שעות שלמות בלי הפרעה כל שהיא, ולא הרגיש כל כאב ולא הביע שום אותה וכדומה. חזקה עליו ההתשה העילאית של שעת התפלה ושל חובת התפלה, עד ששכת כל יסורי גופו ונפשו.

שולשת יוחסין משפחת בלויא

ניתן לראות יחוס עד יעקב אבינו
אנו מיוחסים כאן אף לר' שאול וואהל שהיה מלך פולין ליום אחד
ולכך אנו נקראים קעניג-מלך

יעקב אבינו > יהודה > פרץ > חצרון הוא יפונה > רם אחי כלב בן יפונה > עמינדב > נחשון (שקפץ ראשון לים) אחי אלישבע אשת אהרן הכהן > שלמה / שלמון > בועז בעלה של רות המואביה > עובד > ישי אבי דוד > דוד המלך - שלמה המלך > רחבעם > יהושפט > אחזיהו > יואש > אמציהו אחי אמוץ אבי ישעיהו הנביא > המלך עזריה - יותם > אחז > חזקיהו המלך > מנשה המלך > אמן > יאשיהו > יהויקים > שאלתיאל > פדיה > זרובבל

משולם > חנניה > ברכיה > חסדיה > ישעיה > עובדיה > שכניה > שמעיה > עדיהו אבי הלל הזקן > הלל הזקן נשיא > רבי שמעון נשיא > רבן גמליאל הזקן נשיא > לא ידוע > לא ידוע > לא ידוע > רבי יוחנן הסנדלר תנא > יהושע > יוחנן > יוחנן > נחמן > רבי יוסי "לולאות השיר" > רבי ינאי > רבי מניומי גאון > רבי יוסי מקונסטנטנא > רבי אברהם > רבי אהרן הרופא רופא גדול > רבי אליקים > רבי יצחק [צרפתי] אבי רש"י > רבי שלמה [יצחקי] רש"י > חתנו רבי יהודה הריב"ן > רבי יו"ט מפלייזה > רבי יהודה מפריז - מבעלי התוספות > רבי יצחק > (רבי יוסף) רבי אברהם > רבי יוחנן אשכנזי טריוויש > רבי יוסף טריוויש > רבי יוסף אב"ד מרסיליא [או מארסיניא] > רבי מתתיהו טריוויש אב"ד פריז >

חתנו רבי שמואל שפירא > ר' שלמה שפירא לונדון > חתנו רבי יחיאל > רבי שמשון לוריא אב"ד ערפורט [או: ערינפורט] [מוורמייזאי] > רבי יחיאל לוריא אב"ד ערפורט [או: ערינפורט] > רבי נתנאל לוריא רב באנטיכי [באנטיכא] > רבי אהרן לוריא אב"ד היילברון > רבי יחיאל לוריא > רבי אברהם לוריא אב"ד בריסק > רבי יחיאל לוריא אב"ד בריסק [סלוצק] > חתנו רבי שמואל יצחק קצינלבוין > רבי מאיר קצינלבוין המהר"ם פאדווה > רבי שמואל יהודה קצינלבוין [פאדווה] אב"ד וונציה > רבי שאול וואהל מלך פולין ליום אחד > חתנו ר' נפתלי הירש סופר [פאסי] סופר ומנהיג מקראקא > ר' מאיר אב"ד בריסק [אשתו הינדא בת ר' פנחס הורוויץ גיס הרמ"א] > ר' משה רבקה'ש מחבר באר הגולה על שו"ע ועוד > ר' פתחיה רבקה'ש פרנס בוילנא. תלמיד הסמ"ע > חתן ר' אליהו חסיד הרב הגדול קדוש וטהור > ר' צבי הירש מוילנא > ר' שלמה זלמן ריבלין נשיא הועד הראשי של "ארבע ארצות" בשקלוב > ר' בנימין ריבלין תלמיד הגאון מוילנא, מחבר ספר גביעי גביע הכסף > ר' הלל ריבלין מח"ס "קול התור" על פי הגאון מוילנא > ר' משה מגיד ריבלין המגיד משקלוב > חתנו ר' ישעיה אורנשטיין מתלמידי מהרי"ל דיסקין. נכד הקרן אורה > חתנו ר' יצחק שלמה בלוי מתלמידי מהרי"ל דיסקין. מח"ס מלא העומר > ר' צבי הירש בלוי > חתנו זקיננו ר' יוסף הלל קעניג > מו"ר אבינו ר' אפרים פישל שיחי

ענף הורביץ

- מרת שרה זיסל ורבי צביהרשל בלוי
- מרת פעשע הדסה ומר יוסף חיים קוסובסקי
- מרת שיינה סלאוע ומר אברהם יונה יוליוס
- מר אברהם יהושע הורביץ ומרת דבורה
- מרת חנה אסתר ומר מרדכי לויטן
- מרת רחל לאה ומר יהושע וורקר

ענף בלוי

- הרב משה אורי בלוי ומרת רבקה זיסל לבית אורנשטיין
- מרת זיסל ורבי יעקב ליב ברגמן
- רבי צביהרשל בלוי ומרת שרה זיסל לבית הורביץ
- הילד יהושע ליב בלוי
- רבי עמרם בלוי ומרת הינדא לבית וויס
- בזוג"ר ומרת רות בזוג"ר
- רבי אברהם בלוי ומרת טיבה בריינדל לבית זונמילר בזוג"ר, ומרת אסתר לבית טויף בזוג"ר

ענף פרנקנטל

- רבי יצחק אורי פרנקנטל ומרת חנה שרה פראדל לבית זלאטקין
- מרת חוה תמר ורבי דוד אליהו לעווילין
- רבי חיים שמואל פרנקנטל ומרת רבקה לבית וויס
- מר אלימלך פרנקנטל ומרת ברטה לבית וויס
- מר ברוך מרדכי פרנקנטל ומרת שרה
- מרת אסתר מלכה ורבי אלתר צבי ריבלין בזוג"ר, ורבי אברהם שמואל ספרא (שרלין) בזוג"ר
- מר יהושע ליב פרנקנטל ומרת צפורה לבית וולמרט

ענף אורנשטיין

- הרב ר' משה יהודה ליב אורנשטיין ומרת רייזל שושנה לבית צוקרמן
- הסופר רבי מאיר אורי אורנשטיין ומרת נחמה לאה לבית שחטר בזוג"ר - מרת מלכה לבית שאקאביץ בזוג"ר
- מרת רבקה זיסל ורבי משה אורי בלוי בן שיינא אסתר ורבי יצחק שלמה בלוי
- הרב יוסף חיים אורנשטיין ומרת שיינה-רחל לבית קלעסקי
- מרת רחל ומר אברהם פיינשטיין
- הבחור עקיבא אורנשטיין
- הילדים יצחק וחיים

ענף חיימסון

- מר נפתלי חיימסון ומרת רייזל שושנה לבית קופמן
- מרת נחמה זיסל ומר מרדכי אברהם היילר
- מר משה אורי חיימסון ומרת יונה (טויבה-בילה)
- מרת חוה מרים ומר יעקב גלרנטר
- מרת יפה יוכבד (שיינה) ומר שמאל משה פרנקל

ראשי ענף חיימסון

מרת רחל לאה ורבי חיים אשר זליג צובנר בזוג"ר

ראשי ענף חיימסון

מרת רחל לאה ורבי חיים בער חיימסון בזוג"ר

ראשי ענף שיינברג

מרת רבקה זלטה ורבי יוסף חיים שיינברג

ראשי ענף הורביץ

מרת יוכבד יאנקא ורבי מרדכי מאיר הורביץ

ראשי ענף לאפין

מרת אסתר צ'ארנה ורבי יהונתן מאיר הכהן לפיד

ראשי ענף בלוי

מרת שיינא אסתר (שינדל) והרב רבי יצחק שלמה בלוי

ראשי ענף מיינשטר

מרת שרה מיכלה והרב רבי אברהם משה מיינשטר

ראשי ענף פרנקנטל

מרת שרה נחמה והרב הגאון רבי משה פרנקנטל

ראשי ענף לעווילין

רבי יצחק נחום ומרת דבורה רבקה לבית לעווילין

ראשי ענף אורנשטיין

הרב הגאון רבי יעקב ומרת צפורה דריזה לבית שייטקין

מרת זלטה אלטה

אסתר רבי אהרן לאוי בהראבד יעקב יהודה ליב

הרב רבי ישעיהו ומרת צפורה (ציפע)

לבית ריבלין, העולה צפורה לארץ וואלובניץ נרצחה בחג שבועות בתל-אביב בשנת ה'תר"ס יוסף מלאכוביץ מת בעשר בליל

ענף צובנר

- מרת רבקה והרב צבי אלימלך פריזנד שור
- הרב ישעיהו צובנר ומרת שרה
- מרת זהבה (זלטה-פסיל) ור' מאיר יהושע חזנפלד בזוג"ר, ומר אריה סלומון בזוג"ר
- מר יעקב צבי צובנר ומרת דינה לבית קורן
- הבחור אלימלך צובנר

ענף שיינברג

- מרת זיסל והרב שמואל זייטש
- מרת נחמה ומר יחזקאל פליישמן
- מרת אלישבע ורבי אברהם משה קירשנבוים
- הרב מנחם מוויש שיינברג ומרת שרה מאשה לבית ולמן
- הרב אורי דוד שיינברג ומרת אלישבע
- הרב ישעיהו שיינברג ומרת רחמה לבית וויס

ענף לאפין

- גב' נעמי (זיסל) ורבי יהודה שחטר
- גב' מרים ור' עזרא איסרוב
- מר אהרן לאפין וגב' נחמה לבית שושנסקי
- מר משה לאין וגב' גאולה לבית חזנטל

ענף מיינשטר

- הרב אורי מיינשטר ומרת ליבה
- הרב יעקב ליב מיינשטר ומרת שעשע גינדל לבית וולמרט
- רבי אליהו אהרן מיינשטר ומרת לאה
- מר יוסף מיינשטר
- מרת נעמי (זיסל) והרב יוסף בוחבסקי
- הילד גדליה מיינשטר

ענף לעווילין

- רבי דוד אורי זלמן לעווילין ומרת לאה לבית סלמקין
- הילדה זיסל לעווילין
- ר' חיים אהרן לעווילין ומרת אסתר לאה לבית סלמקין
- מרת חוה רחל ורבי מנחם צובנר
- מר נתן נטע לוי ומרת אסתר לבית יעקובסון
- הרב יהודה יעקב ליב לוי ומרת שיינה ליבה לבית הורביץ
- מר יהושע לוי ומרת תמימה פסיה
- גב' נחמה ומר מרדכי אידלמן

ראשי ענף מיינשטר אורנשטיין

הרב רבי אורי אורנשטיין, בובי משה בריי מרדכי וואלובניץ

מרת זיסל אורנשטיין, הרב הגאון רבי יצחק מיינשטר (נעמי) ספר יצחק אהרן על העלמות ומרת שיינא אסתר לבית רבי ליב סכום

נקודת מבט על הבית הגדול של משפחת קעניג...

/ מאת יוסל'ה גולדברג /

עם אמי שתחי' לקנות את הווסט ואח"כ להחליף את החלוק אצל גולנסקי, ומשם לבית של זיידע וסבתא ושם כמובן קיבלו אותנו בשמחה ובכף כאילו אין עשרות מוזמנים אצלם למחרת בליל הסדר. וכן אותו הדבר במוצאי יו"ט פסח היתה חגיגה עם כמה וכמה עוגות של פסח... כך בכל הזמנים, ממש מסירות נפש בשביל הילדים בכל המצבים!

לאחרונה שמעתי שיחה מהמחנך הר' משה בלוי שליט"א ודיבר שם איך להעביר לילדים ערכים, ערך שעובר לילדים סימן שהוא ערך גדול אצל ההורים. לא מזמן היתה שבת שהיה בה עומס גדול אצל אמי מורתי תליט"א ואני שאלתי אותה למה היא צריכה לקבל את כולם, 'את יכולה

איך בתור ילדים לא היינו חוזרים לארוחת צהריים הביתה אלא הולכים לאכול עם אבינו זצ"ל ובפעמים שלא הגיע או שהיה צריך ללכת, היה זיידע שליט"א מכין לנו אוכל ובעצמו מביא לכולל ומחכה איתנו. איפה רואים עוד מסירות כזו! מי לא זוכר איך 24/7 היה ארוחות של פנסיון מלא בכל הזמנים, בשבת ובמוצ"ש, עריו"ט ויו"ט ובימים נוראים. אני זוכר את עצמי במשך כמה שנים אחרי בדיקת חמץ הולך

בפר' וישלח פרק ל"ג פס' ג' כתיב "והוא עבר לפניהם" ובמדרש רבה פרשה ע"ח י"א "הדא הוא דכתיב כרחם אב על בנים, תני ר' חיא כרחמן שבאבות ואי זה הוא רחמן שבאבות ר' יהודה וכו' ר' לוי אמר יעקב, והוא עבר לפניהם אמר טב דיגע בי ולא בהון". מסביר התפארת ציון מה היה שם המסירות נפש הגדולה שעל זה נקרא יעקב רחמן שבאבות, לכאורה לעבור זה אחד שרוצה לעבור מקום והרי יעקב אבינו ע"ה לא רצה לעבור מקום אלא רק רצה ללכת לפניהם, אלא שכל ההליכה לפניהם היתה מעבר מפניהם שרצה לעבור ממקומם בשביל שאם עשיו הרשע יגזור עליו כליה, שלא יהרוג את כולם אלא רק אותו, כי אין סיבה להורגם אם הם לא אתו כיון שבניו של יעקב לא יתקוממו עליו להורגו, וזה כוונת המדרש רבה יעקב רחמן שבאבות ועליו נא' כרחם אב על בנים. רואים אנו כאן בפרשה את מסירות הנפש של יעקב אבינו בשביל בניו, ומידה זו של לתת את הכל בשביל הילדים ראינו אצל הורינו וזקנינו היקרים שפשוט מסרו את נפשם למעננו ילדיהם, הרי היה זה בית שאף פעם לא היה שם כסף, מי שזוכר את המגירות בחדר הראשון והשני שהיו מקרטונים שלקחו מחנות הירקות "פרי וירק יפה" וסבתא ע"ה היתה עוטפת עם טפט שיראה יפה... ומי זוכר את העקרונות הרבים בכל הדברים שנוגעים אליהם כמו לא ללכת לבית החלמה וכד', וכל זה למה- כי כל מה שהיה בשבילם חסכו וקימצו בשביל לתת לילדיהם. כמו שהקפידו ולא היה שייך אחרת, כל תחילת זמן בחיידר ובישיבה, או בביה"ס ובסמינר שתהיה חולצה חדשה או מכנסיים חדשים כדי שיהיה נעים להתחיל את הזמן עם געשמאק. ומי יכול לשכוח את הארוחות המושקעות שהיתה סבתא מכינה לצהריים ואיך היתה אורזת משלוחים לבנים לחיידר עם כל החום והלב, ואת משלוחי הפיצוחים כל ער"ש לשיבות. אני זוכר

**אני בתור ילד הייתי
יושב ליד זיידע על
המיטה, והיה אומר לי
"אולי נלמד יחד" הייתי
מביא גמרא וזיידע
מקשיב לי,**

בלי לקום מהמקום ובלי לזוז, ואחרי מנחה יושב ולומד חברותא ליקוטי מוהר"ן עם ר' שולם גנץ שליט"א, ושיעור במוצ"ש אצל הספרדים, ובמוצ"ש קיץ בכולל ברסלב אצל הר' שיין, ובשבתות חורף בצהריים... , הלואי על כולנו! ואיך שנוסע כל יום

יש מונית, בשביל שתגיעו לחיידר ברוגע ותוכלו ללמוד טוב! ומעמוד החסד, לעמוד התורה שהיה שם בבית כ"כ משמעותי. אני זוכר איך זיידע היה יושב וכותב בחדר שינה, אני בתור ילד הייתי יושב ליד זיידע על המיטה, והיה

לומר לחלקם שהיו כבר או שיבואו בשבוע הבא, אמרה לי אמי שתחי' "אותי חינכו בבית שאף פעם לא אומרים לילדים לא לבוא, הבית תמיד פתוח בשבילם!" רואים אנו עד כמה היה זה ערך אצל זקנינו היקרים. ובנוסף לכל זה, עשו חסד לא רק עם ילדיהם, אלא היה זה בית של ג' עמודי העולם, תורה ועבודה וגמילות חסדים. ואם כבר מדברים בחסד, נמשיך בחסד, עם ההורים שלהם עצמם, זיידא היה כמובן באופן קבוע אצלם והם היו אצלו בשביל הכל. אני זוכר שבתור ילד

ואחרי מנחה יושב ולומד חברותא ליקוטי מוהר"ן עם ר' שולם גנץ שליט"א, ושיעור במוצ"ש אצל הספרדים,

מירושלים, איזה אהבת תורה, איזו מסירות נפש לתורה!!

והעמוד השלישי שהיה שם בבית, התפילה, ודאי שכל מה שיש פה היום לא היה בלי התפילות החמות של זיידע וסבתא על צאצאיהם. ובכלל, קעניג בברסלב הם החזנים הגדולים וממציאי הרבה מהנוסחאות של ברסלב אפי' שאנחנו לא ברסלבר'ס...

ואני רוצה לסיים במה שכתוב בפרשה "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת", מסביר התפארת ציון שאחת הבקשות של יעקב אבינו מהקב"ה היו שגם כל החסדים שהבטחת לי והאמת שכבר קיימת, לא היה זה מחמת מעשי הטובים, אלא רק מחסדך הגדול. ואחרי שעשית עימי חסד עד כעת צריך אתה לעשות עימי חסד גם הלאה כפי הדין המתחיל במצוה אומרים לו גמור, ובפרט שאין דרכו של מלך לשנות מהנהגת חסדו, כדפירש הגר"א שאנו אומרים בשבת "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך ואל תטשינו לנצח" לכאור' הרי אסור לבקש בקשות בשבת, אלא מסביר הגאון שזו לא בקשה אלא שאחרי שעד הנה עזרונו רחמיך אז בטוחים אנו ש"אל תטשינו לנצח" הקב"ה יעזור ויתקיים גם בנו אמן ואמן. יישר כח וגוט שאבעס.

אומר לי "אולי נלמד יחד" הייתי מביא גמרא וזיידע מקשיב לי, ותוך כדי לימוד היה אומר לי "תבדוק בצד במסורת הש"ס כתוב עיין במס' פלונית עמ' אלמוני", וכן כל כמה שורות, "כמה עיין שם". זה לא סוד שעד היום אפשר לשמוע בקול הלשון בשיעורים של הר' שיין שליט"א בכולל ברסלב את הר' שיין שואל את פישל קעניג איפה נמצא בגמ' פלונית, או 'תשאלו את פישל קעניג', ויש עוד הרבה מעשים על הבקאות הגדולה והידיעות העצומות של זיידע שליט"א. אני זוכר את ההתמדה שלו, יושב שעות ע"ג שעות ביחד עם החברותא המיתולוגי ר' יוסל רוזנבלט ז"ל

בחתונת ר' שמעון גולדברג הי"ד נראה עוד ר' רבי אברהם ישעיהו גולדברג זצ"ל

הנותן תשואה

למלכים

ראיון מרתק השרשים בבית הסבא קדישא ר' שמואל יעקב וינברג זצ"ל ל הניסים הגלויים של הסבתא "אסתר המלכה" מנהלת לשכת ניצב העליון הבריטי שרשי משפחת קעניג דרך החינוך הטהור במוסדות תורה ויראה השטייעגן האדיר וניצול הזמן בישיבת מיר קבלת היסודות ממרנן ראשי הישיבה מרן ר' חיים שמואלביץ זצוק"ל ור' נחום פרצוביץ זצוק"ל אההתקרבות למוהר"ן זיע"א ועד לימנו אנו הזכויות בגלגולי החובות מרתק וסוחף למען הנחיל את בניו אחריו

/ נערך ע"י יעקב י. מלכה /

ילדי תורה ויראה

הסבא ר' שמואל יעקב עלה מרוסיה הוא היה ירא ה' מרבים איש גבור חיל עובד ה' כפשוטו, היה לו כח רב הוא הוכיח את יכולתו כשהיה עובד יומיים ברצף ללא שינה והפסקה כלל כזה גיבור הוא היה, מיד לאחר נישואיו גויס לצבא הקומניסטי הוא היה מספר ששיטת האימונים בצבא היה לטפס על קירות חלקים. קירות ללא תופסנים וכך היו מתאמנים.

לילה אחד הוא היה בחדר במחנה הוא התכוון לילך לישון ולידו היה חייל גוי שראה שיש לו פצע ברגל אמר לו החייל במידה ולי היה כזה פצע הייתי דואג שהיו משחררים אותי, שמע זאת סבא זצ"ל ואמר אם ניתן להשתחרר אנסה ובאמת השתחרר.

ששעיה ואבא בילדותם

טלפונית לאותם שנים מתוקות ימי נעוריו.

פתחנו, השאלה הראשונה המתבקשת היא: **אנו יודעים שמשפחת קעניג המעטירה התגוררה בשכונת גבעת שאול בירושלים לכאורה באותם ימים הימים, היו ימי קושי עוני ומחסור ומדוע בחרו לגור דווקא בגב"ש ולא בשכונת בית ישראל או מאה שערים ואפי' בשטטלעך כבתי וורשא/אונגרין/בתי נייטין?**

באמת בתחילה אבי מורי רבי יוסף הלל זצ"ל היה גר בשכונת בית ישראל ברח' הרב זוננפלד שם נולדו כולנו כל אחי הרבנים ר' חיים, אחותי זיסל ע"ה ר' מרדכי ר' יודל ר' שיעיה ז"ל ואבלחט"א גם אני, סבא שלנו ה"ה רבי שמואל יעקב וינברג זצ"ל היה מתגורר בשכונת גב"ש הוא בנה את גב"ש את הבית שלו את הביהכנ"ס את המקווה טהרה ובחר דווקא במקום הזה כי בהגיעו לירושלים חלה בדלקת ריאות חריפה הוא נטה למות וכשהגיע ל-ם אמרו לו בגב"ש יש אוויר טוב, אוויר צח המגיע מהים דרך מוצא {הכל פתוח עד הים}. שינקה לך את הריאות ובאמת מיד כשהגיע הבריא.

מה היה מקום לידתו של הסבא ר' שמואל יעקב זצ"ל?

עומדים אנו בערש"ק פר' וישלח שבת התאחדות משפחת קעניג המעטירה. אין דבר יותר מתאים לקראת שבת זו מלהעלות זכרונות מבית אבא זכרונות שורשיים, לדעת את כור מחצבתנו פנינו למו"ר אבינו רוענו שיחי' לאיו"ט בטוב ובנעימים, אבא שאלפנו דעה ובינה במשך עשרות שנים המתאר לנו במקצת את גאוות היחידה "משפחת קעניג" שזכתה משפחתנו במידה אחת של חסד מידת ה"ענווה" ועל זו גאוותנו.. ניגשנו למלאכה ופנינו לאבא עם מס' שאלות (אמר הכותב בד"כ כל ראיון בבטאון מסוים ע"פ רוב המראיין מגיע להצטלם בבית המרואין ועושה מס' תמונות ומדבר עם בני הבית והחצר של.. ועורך את הכתבה כרצונו ורצון קולמוסו) אנו מפני קוצר הזמן פנינו למלאכה אני יושב בספת ביתי ברח' נתיבות שלום במודיעין עילית ואבא שיחי' כדרכו בקודש חוזר מלימודו הקבוע זה למעלה מיובל שנים בכולל בברסלב שבב"ב השיעור הקבוע של הגאון רבי יחזקאל שיינ שליט"א אבא נוסע באוטובוס וכך צללנו יחדיו בפגישה

מה היו תלאותיו בעלייתו לארץ ישראל?

האמת שהדרך מרוסיה לא"י הייתה דרך אנגליה הם שהו מספר שנים אינני יודע

כדי להשתחרר מהצבא היה צריך לעבור משפט צבאי להישפט אצל שופט צבאי, סבא הלך ונשפט ובבית המשפט ראהו אחד מהשופטים הגויים האיך משתרך לו לאיטו ושאלו לפשר מעשיו ואמר לו שיש לו זיהום רציני ברגל ולכך נסחב, השופט הגוי שהיה באולם בית המשפט חיקה את מעשיו ועשה צחוק גדול מהעניין אך מה שקרה בפועל שסבא השתחרר .

וכך היה שיומיים לפני הפדיון חזר לביתו כשחזר שאל סבא את הצדיק מנין ידע והבטיח שיחזור, האם יש לך רוח הקודש? ואמר לו שכתוב בפסוק "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" מכיוון שאני אינני מחלל את פי לא בדברי בטלה, ולא ברכילות ולשה"ר הקב"ה מקיים את ברכותי. ככל היוצא מפיו-הקב"ה-יעשה.

שועיה, אבא, דוד ומנשה בר"ג

איך קרה הנס הזה שהוא השתחרר כ"כ בקלות, בד"כ היו משתחררים רק לאחר עשרים וחמש שנות שירות, מה קרה ?

ילדי תורה ויראה בחי"ד

היכן ר' שמואל יעקב זצ"ל למד בצעירותו?

למעשה בתחילה כשהיה בחור הוא שאף ללכת ללמוד בישיבת וואלז'ין, אצל מרנא הנצי"ב זיע"א והיה יוצא להשתכר שיהיה לו מעט פרוטות וכסף לנסיעה כך אסף פרוטה לפרוטה כדי שיתמלא הארנק, בבוקר הנסיעה השכים קום על מנת לצאת מוקדם והנה מולו מתייצב חייל רוסי או שוטר ושאלו למעשיו בשעת בוקר מוקדמת זו, והבין החייל שיש לו מעות בכיסו ושדד ממנו את כל הכסף והרס לו את תכניותיו . הוא הרגיש שהמקום לא כאן ברוסיה והחליט לעלות לארץ ישראל.

היה נס גדול הסיפור מובא בספר של הרב נשרי... (אח של הגיס של סלבוטיצקי השווער של ר' עקיבא שיחי') עם אשתו סבתא גיטל ע"ה לסבתא נולד הבן הבכור וביום הברית כל הקהילה הגיע לשמחת הברית והיה בברית אדמו"ר צדיק אמיתי שהרגיש שלאם התינוק חסר לה בשמחה, אולי היא בדיכאון .

ושאל אותה מה קרה והיא ענתה שאולי יש שמחה, אך שמחתה אינה שלמה כי בעלה בצבא הרוסי, ומיד ברכה ואמר לה בברית הוא לא היה אבל בשמחת פדיון הבן הוא יהיה,

האם כך היה ששחררו אותו מהצבא?

כמה, אבל גרו שם ואנחנו יודעים שבאנגליה היה לו ניסיונות קשים של שמירת שבת שבכל שבת ושבת היו מפטרים אותו ממקום עבודתו והיה צריך למצוא עבודה חדשה . אחרי תקופה זכה לעלות לא"י בתחילה היה גר ביפו הוא הגיע באניה לנמל-יפו מה שהיום תל אביב הוא קנה שם בכסף שהיה לו בית לגור וכמעט שטח של חצי רחוב מה שהיום נקרא רח' דיזנגוף שם תכנן לבנות את ביתו וביהכנ"ס, כשהגיע שעת מנחה שאל את השכנים שפעלו עימו יחדיו מתי מתחילים מנחה והם ענו לו שמנחה וביהכנ"ס שייך לגולה לפולין כאן בארץ. לא צריך להתפלל ה"י

ומיד מכר את כל רכושו שקנה על אף שהפסיד הרבה מכספו ומיד עזב ועבר לירושלים.

אך מדוע בחר לגור דווקא בשכונת גב"ש?

היכן הם התגוררו לאחר נישואיהם?

הסבא רבי אלעזר מרדכי זצ"ל היה גר גם בגב"ש. בתחילה רבי אלעזר מרדכי היה גר בבתי וורשא שם היה לפולישער'ס {שעלו מפולין} את הזכות לגור בבתי וורשא, וכשהיה את המחלו' בין מרא דארעא דישראל הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד ומרן הרא"ה קוק צוק"ל חשש מלהיגרר

בחנותת ר' מרדכי קניג זצ"ל

סביב המחלו' והעדיף להתגורר יחד עם חמיו ר' שמואל יעקב זצ"ל ובלא מחלו',

מה הסיפורים שידוע לנו מהסבתא ע"ה?

על הסבתא הצדקת מרת אסתר פרומט ע"ה מספר מעשי ניסים היא עבדה בשלטון הבריטי בזמן המנדט, הרבה ניסים יש, אחד הסיפורים שהתפרסמו עליה, שהתפקיד שלה בשלטון היה מזכירת הניצב העליון הבריטי היא ידעה אנגלית טוב מהזמן שהיו גרים באנגליה היו הרבה מכתבים שהיו ממעונים והיה כתוב בהם כנגד הבריטי שבבריטניה והיה כתוב בהם כנגד היהודים כגו' שיאסרו עליהם את השבת והייתה לוקחת את המכתבים לביתה בגב"ש ושורפת את המכתבים הללו. ומצילה בכך את יושבי ירושלים.

ישנו את הסיפור המפורסם עם השרשרת- שהניצב הגיע לתת לכל הפקידות אות והוקרה על פעילותן הוא נתן לכל הפקידות שרשרת מזהב עם צלב קרס כאות הוקרה, אך היא אמרה לו יהודיה אני, ואנני נוגעת בצלב קרס, והנה הפלא ופלא המפקד

למעשה הוא נישא לה כשהייתה נערה צעירה כבת שלוש עשרה שנים, הוא היה מבוגר ממנה בעשרות שנים כשהם נישאו היא הייתה גרה בגב"ש באיזור שהיה שומם כמעט ולא גרו שם, היו קצת משפחות והרבה ערבים מאיזור הכפר יאסין שהיה קילומטר אחד בלבד מגב"ש היכן ששוכנת כיום שכונת הר-נוף הסמוכה לכפר ליפתא, בליפתא היו מתגוררים דודי ר' גדליה והרב בשכונת ליפתא, היה ר' שמואל אהרן

יודלביץ זצ"ל אביו של ר' שעפסיל זצ"ל הערבים מהאיזור היו חולפים על פני הבית בו דרו, והיו מבקשים על בסיס יומיומי מים מים, וכשהגישו שהקשר מתהדק היו צועקים לו מוכתר אבו אל'בנת תביא את הבנות שלך אנו רוצים אותם בכפר שלנו היו לו 5 בנות הבנות שלו היו חכמות ויפות תואר הגדולה נישאה למשפחת אשבל היא חיפשה משפחה עשירה שיש להם כסף והשניה שזו הסבתא שלנו מרת אסתר פרומט ע"ה כשהיא נשאה רצתה ת"ח.

והיא קבלה מה שהיא רצתה?

ב"ה כן, סבא ר' אלעזר מרדכי היה ת"ח מופלג וגדול בקבלה הוא חיבר מס' ספרים שהבולט מבניהם היה החיבור רקח-מרדכי על השאלות דר' אחאי גאון הוא קבל הסכמות מכל גדולי ירושלים היה לו שתי מהדורות על הספר במהדורא אחת היה הסכמות של העדה ובמהדורה הנוספת היה הסכמה מהרא"ה קוק זצ"ל בשתי סוגי ההסכמות שבחו אותו מאד את הגדלות שלו וידיעותיו בתורא"ש.

כפי שאמרנו לפני כן כשהיה בת"א חלה בדלקת ריאות חריפה וחשש לחייו וכשהגיע לירושלים המליצו לו כמה מידידיו שילך לגב"ש שם יש אוויר צח מהים ובאמת במקום שגר היה שני הרים ואנו היינו גרים בעמק עם אוויר צח וצלול במאד, מה שהיה

מזל טוב

קרים מופלגים בתורה ויראת כלילי המעלות וכי מבחירי יו"ק' ח"ה

יאל אייזנבך הי"ו אשר וייספיש הי"ו פישל קעניג הי"ו

ו ברוך לזנובסקי הי"ו

וסיים עב"נ

ם על אזני התורה וחיראה ישראל סבא

כברית חברים

במבצר התורה הגדול ישיבת המתמידים

בעיה"ק ירושלים תובב"א

נקרה בפי הירושלמים "עמק המלכים" ע"ש קעניג חתנו, המלך שהתגורר שם.

מה ידוע לנו על חתנו הסבא

ר' אלעזר מרדכי זצ"ל?

ר' אלעזר מרדכי נולד בעיר לודז, אשתו הראשונה היתה בת דודה של השפת אמת, הוא היה חסיד קו'ניץ וקרוי ע"ש האדמו"ר השני מקו'ניץ וכן היה לו בן ירחמיאל משה שגם קרוי ע"ש אחד מאדמו"רי קו'ניץ,

הוא עלה לארץ ישראל ולפני שעלה הלך להיפרד מהשפת אמת אך השפת אמת לא נתן לו רשות, והוא אמר שלעלות לארץ ישראל הוא לא שואל אפילו את הרעבע שלו.

מתי התחתן עם הסבתא

מרת אסתר פרומט ע"ה?

בביה"ח (שערי-צדק) אך אחי ר' יודל זצ"ל נולד במלחמת תש"ח בשב"ק הוא נולד בבית, אמא לא הלכה לביה"ח בלידה שלו ולאחר שנולד כל השכנות אמרו לה שתלך לביה"ח אך אבא ואמא שאלו את המיילדת האם יש סכנה? והמיילדת אמרה שאין כאן סכנה ואין צורך, ובמהלך כל החיים אבא היה אומר לנו 'יודל' לא רצה לחלל שבת, הוא לא רצה לחלל שבת יודל שומר שבת.

בחתונת ר' מרדכי זצ"ל

ואיך היה ההתאקלמות בשכונה החדשה לאחר שעברתם לגב"ש?

עברנו כשהייתי בגיל 4-5 בערך היינו גרים הרבה שנים בבית ישראל אח"כ תקופה קצרה בשכונת מאה שערים ואבא חיכה כל הזמן שיתנו לנו אישור לגור בבתי-וורשא כזכות הנתונה ליוצאי פולין היה לנו זכות כזו. אך לא נתנו משפחה אחרת קיבלה את מקום המגורים. את הבית בנינו בצורה מאד פרימיטיבית בתחילה הגענו והיה סלע גדול והיו צריכים לפוצץ את ההר עם פטיש ואיזמל אולי היה גרזן גדול היו עושים חור עמוק באדמה

ומה הסיבה שעזבתם את שכונת בית ישראל להתגורר בגב"ש?

אבא זצ"ל היה עני מרוד בתחילה היה גר בשכונת בית ישראל ובעלת הבית במקום שהתגורר הייתה עושה כישופים וצרות צרורות ולדוג' הייתה לוקחת כדורי נפטלין {רעל} ועוטפת בעטיפה של סוכריה ושולחת לנו הילדים קחו מתנה טופי. והיה מקרה נוסף שהניחה בכל רצפת החצר נעליים על כל הרחבה והייתה אומרת שזה כישוף גדול שיהיה לאבא ולכל משפחתו,

התאמץ לאחמ"כ להביא לה שרשרת אחרת עם מגן דוד, ומיד כל חברותיה היהודיות בקשו ממנו ג"כ מגן דוד, אך הוא אמר להם היא לא לקחה גם כשידעה בהפסדה, אותה אני מעריך, אך אתכן חבל שלקחתן ישנו נס נוסף שהתפרסם על הבולים שהלכה לקנות בול בזמן שלוחמי האצ"ל פיצצו את הבנין של מלון קינג דיויד מקום המפקדה, היה להם כסף רב מהמשכורת שקבלה מהבריטים ובזכות כך סבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל קנה שטח ליד ר' שמואל יעקב.

ומתי עברתם להתגורר ליד רבי אלעזר מרדכי זצ"ל?

אבא שלי ר' יוסף הלל קבל מאביו ר' אלעזר מרדכי זצ"ל שטח של חמש מאות אמה בערך 250 מטר גם למוישה (אבא של ר' נתן צבי ראש הכולל) הוא נתן שלש מאות אמה ולכל הילדים נתן, לאבא שלי היה עוד שטח נפרד יותר מכל הירושה כשכולם קבלו.

ר' נחום בהכתרתו לראש הישיבה

והיו עושים באוד/ברוד שזה פיצוץ גדול של חומר-נפץ שהיה מפוצץ את ההר זה היה מסוכן מאד, ולפני שהיו עושים את זה כולנו היינו מסתובבים בהר וצועקים באוד באוד, זהירות, והיו מכניסים כך את החוט הצהוב {מסתבר שכך היום מפוצצים את מנהרות החמאס שבעזה} וכך היו מורידים חצי מההר.

אך אבא שלי לא חשש רק אמר בקול גדול "אין עוד מלבדו" זרק ובעט את כל הנעליים והכישופים, אולי היא רצתה עוד כסף לא ידוע מה קרה הייתה קלאפטע',

הם היו מקפידים על מצוות שבת במסירות אמיתית ואספר סיפור קטנטן כפי שצינתי שם ברח' זונגפלד כולנו נולדנו, (אני נולדתי

הבית בגבעת שאול

אבא בלימוד במרפסת

האדמורי"ם והצדיקים היו מגיעים להתארח אצלנו בזכות המקווה שסבא בנה, בו טבלו מרנן האדמו"רים מבעלזא ומביאלא ור' יואליש מסאטמר זצוק"ל כמו"כ אצל סבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל באופן קבוע בכל תקופת הקיץ היה מתארח בביתו בעל הכף החיים הם היו לומדים יחדיו את כל הפרד"ס הם היו מכינים קמיעות לסגולה ולרפואה.

מה היו עושים בלילות שב"ק הארוכים במשך הלילה?

האמת שהיו הולכים לישון מוקדם מאד, בערך בשעה שש היינו ישנים, לא היה מוסג כמו היום שבתי המדרש מלאים בלומדים בלילות שבת-קודש כיום "אכשר דרא" ויש סדרים גדולים וכיבוד ללומדים, אך אז לא היה תאורה מסודרת והיינו הולכים כמו כולם לישון מוקדם אבא ז"ל היה מקפיד שלמחרת בביהכנ"ס קעניגסשול התפללו רק בזמן ק"ש הראשון ולא בשני.

ר' נחום פרצוביץ

את הקעניגסשול בשכונה הוא בנה את הבית הכנסת הגדול של גב"ש שם היו מתפללים הפרושים ה"ה רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל וכל משפחת קופשיץ המעטירה יחד עם כל נקיי הדעת שבירושלים ושם היה כולל שסבא דאג להביא, ומעשה שהיה כך היה: סבא הלך סמוך לביתו שבגב"ש ולפתע הוא שומע צעקות ממורד ההר לכוון מוצא סבא שהיה גיבור גדול לא חשש כלל, והנה הוא יורד,

ורואה יהודי רכוב על חמור ואחד מהשכנים הערבים שהיו גר בסמיכות התנפל עליו ובא לשדוד ממנו את כספו סבא הפליא בו מכות נמרצות עד שהערבי ברח כל עוד נפשו בו ובקש סבא מהיהודי שהיה ראש כולל שיעתיק את הכולל לשכונה ונעתר לבקשה זו והעביר לביהכנ"ס של הפרושים. עוד אני נזכר שבתקופה האחרונה שיפצו

שעיה ואבא

את ביהכנ"ס הפרושים כדי להוריד את כל הקירות העבים הדרך שהיו בונים פעם בשיטה הזו. וראו שהבנין עומד בלי יסודות כלל ורק על איזה קורה אדירה שרק סבא יכול היה להרימה..

היו מגיעים להתארח בגב"ש בשבתות או בקיץ?

גב"ש הייתה כמין עיירת נופש שכל

כל ההתנהלות באותה תקופה ובפרט בבניה הייתה שונה ולדוגמא קרה והיה פיצוץ בצנרת של הביוב ולא היה מנוף להרים את הצינור והיו צריכים 40-50 איש יחד ואחד היה צועק איי הופ איי הופ והיו דוחפים והצינור היה נכנס לתעלה.

אבא עם ר' חיים שמואלביץ

וכשהגעתם לגב"ש ר' שמואל יעקב זצ"ל עדיין היה חי?

כן, אני הכרתי אותו הוא נפטר בשנת תשי"ז בגיל שמונים ושבע (87) כשהייתי בן שבע אני זוכר באותה השנה היה חורף קשה היה שלג חזק לא ידעתי כשהוא נפטר לא ספרו לנו, ביום מן הימים שאלתי את אבא היכן זיידע' הוא היה האלטער זיידע שלי ואבא אמר לי שהוא עלה לגן-עדן אני לא הייתי בהלוויה שלו הוא נפטר בשב"ק הוא היה צדיק וירא ה' אמיתי כפשוטו,

האם יש איזה סיפור או מעשה טוב לספר עליו?

ר' שמואל יעקב בתחילה לפני שהוא בנה

שעיה, יודל ואבא

התבשיל" שזהו ראשי תיבות י-ה-ו-ה כאן דואגים לילדי הצאן גם לאוכל וגם ללימוד התורה"ק.

מה בער לו כ"כ הבית התבשיל
דבר שלא היה מצוי כ"כ באותם ימים?

לצערנו לפני 80 שנה אחד מבני המשפחה הלך ללמוד בישיבה שבפתח תקווה שם דאגו בעיקר ללימוד התורה"ק אך לא דאגו כלל לבני הישיבה לאוכל ולכל העניינים שמסביב ובעקבות כך גם הבחורים היו יוצאים להתפרנס והיו עובדים אצל הפרדסנים בפתח תקווה והיו חוזרים דלים וריקים בידישקייט ה"י, אבא שראה זאת עלה בליבו המחשבה להקים מוסדות לתורה ויראה ולבית התבשיל שבני הישיבה ילמדו ולא יהיה להם כלל דאגה למזון ומחיה.

מה היה רמת האוכל שהייתם
מקבלים בחיידר?

כל יום בבוקר היינו יוצאים עם סנדביץ' של שלוש פרוסות לחם ובתוכו מעט מרגרינה (ואנו) היינו סועדים את האוכל בבוקר ולקראת אחה"צ היינו מקבלים במצב טוב 3 כדורי פלאפל.

ואיך הייתם הולכים לישיבה"ק בתורה
ויראה?

היה קו 11 אלפבוס' היום השתנו מספרי האוטובוסים היינו נוסעים בבוקר וחוזרים בשעות הערב.

בסעודת שב"ק בבוקר)? המנהג היה לומר בכל ליל שב"ק את אגרת הרמב"ן בתקופה בה למדנו בישיבה, היינו חוזרים כל שבת ושבת לבית, ואבא זצ"ל בכל סעודה היה מדבר על ענייני פרה"ש ובטחון בהי"ת ומחדיר בנו את ענייני האמונה והבטחון וזה חדר לנו והחדיר לנו עד היום בזכות כך לחיות באמונה.

מנין היה מקור המנהג המסורתי
שכל פארי משפחת קעניג סועדים
יחדיו את סעודת המלווה מלכה?

האמת שאת מנהג זה יסד אבא זצ"ל לאחר שאביו סבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל נפטר לבית עולמו והשאיר שני בנים יתומים צעירים (ר' זושא ור' גרשון) ואבא חשש מאד שהילדים הקטנים הללו ירדו מן הדרך היו כמה קרובי משפחה שירדו מהדרך, הם היו אומרים עוד מעט ימות הזקן והם יהיו כמונו, אבא כבן הבכור במשפחה החליט שצריך לעשות מעשה שיהיו מחוברים לשורשים וכך הנהיג שכל המשפחה המורחבת יסעדו יחדיו את סעודת מלווה-מלכה מנהג זה המשיך למעלה מ-40 שנים גם לאחר פטירתו ואפי' כשהיינו גרים בב"ב יחד עם כל בני הדודים.

לאחר שעברתם להתגורר בשכונת גב"ש
היכן למדתם?

המשכנו ללמוד במוסדות "תורה ויראה" בחיידר שאבא הקים, הוא ייסד את החיידר וקרה לו מוסדות "ישיבת הבחורים-ובית

אבא עם ר' נחום

מה הכוונה שאבא הקפיד מאד שלא
יתפללו בקעניגס'שול בזמן ק"ש השני?

בזמנו היה מתגורר בסמיכות אלינו יהודי גביר גדול שאמר שמוכן לממן את כל הוצאות ביהכנ"ס העיקר שיתפלל בזמן ק"ש השני אך אבא זצ"ל עמד על כך ולא הסכים, ואמר "כל הון שבעולם לא פוטר אותנו מזמן ק"ש הראשון" לא היה שעונים והיו קמים מוקדם ומתפללים לא היה אז בכלל שעון קיץ רק שעון חורף וכך התפללנו מוקדם והשתרש בנו זמן ק"ש הראשון.

האם היה חשמל באותה תקופה?

אני זוכר שבזמן מלחמת סיני בשנת תשט"ז-תשי"ז התקינו את החשמל בשכונה, בתחילה התקינו אצל דודי ר' גרשון(אבא של לוזר מר. אלחנן) ואח"כ אצל מוישה (אבא של ר' נתן צבי ראש הכולל) ואנו היינו אחרונים, אך בשב"ק לא היה חשמל היה לוקסים ופרימוס מנורת נפט. מפני שאבא זצ"ל לא רצה להנות מחשמל של חילול-שבת כחזו"א ובמשך כל השבוע היה כמעט כל יום הפסקות חשמל החשמל היה מגיע על עמודי חשמל, חוטי החשמל נתלו על עמודים חלשים וכל משב רוח ואפי' רוח חלשה הייתה מנתקת את החשמל, גם בביהכנ"ס לא היה חשמל אלא היו משתמשים עם מנורת נפט גדולה שהייתה במרכז ביהכנ"ס.

היה לכם מנהג קבוע בסעודות שב"ק?

(לדוגמא אבא שליט"א נוהג לומר 2 הלכות

בחנות הדוד ר' מרדכי

**האם היה בחיידר מבצעים לדרכון
הילדים או שצורת הענישה הייתה כמו
בסיפורים?**

באמת בכל הכתות לרבע' היה מקל ארוך ומפחיד שקבלנו מהמקל את החינוך כדרך ה"טהורה" והמסורה, אך בכתה ט' היה לנו מחנך אמיתי ה"ה הגה"צ רבי לוי רבינוביץ זצוק"ל בעל מחבר ספר מעדני-השולחן על יו"ד אביו של הגה"צ ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א הוא ידע לחנך הוא היה אומן אמיתי לחינוך, הוא עשה לנו מבצעים לכל ילד היה מבצע מיוחד בשבילו מבצע ללימוד התורה"ק ושתיקה (תענ"ד) היה אומר כל הזמן "מאכילים אותו גחלי רתמים" הוא היה עומד בביהמ"ד מאחור וכולם היו לומדים במרץ,

לי באופן אישי הוא עשה מבצע על בין אדם לחבירו הייתי ג'נג' עליז ושובב, הילדים היו צועקים לי ג'נג'י אוקס אתן לך בוקס, גינג'י קלאבסה, ועוד קריאות של גנאי והייתי מגיע עימם הרבה לתגרה והמבצע היה שאתגבר ולא אתן להם מכות, ולכל ילד היה פנקס אישי ופעם בחצי שנה היו מקבלים פרסים 0.40-0.35 גרוש הכי הרבה שזה שו"ע להיום, ב0.05 היו יכולים לקנות מנת פלאפל שזה סכום יפה באמת לאותו תקופה.

**ובלימוד התורה"ק מה היה עושה
ר' לוי זצ"ל?**

אני נזכר באותה תקופה למדנו מס' קידושין המס' היחידה שאני זוכר באיזה דף נמצא כל משנה, זה במסכת קידושין והכל נזקף לזכותו של ר' לוי זצ"ל היינו נבחנים כעשרה דפים יחדיו במסכת, והוא היה רושם בפנקס וכך הצלחנו ללמוד, הוא היה מחנך אמיתי ירא"ש שבא להעמיד דור של יראים ושלמים.

בשעות הערב מה הייתם עושים ?

היה חברה' כמין מתמידים ללא תשלום מההורים, את החברה ניהל ר' משה הירש ז"ל איש הנטורי קרתא והיינו לומדים כל ערב בחברה' והתגמול היה, שהיו מקבלים כל חצי שנה כרך אחד של משנה ברורה.

לאחר גיל הבר-מצווה זכיתם לעלות

**בישיבת מיר הייתם יוצאים להפגנות
או פעילות של קנאות ונטורי קרתא
כתורה ויראה?**

חס-וחלילה אבא לא היה מסכים בשום אופן שנלך להפגנות גם כשלמדנו בתורה ויראה, לא הסכים הוא סבר שזה ביטול תורה וצריך לגדול בתורה ונאר תורה, לא הלכנו לשבטי ישראל להפגנות על ניתוחי מתים ולא בכיכר-השבת אבא היה קנאי אבל קנאי שהחזיר בנו אהבת תורה.

**באיזו שנה זכית להסתופף בממלכת
התורה-ישיבת מיר?**

בשנת תשכ"ד כשהייתי נער כבן ארבע עשר שנים, אבא שלח אותנו לישיבה כדי שנצמח לעובדי ה' לנצל את רבותינו מצוקי ארץ ה"ה מרנן רבי אליעזר יהודה פינקל ורבי חיים שמואלביץ זצוק"ל הגדלות של אבא באותה התקופה שהיינו בישיבה ובכל חודש היינו הולכים להיבחן אצל מרן רבי אביגדור נבנצל שליט"א רבה של העיר העתיקה בירושלים היינו נבחנים בכל חודש 30 דף גמרא הצלחנו לעמוד במשימה זו למשך תקופה ארוכה (רבי אביגדור שליט"א היה בוחן אותנו,) היינו תקופת מה חברותא בסדר-שני, אני אבלחט"א ור' יודל ור' ישעי' זצ"ל ויחדיו למדנו, ולאחמ"כ היינו נבחנים פעם בחודש אצל ר' אביגדור בהצלחה והצלחנו לעמוד בה, כי המבחנים שלו היו קלים הוא ידע לעשות בחינה שידע שאנו

**להסתופף בישיבת מיר המעטירה האין
העזתם לעזוב את ישיבת תורה ויראה
כור מחצבתו של אביכם?**

למעשה את מוסדות תורה ויראה אבא ייסד בעמל רב הוא היה הפטרון הראשי של המוסדות כל העול היה עליו, במידה והיה חסר מלמד הוא היה נכנס, היה חסר מורה הוא היה מיד נכנס להורות, בכל דבר ודבר, הוא ג"כ היה השנורער של המוסדות, הוא היה מסתובב בכל השוק לאסוף שעועית ובעבלאך ועוד מצרכים שיהיה לבחורים שפע מה לאכול, מלבד זאת שאבא ז"ל היה גבאי צדקה הראשי לקופת הצדקה בגב"ש הוא היה נוסע לטובת הישיבה לפ"ת לנדיבי העם לגייס כספים. אך אנו למדנו בישיבה במיר כי אבא ידע שאם הוא רוצה שיצמח מהילדים שלו משהו, צריך לשלח אותנו לישיבת מיר כי לבסוף תורה ויראה היה רק חיידר ולא הצליח הישי"ק.

**כשהגעתם לישיבה"ק אבא לא חשש
מהמודרניזציה שיש בישיבות שאינם
כבני הישוב הישן-ירושלים של מעלה?**

למעשה אבא לא חשש הוא ידע שהתורה תשמור עלינו וכך הוי שמרנו על עצמנו ועל אף שהפאות שלנו קצת התדלדלו ולא היו כבני ירושלים, אבא לא אמר לנו מילה בעקבות כך, הוא ידע לחנך בצורה הכי טובה שיש לתת את הדגש על העיקר ולא חלילה על הטפל והעיקר זה לימוד התורה"ק והגישמאק בלימוד שהחזיר בנו.

נצליח, {{אבא שליט"א}} יודע טוב את הנלמד ולכך הרגיש שהמבחינים קלים {{הוא היה גר ברחביה אבא שלו היה ציוני מבקר-המדינה אך הוא הלך ללמוד בפוניבז' כמדומני.

מאיפה הקשר שהיה לאבא עם ר' אביגדור שיח"י?

למעשה אבא זצ"ל לא הכיר את ר' אביגדור באופן אישי, אלא אבא שהיה איש חינוך וידע לחנך. היה מגיע לישיבה לבקרנו ולראות את עלייתנו בתורה. הוא היה תמיד מדבר עם הרבנים בישיבה, אפי' עם ר' אריה פינקל זצ"ל ואבלחט"א ר' יצחק אזרחי שליט"א שהיו צעירים מאד ולהתעניין ולתהות בקנקנו ושאל אותם בדרך עליתנו בתוריא"ש והתעניין האם יש מבחינים בישיבה ואמרו לו שבד"כ אין אך שייד לדאג לו לאברך מופלג בתוריא"ש שיבחן אותנו וכך עשה.

האם הייתם מקבלים תמורה על המבחינים הללו שנבחנו בע"פ בעמל כה רב?

אבא לא נותן לנו, אבא היה "חכם יהודי" חכמה אמיתית הוא היה מעביר לר' אריה {פינקל} שיתן לנו עשר גרוש, ומניין ידעתם שזה מאבא ולא מר' אריה זצ"ל? כך הרגשנו כי רק אנחנו הקעניגים קבלנו מר' אריה כסף.

מה היה רמת הקשר שלכם עם מרנן ראשי הישיבה רבי חיים ורבי נחום זצ"ל?

למעשה עם ר' חיים לא היה כ"כ קשר הייתי נכנס יומיום לשיעורים שלו ולוועדים שלו אני הלכתי לדבר איתו בלימוד אחרי השיעור אולי מספר פעמים, אך לא היה לי הרבה קשר איתו, ר' חיים היה עליוי אמיתי ממש גאון הוא היה נכנס בבוקר להתפלל תפילת שחרית וכשהיה מגיע לביהמ"ד

אבא בסנדקאות

מה היה הקשר שלך עם רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל?

למעשה עם ר' נחום היה יותר קשר אך לא היה לנו הרבה קשר ר' נחום היה אדם חולני הוא סבל מניוון שרירים הייתי נהנה להיכנס לשיעורים שלו ולהנות מההברקות שלו, את החידודים היינפלט את הגישמאק {סלוגן} הוא היה אומר "זורח וצומח פה משהו חדש" עוד קנייטש עוד ה-ברקהלע עוד חידוש, היה לו גישמאק מיוחד טעם בלימוד אמיתי, ר' נחום היה חתן של ר' חיים אמרו בישיבה שר' אליעזר יודא שם עליו עין עוד בישיבה בשנחאי שר' חיים יקח אותו לחתן הוא היה חולה הרבה שנים ונפטר בגיל צעיר,

ר' נחום זצ"ל גם נשא דרשה בחתונה שלי הוא כמובן פרגן ושיבח אותי, אך העיקר מה שאמר שזוכר את אבא זצ"ל שהיה מגיע הרבה לישיבה ואמר שלא היה לו את הבחינת מסירות נפש לתורה אלא ממש מסר את נפשו לתורה באהבתו את התורה תמיד,

נפליג ונרחיב בסוגיא נוספת: יש דבר מעניין שתמיד רצינו לדעת האיך משפחת קעניג המורחבת התקרבה

להתפלל, היה מחזיק כמה מסכתות בש"ס ותוך כדי פסוקי דזמרה היה לומד ממסכת למסכת מאחת לשניה ובק"ש היה קורא בכוונה גדולה שכל הביהמ"ד שמע והתעורר, ובתפילת שמו"ע היה מתפלל והיה מניח כל השמו"ע את שתי ידיו על פניו מרוב שקיעות בתפילה.

האם יש לך משהו מיוחד לספר לנו על מרנן רבי חיים או ר' נחום זצ"ל?

רבי חיים היה בחתונה שלי הוא היה המסדר קידושין, הוא נשא דרשה בחתונה, כך היה נהוג ואמר שהחתן זכה שהיה נכנס לכל השיעורים והוועדים שלי, ואפי' שלא היה לי למעשה קשר אישי עימו ידע שהקפדתי ע"כ מאד.

כל אנשי הצוות בישיבה היו גרים בבנין הסמוך לישיבה ראש הישיבה הגאון ר' אליעזר יודל וחתנו הרא"י ר' חיים וחתנו ר' נחום שאני זוכר שר' אליעזר יהודה התעקש להכתירו כראש ישיבה אני זוכר זאת כמו היום, גם ר' אליהו ברוך שהיה המזכיר בישיבה אביו של ר' חיים זאב פינקל המכונה חז"פ אביו של ר' אריה.

את התשלום ויארץ לי את הזמן, כמובן, שאת זה צריך לבקש כמה ימים לפני"כ ולא אח"כ, לפני, זה טוב אחרי הזמן, הרושם נשרף וא"א לבקש שוב. היו גמחי"ם שהיו נותנים לי סכומים אדירים בלי ערבים או כל דבר, זכיתי ממש לאמונם.

**השיחה נאמרה
תוך כדי נסיעה באוטובוס
וכאן אבא ירד
מהאוטובוס ואמר
שכאן זה המקום
שצריך להודות לה'
על הנס הגדול שקרה לו
במוצש"ק זכור
בערב יום הפורים תשפ"ד
שהאוטובוס העיף אותו
וב"ה יצא ללא פגע וביקש
שנזכיר לו לומר שוב
"נשמת ומזמור-לתודה"
בשבת ההתאחדות.**

לאחר שיחה כה ארוכה ומלבבת לדעת האיק צמחנו וגדלנו יכלה הדף והם לא יכלו הניסים והנפלאות שהיו לאבא בכל משא החיים. ימלא ה' שיאריך ימיו בטוב ובנעימים וימלא ה' משאלות ליבו לטובה אכי"ר

סבתא רבקה בנערותה

תם ולא נשלם.

עוד ספר הנקרא ספר-יוחסין שזה כל ההיסטוריה של התנאים והאמוראים, ספר נוסף דרך חסידים מתלמידי הבעש"ט האדמו"ר מטעשרנוביל ועוד אדמורי"ם שהיו באותה תקופה האדמו"ר מקולומייא, זה היה ספר דרך חסידים, הדפיס עוד ספר מהרב מטשיבין "ארצות השלום" וכך בכל סעודה באותה התקופה היו מדברים ענייני הבטחון, וכמו שכבר הזכרתי קודם כל שבת ושבת היינו חוזרים לבית היינו אוכלים בבית, הוא לא היה מסכים שנשאר בישיבה כדי שנהיה עמו יחדיו בגב"ש בסעודות. כמו"כ היה בישיבה במיר ספר חובת הלבבות ביידיש את זה למדנו כל הזמן זה היה מרגיע את הנפש ממש כמו כדור הרגעה. מרפא אמיתי וכך הצלחנו לשמר על מרגוע.

**האם היה איזשהוא פנצ'ר בגלגל של
גלגול החובות קרי הזכויות של נישואי
הילדים?**

נכד בחלאקה עם ר' אריה

ב"ה תמיד השתדלתי להחזיר יום או יומיים קודם יש מימרא נפלאה מבעל ה"פלא-יועץ" שכל מי שמחזיר בזמן הוא נהיה הבעה"ב של הכסף של חבריו ולכשיבוא לחברו לבקש, תמיד יתן לו בלב חפץ ובלא שיש לו האיק וסיבה להתחמק, אולי פעם אחת בקשתי מבעל גמ"ח שידחה

**למוהר"ן מברסלב זיע"א הרי כולם למדו
בישיבת מיר?**

דודי רבי גדליה זצ"ל היה הולך לר' אברהם שטרנהארץ זצ"ל בשליחותו של אבי שהיה שולח לו כסף וכך כל פעם קרב אותו עוד ועוד לברסלב, עד שנעשה משפיע והצליח להשפיע על כל המשפחה המורחבת, אפי' רבי נתן צבי כשהיה בחור היה גבאי של האדמו"ר מביאלא והצליח להשפיע עליו לרבינו זיע"א.

בישיבה במיר היינו באותו תקופה קרוב למנין מבני המשפחה הבנים של ר' משה, גרשון ואבא שלי בסוף כולנו זכינו והתקרבו לרבינו זיע"א, לזר הבן של גרשון למד בישיבת ברסלב בב"ב ישיבה שייסד ר' נתן צבי זצ"ל ושמו שר' זושא ור' גדליה התקרבו לברסלב ולא חלילה לאצ"ל.

**נצלול לעומק יותר
לאחר שנות דור אותנו הילדים מעניין
האיק בתקופת השמחות, זמן שמחת
נישואי הילדים כשרבצו עול הזכויות
קרי החובות של נישואי הילדים וכלכלת
הבית האיק שייך להצליח לשמור על
אוריה כ"כ שלוה ובכזו שמחה גדולה??**

אבא צוחק, מחייך, (מירושלים עד לק"ס שמעו את הצחוק), התחזקנו מאד מאד באמונה ובטחון, כשהייתי בחור לאחר שעזב אבי זצ"ל את מוסדות "תורה ויראה" הוא הדפיס הרבה ספרים וחידושים, הוא הדפיס את הספר "סיפורים נפלאים" בו מסופר על פורים סרגוסא ועוד סיפורים

השושנה (רוז) בבית המלך - משפחת רוזנהפט

במידה והיו מצליחים, אמנם זה היה מרכז הארץ, אבל הרגישו שזה לא מקום לגור ועברו להתגורר במושבה ירוחם ולאחמ"כ עברו לצפון לחיפה.

ההורים היו ניצולי שואה נכון? האם הם סיפרו על השואה?

לא כ"כ סיפרו הדבר היחיד שאני יודעת שאת הכסף שאימי סבתא צילה ע"ה קבלה מהגרמנים ימ"ש בקשה מסבא שיסע לרומניה כדי לעשות להם קברים ומצבות, הוא ביקש מהאחים שלו עזרה אבל זה לא עניין אותם יותר מדאי אז הוא טס לבד ועשה מצבות.

מה היה מקורות המחיה והפרנסה באותם הימים?

אמא הייתה עקרת בית ואבי עבד בתחילה בסלילת כבישים בסולל בונה את הארץ.

ולמה עזבו את ירוחם?

בירוחם לא היו רופאים ובכל פעם שהוריי נזקקו לרופא, הם נאלצו להתרוצץ למרחקים, לכן הם החליטו לעבור לגור בחיפה. בתחילה גרו בצריף ואחר כך הצליחו לרכוש בית אבן מרוכש נטוש, שהיה שייך לערבים שברחו במלחמת

והוא הבין את חומרת העניין וכשדפקו בדלת לשאול היכן חיים? אמר שהולך לקרוא לו, וברח ולא חזר עד איזה חודש. אמא נולדה למשפחת פסקל לסבא קראו ר' יצחק ז"ל שאחיד איציק קרוי ע"ש ולסבתא קראו פאני שאמא שלך קרויה ע"ש לסבתא קראו יפה פאני אבל כולם כינו אותה פאני לא הכרנו אותם בכלל.

מתי הם התחתנו?

כמדומני בשנת תש"ד בבוקרסט ברומניה והמסדר קידושין שלהם היה האדמו"ר מבוהוש

ומתי החזירו אתכם לארץ ישראל מקפריסין?

מס' שנים אח"כ החזירו אותי ואת הוריי לארץ ישראל, למחנה המעצר בעתלית. וכאשר שחררו אותנו עברנו לגור בצריף במעברה באזור בני ברק פרדס רוזנבלום זה נקרא, בשמחת תורה תש"י אמא שלך נולדה שם מה שהיום גבעת שמואל, אח"כ עברו להתגורר בבית נבאלה שהיה כפר ערבי בשפלה זה היה באזור רמלה. ובמלחמת תש"ח. כבשו את הכפר ועל שטחיו הוקמו המושבים בית נחמיה וכפר טרומן.

מה הנס שקרה לכם כשהייתם גרים בבית נבאללה?

נס גלוי ממש יום או יומיים לאחר שעזבנו את הבית, בבית-נבאללה כל הבית עלה באש כל הבית עף מעוצמת הפיצוץ שהערבים הטמינו לנו מתחת לבית הם לא רצו שנגור שם ובאמת יומיים קודם עזבנו, אני לא רוצה לחשב מה היה קורה

האמת שכדי לדעת ולנבון אחר כל ההיסטוריה של משפחת רוזנהפט היקרה קשה מאד לדעת מי הם ומה היה יחוסם אך ניסינו לברר קצת התקשרנו לדודה הגב' ק. זיידנפלד והמליצה לנו מאד שנתקשר לאחותה הגב' ש. צור וכך עשינו: שאלנו אותה לדעת על המשפחה המורחבת משפחת רוזנהפט שיחי' ואמרה לנו שהרבה היא לא יודעת מה שהיא כן יודעת תספר לנו תוך כדי שיחה.

מתי עלתה משפחת רוזנהפט לארץ?

הוריי עלו לארץ בשנת תש' הם הגיעו באניית המעפילים "פלמ"ח". בהגיעם לארץ נתפסו על ידי הבריטים ששלטו אז בארץ וגורשו לקפריסין. בקפריסין נולדתי. כשנולדתי, הייתי פגית וכדי לשמור על חום גופי עטפו אותי בצמר גפן.

מי הייתה משפחת של אבא ר' חיים ז"ל וסבתא צילה ע"ה?

ההורים שלו לאבא שלו קראו ר' אלי הירש ולאמו שרה מרים שגם אני קרויה על שמה לאבא, היו כמה אחים ננא ניטי (נתן) ננא יוסף וטנטא איטא אחותם. לאבא היה אח נוסף שלוימלה כך קראו לו שהוא נפטר ברומניה הוא קפא למוות עוד לפני שעלו לארץ, כל האחים עלו לבסוף לארץ אבא התייתם בגיל צעיר מאד, בערך 5-6 כשהיה ילד קטן, אחותו איטא גדלה אותו בביתו, ובאותו הזמן השלטונות ברומניה הגיעו לחפש אותו שיבא לבית יתומים או למנזר,

הוא סבל אבל לא היה עצוב הוא היה עושה מהעניין צחוק.

הולכת למסיון, אז הם נבהלו העיקר שלא יהיו במיסיון, ומיד רשמו, גם ללא ששלמנו על הלימודים היום אני לא יודעת אם זה היה מזיז למשהו שנלך למסיון. כשעליתי לכיתה א' לא ידעתי לדבר עברית בכלל, למדנו בבית ספר "בית יעקב-שערי תורה". בית הספר פעל בשלוש משמרות. בבוקר למדו בו הכיתות הנמוכות, בצהריים כיתות ד'-ח' ובערב תלמידות התיכון. למדנו מקצועות קודש, חומש וביאורי תפילה, לשון, "ילדותנו" וחשבון.

אבי עבד בנמל חיפה. מפעם לפעם הוא הביא לנו אגס או תפוח אדום גדול ועסיסי, שחילקנו בין כל בני המשפחה ואפילו תפוז יפו. הפתעות נוספות הביא לנו אבא מהנמל, היו אלה ניירות משי עדינים ששימשו לעטיפת הפירות, אנחנו השתמשנו בהם למפיות.

הייתם יורדים לנמל לשייט
או סתם ליום סיור?

לפעמים היו מגיעות לנמל אניות מפוארות ואנחנו, ילדי העובדים, הוזמנו לבקר על סיפון האנייה. לעיתים קיבלנו עטים מחו"ל, שהיה חרוט עליהם הסמל של האנייה. כשאבא הגיע לעבוד בנמל חשבו בתחילה שהוא בן-מיעוטים לא האמינו לו שהוא עולה רומני אבל נתנו לו פס, פס זה אישור עבודה לא כולם יכלו להסתובב בנמל רק מי שיש לו אישור.

והיכן למדתם בבית יעקב?

למעשה: כשאמא הגיעה לרשום אותנו לבית יעקב לא היה לנו כסף, והמנהל אמר לה שאם לא משלמת לא רשמים אותה והאדמו"ר מחליטה שהיה החיפה אמר לה שתאמר למנהל בבית יעקב שהיא

השחרור זה היה ברח' הירמוך בשכונת בית חליסה אני זוכרת שכשהם עברו לגור בב"ב רצו לתת לי את הדירה הזו במידה והייתי לוקחת אולי הייתי עשירה כי היום על הבית הזה יש מחלף גדול צמוד למפרץ אתה יודע הם עברו לב"ב כי אמא שלך גרה שם זה כמו שהיום בתי יוספה סחבה

אותי לביתר ואמא שלך גרה שם אתה יודע למה? נו כי באור-החיים ששם למדה, הבטיחו לה שהיא תהיה מורה.

מה זכור לך מאותם הימים?

בבית הזה שגרנו בירמוך הייתה חצר מרכזית לכל השכנים ופעם בשבוע היו מתכנסות כל השכנות ליום כביסה. הן היו מוציאות פרימוס, מחממות מים ומרתיחות את הסדינים, את הכביסה הצבעונית ובסוף את הכביסה הכהה. השכנות הכניסו את הכבסים לאותו דוד עם מים וסבון בתורנות, וכל שכנה הייתה מכבסת את שלה ושוטפת בגיגית עם מים נקיים. חבלים נמתחו מקצה החצר לקצהו השני ועליו התנופפו הסדינים והבגדים.

מה היה מקור הפרנסה כשהיו גרים
בחיפה?

זה היינו צריכות
לכבוש שטחים.

.....

אבא היה "בעל
יסורים גדול"
מה בדיוק קרה
לו ?

.....

ה"י שלושים
שנה לפני
פטירתו לערך
גילו אצלו את
המחלה הנוראה

בגרון במיתרי הקול והטיסו אותו
לחו"ל שיעבור ניתוח והקרנות באותה
התקופה הרפואה לא הייתה מודרנית
כמו היום והאופציה לרפאות הייתה
להוציא לו את מיתרי הקול הוא היה
אומר תמיד שיש לו זכות גדולה
שאינו מדבר לשה"ר

.....

ומדוע כרתו לו את רגליו ?

.....

ה"י מלבד זאת היה לו את המוות
השקט שזה מחלת הסוכר פעם הרבה
הופעם קצת ולא טיפלו בו מספיק
כמו שצריך אז היה לו נמק והורידו
לו את הרגל הראשונה וכמה חודשים
לפני שנפטר היה לו נמק ברגל
השניה והורידו לו גם את הרגל הזו

הוא סבל
אבל לא
היה עצוב

הוא היה עושה
מהעניין צחוק .
אלו היו הימים

זיידע עם מרן הרא"מ שך זצוק"ל

מי שהייתה עימי יחדיו בכתה הייתה אחותי
ק. זיידנפלד תחי' וכשאני הייתי צריכה
לעלות לכתה א' היא נשארה בגן, ואמרתי
לאמא למה היא נשארת בגן גם אני רוצה
אז השאירו אותי וכך כל ימי ביה"ס למדנו
יחדיו.

.....

אלו עוד זכרונות היה בביה"ס ?

.....

בביה"ס בכל כתה היה תמונה של שרה
שנריר ע"ה גדלנו עליה היא הייתה חלק
מהחיים שלנו כמו"כ היה לנו שיעור מלאכה

לצד.

בשיעור טבע היינו יוצאות לסירים באזור
כדי ללמוד על הצמחייה והחי שפגשנו
בדרך. היינו גם הולכות עם המורה לטבע
לגן החיות שהיה במרחק הליכה של שעה.
לפעמים היינו מגיעות עם כסף וכך יכולנו
לחזור הביתה ברכבת התחתית.

בבית הספר היה לנו חדר אוכל בו הגישו
לנו מרק ובעיקר פיתות ואורז.

בהפסקות ובשעות הפנאי שיחקנו
במשחקים שלא היו צריכים לקנות אותם.
חמש אבנים שיחקנו מאבנים חלקות
שמצאנו בחצר, סרגנו על מסמרים ארוכים,
שיחקנו קלאס היינו מסמנים מעגל על
החול וחוצים לשניים בעזרת מקל, במשחק

בו למדנו לרקום מפיות והיינו מכינות
יצירות מחומרים נפסדים, מאריזות של
גבינות ועד קליפות ביצים. בבית הספר
היה פרויקט ספרים בו קיבלנו את הספרים
ללא תשלום ובסוף השנה החזרנו אותם

.....

והיה טיולים בביה"ס ?

.....

אני לא זוכרת מסתמא שהטיולים לא היו
גדולים, דבר אחד אני זוכרת האוטובוסים
של אז זה היה משאיות כמו של משאיות
הובלה, שבאמצע היו ספסלים לא כסאות
וכשהיה סיבוב כולנו היינו מתהפכות מצד

"מאן מלכי רבנן"

/ הר"ר חיים פסרמן שיחי' /

כולנו יודעים שהסתכלות על הבית הגדול מתעורר החשק לקחת גם משהו.

מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי זה קורה כשרואים את אהבה והחיבה כשזידע שליט"א רוכש לכל אחד ואחד בין בהתעניינות היום, בעצה ותושיה ובין שמזמינים אותו לקידוש בק"ס ונענה בחיוב על אף שעשה זאת שבוע לפני-כן ויעשה זאת בשבוע הבא.

בכל קידוש ובכל שלום-זכר שמח כאילו זה השמחה הראשונה של הנכד הראשון במשפחה.

זכורני עוד בסבתא אמה של מלכות על אותה הדרך כשבאתי לעזור שנה אחת בערב פסח בעודי עלם-חמודות סיפרה לכל בטלפון "חיים בא לעזור לנו בא לסדר ולצחצח לפסח"

זכורנו עוד כחודשיים לפני פטירתה בעודי בין שמים לארץ בין ישב"ק לעליה לישב"ג כשראשי הישיבות גאוני הדור שליט"א הערימו קשיים בקבלתי לישיבה על אף שהייתי ה-מתמיד והמצוין בישיבה כך לפי דבריה, ובכל אופן הערימו קשיים והגעתי לבית-סבתא בברכפלד, וספרתי לה כל זאת ע"מ להרגיע את מצפוני ולהשיח בדאגתי ויענקי היה שם ושמע זאת

וסבתא ע"ה אמרה ללכת למקפאי שבחדר להביא לכל הנוכחים ארטיקים של ה"ביוקר" זיידע, סבתא, יענקי וחיים היא ספרה לי שעל אף שכל בניה היו המוצלחים שבעולם הישיבות הערימו ג"כ קשיים בקבלתם עוד הוסיפה ואמרה שאין נפק"מ המקום בו לומדים העיקר שההתמדה תהיה וכך אתה תצליח

סבתא ע"ה ידעה תמיד להסתכל על כל הטוב בכל אחד ואחד ולא חלילה בחסרום נתפלל שגלך בדרכה ונגדל לתפארת

יהי הדברים לזכרה

נוסטלגיה גבעת שאול

נערך והועמד מחדש מספר סיפורים ירושלמים

שנים רבות היה לו שיעור משניות עם רב השכונה, רבי פינחס ליכטנשטיין.

"פעם" - מספר לנו בן המשפחה, ר' מנחם קניגסברג - "שוחח רב השכונה עם עוד יהודים חשובים, על אודות מחשבות זרות בתפילה. נפל דבר ביניהם, כי אין לך היום אדם בעולם, המתפלל תפילת שמונה-עשרה נקיה, מבלי מחשבת חוץ. ענה ואמר איש חשוב אחד: לדעתי ישנו אדם כזה ר' שמואל יעקב וינברג; חושבני שאין הוא מהרהר שום הרהור זר באמצע התפילה. הינהו רבי פינחס ליכטנשטיין ואמר: 'כן, על ר' שמואל יעקב ניתן להאמין זאת."

"אכן, זוכר אני בעצמי" - מספר הנין, ר' ישראל מאיר קניג, "כאשר דיברנו עם סבא בנושא המחשבות הזרות שבתפילה, תמה הסבא תימהון גדול: כשעומדים לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא - איך אפשר להרהיב עוז ולחשוב מחשבה זרה?!" אסתר קניג, בתו החכמה של ר' שמואל יעקב, גרמה קידוש שם שמים, בעת היותה מזכירת הנציב העליון. עוד חזון למועד, לספר על מפעליה של "אסתר המלכה" למען אחיה בני ישראל, אצל "אחשוורוש" הבריטי - במסגרת של סיפורים על בעלה ר' אלעזר מרדכי קניג, החסיד, הלמדן והמקובל. הומצא לידנו כתב ידה של מרת אסתר, בה היא מוסרת פרטים חשובים על תולדות אביה ר' שמואל יעקב: הוא נולד בעיר וישקוב. אביו היה מלמד, ממנו התייתם בגיל 8. התחתן בעיר אחרת, שם גויס לצבא ונלקח ליעד בלתי ידוע.

במשך חדשים לא נודע לאשתו הכורעת ללדת, היכן הוא. בינתיים ילדה האשה את הבן הבכור, וכיבדה בסנדקאות את רב העיר (רבי יוסף לוינשטיין מסרוצק - לדברי ר' גרשון), תוך שבעלה, אבי הבן, נעדר מן הברית.

כותבת מרת אסתר: "רב העיר, שאיש קדוש היה, ראה את עצבונה של אמא, והבטיח לה כי ב'פדיון הבן' כבר יהיה בעלה כאן..." "קרה ואבא הובא לבית משפט צבאי על עבירה משמעתית כביכול. הוא פחד מאד; אחד השופטים היה בן משפחתו של הצאר ניקולאי, קולו היה בקול אריה, והוא כמעט לא יכל לפתוח את פיו ולטעון את טענותיו.

הצלה, באו שמות של יהודים תימנים שמוסר לנו הנכד ר' גרשון יחיא, חמרי קניג - לעזרתו, וגירשו את הערבים במקלות. ר' גרשון, נכדו של ר' שמואל יעקב, שעד לא מכבר התגורר עדיין בעמק המלכים, מתרפק על העבר הרחוק:

"פעם צפה הסבא ר' שמואל יעקב, מחלונו, לעבר המורד, ראה יהודי חשוב, רכוב על חמור, הנאבק עם ערבים המבקשים לגזול את חמורו. ירד עם מוט ברזל, הכה בערבים ורדפם עד חרמה. "שאל סבא את האיש: מי אתה ואנה תלך? התברר כי הוא הינו ר' הערשל סלאבאדקער המקיים כולל בפרבר הירושלמי מוצא, לאברכים השוהים שם כל ימות השבוע, הרחק מן הבית. תמה ר' שמואל יעקב על כי נזקק להרחיק עם הכולל עד מוצא, והציע לו על אתר, כי יבנה למטרה זאת בית כנסת בגבעת שאול, הוא בית כנסת 'פרושים' עד היום הזה. ר' שמואל יעקב וינברג, איש שכולו אמונה, היה גבאי בית הכנסת "פרושים", במשך ארבעים שנה. בפניה המזרחית צפונית של בית הכנסת (כיום רחוב רבי עמרם גאון), בדיוק מעל אבן הפינה אותה ירה בעצמו, היו משתפכות תפילותיו, כבן המתחטא לפני אביו. יום-יום, עם נץ החמה סיפר ר' שמואל אהרן יודלביץ היה עומד ר' שמואל יעקב ומתפלל "שמונה-עשרה"

כי אין לך היום אדם בעולם, המתפלל תפילת שמונה-עשרה נקיה, מבלי מחשבת חוץ. ענה ואמר איש חשוב אחד: לדעתי ישנו אדם כזה ר' שמואל יעקב וינברג; חושבני שאין הוא מהרהר שום הרהור זר באמצע התפילה.'

במשך שלושת רבעי שעה, בדיקות ובתום. אך פשוט היה מאד בעיני עצמו, אומר הרבה תהלים, אותם ידע בעל פה;

זכרונות מלפני שמונים שנה ויותר, סיפורים עתיקים מימיו הראשונים של "עמק המלכים", הוא המורד התלול במערכה של גבעת שאול, קסום הנוף, הנוטה אל "כביש הרומאים" הישן והמפותל של מוצא. "מלכים"

על שום ראשי אבות משפחת קניג וקניגסברג

"מלכים"
על שום ראשי
אבות משפחת
קניג וקניגסברג
הירושלמיות
(קניג - מלך),
שהתמקמו ב"עמק"

הירושלמיות (קניג - מלך), שהתמקמו ב"עמק". שם בפאתי השכונה.בנה במו ידיו הסב ר' שמואל יעקב וינברג, בית אחר בית, עבור בני משפחתו המתרחבת והולכת, מקוה טהרה ובית כנסת. שלט קטן, ניתן לראות עד היום, בדרך אל הר המנוחות, על אחד הבתים האחרונים של גבעת שאול, על קיר הבית בו התגורר ר' שמואל יעקב: "בית כנסת אוהל יעקב" - "קניג'ס שול" - בפי אנשי השכונה. השכונה נחשבה רבות בשנים כחצי כפר. תושביה התפרנסו מרפתות של פרות, אכסניות לנופשים ומעונות לחולי נפש,

ר' שמואל יעקב הגיע הנה, בתחילת שנות התר"ע, כאשר היו כאן אך עשרים בתים, מרוחקים זה מזה, ורבים מן התושבים תימנים. קנה שטח בקצה השכונה, סמוך לכפר הערבי "דיר-יאסין", שם בנה לך בית. לא אחת התנכלו לו הערבים. פעם באישון לילה, ביקשו פורעים ערבים לפרוץ את הדלת. עלה על גג ביתו וקרא קריאות

התפלל לה' שיעזרהו. צץ רעיון במוחו, לעשות עצמו כצולע"... מוסיף הנין, ר' ישראל מאיר קניג: "כשהחל

פרנסתו מצויה ברוסיה, הגר לאנגליה, בה הועסק על ידי בעלי בית חרושת לעשיית חורים לכפתורים. הבעלים היו יהודים

אסתר פורומט קניג- תמונת מחזור אצל הנציב הבריטי

סבא לפסוע בצליעה לעבר דוכן השופטים, ירד אחריו גם השופט, קרובו של ניקולאי וחיקה את צליעתו המעושה... באולם פרץ צחוק והוא נשלח מעל פני השופטים בבזיון, אך עם תעודת שחרור מהצבא. "בשמחה חזר הביתה, לאשתו, לתינוק הרך" - כותבת הבת - "ואכן התקיימו דברי הרב אבא היה בפדיון הבן. ר' שמואל יעקב נדהם לשמוע מפי אשתו כי הרב חזה את בואו לפדיון הבן, עוד בעת הברית. ניגש אל הרב ושאל: האמנם יש למר רוח הקודש? השיב הרב: לא רוח הקודש, אלא שומר אני את פי מכל דיבור בלתי הגון, ולפיכך, מן השמים מכבדים כל הבטחה היוצאת מפי "לא יחל דברו" מפרש הרבי מאפטא - אם אין אדם מחלל דיבורו, אזי: ככל היצא מפיו יעשה", מתקיימים כל דבריו..

כאשר היו לו כבר שלושה ילדים ולא היתה

היכל בית כנסת פרושים

שאם למות, כדאי שיהיה זה בארץ ישראל. קם ולקח את אשתו, שני בניו וחמש בנותיו, ונדד דרך פריז ומרסיי, לארץ ישראל.

"היה זה בשנת תרס"ט, כאשר הגענו לפורט סעיד, ומשם החלפנו ספינה והפלגנו ליפו"

- מספרת הבת.

באותה עת נבנתה תל-אביב. השיאוהו לחכור בה נחלה, בזיל הזול. נכנס למשרד המכירות ושילם מיקדמה. אחר ביקש לראות את תכנית המיתאר של העיר, אמרו לו לסור למשרד לאחר ימים מספר. בא והתבונן בתכנית, ראה שירותוט של בית גדול מימדים. שאל, מה זה? ענו לו כי זה הסמינר על שם הרצל... והיכן בית הכנסת? שאל באירוניה. השיבו לו אבות העיר העברית הראשונה: אנו אין לנו צורך בבית כנסת מיד ביקש את כספו בחזרה. לא במהרה החזירו לו; רק לאחר מאמץ רב הושב לו הכסף, ותיכף שם פעמיו ירושלימה.

לקראת ראש השנה תר"ע ע"א, בערך, כבר היה כאן בירושלים יהודי בעל קומה

על בית הכנסת המשפחתי

מספר לנו ר' גרשון:

"זוכרני, בסמוך לבית

הכנסת התקיים בית

חרושת למסמרים, אותו

ניהל אדם חילוני.

פעם, בחול המועד של

סוכות, התפללנו שחרית,

רעש מכונת היצור החריש

אזניים; עמדנו לקרוא

הלל, והמכונה הולמת,

מבלי שנוכל

לשמוע את החזן. נכנס

סבא אל האיש וביקש

שיפסיק את פעולת

המכונה לחצי שעה, עד

שנסיים. הלה סרב,

וסבא חזר על עקבותיו

בפחי נפש. לא יצאו דקות

מעטות, ופיצוץ עז נשמע:

מכונת

המסמרים פקעה

למחצה, לשליש ולרביע, אצלם חווה על בשרו, את מה שחוו בזמנם רבים מהיהודים הנוסעים. לאמריקה ולאירופה את מחיר השבת; הוא פוטר זמן קצר לאחר שהתקבל לעבודה, בגין... שמירת השבת. "שם, באנגליה" - אמר פעם עם דוק של שחוק - "הם מקיימים את השבת בשלושה חלקים: וינוחו בה, וינוחו בו, וינוחו בס... בליל שבת, האיש בבית העסק רח"ל, ואילו האשה יושבת מול נרות השבת לבדה, כי אז - וינוחו בה'... לא כן בבוקרו של שבת, כשהבעל הולך לבית הכנסת, היא הולכת לחנות רח"ל, שוב נתקיים - וינוחו בו'. שונה המצב לעת מנחה של שבת, מטיילים הם ברחוב העיר, ומקיימים בעצמם גם שניהם - וינוחו בס'..."

ממשיכה וכותבת הבת: "ימים עברו, אט אט התבסס אבא, קנה בעצמו מכונת תפירה, בתשלומים של עשרים וחמש שטרלינג לחודש. ישרותו הלכה לפניו, ובעקבות כך התבסס יותר, קנה עוד מכונות והעסיק ששה עובדים. התאהב על הכל, עד שבקהילה ראו בו את המנהיג. לימים היה לאחד ממייסדי הג'ואיש קולוניאל טרסט', הבסיס הכספי של הישוב החדש בארץ-ישראל, שממנו התפתח בנק אנגלר פלשתינה'.

"ויהי היום, והוא אך בן שלוששים וכמה שנים, חלה חולי כבד.רופאו אמר, כי מסופק הוא אם יוציא שנתו. שמע אבא והחליט,

לשם. ר' שמואל יעקב אינו חושב הרבה, מתחיל לומר תהלים בכוונה, ומתפלל בכל כחו שינצל מציפורנם של התורכים. והנה נכנס קצין תורכי ומתחיל בביקורת פתאום, ללא כל סיבה מתקבלת על הדעת, ניגש הקצין לר' שמואל יעקב, הבריא והחזק, ואגב בעיטה הגונה ברגליו, הוא זועק לעברו: "אימשי מן הון (מילולית: 'עוף מפנה')"

לאחר גיל שמונים, כוחותיו כבר אינם עמו, שוב אינו יכול לרוץ הלך ושוב במעלה ההר המוביל מביתו לבית הכנסת "פרושים" יציר כפיו. הוא חושב על בניית בית כנסת קטן, ליד הבית, ב"עמק המלכים". לא היו לו האמצעים הדרושים לקנות חמרים; מאבנים, מבוץ מפחים ומקרשים, בנה, בידיו הזקנות, את בית הכנסת הקטן קניג"אומר לנו איש שיחנו. עוד שנים רבות לפני כן, חצב בחצרו מקוה, ששימש במשך שלושים וחמש שנים כמקוה טהרה יחיד בשכונה, שם טבלו גדולים וצדיקים, כמו הרבי מבעלו, הרבי מסאטמר, הרבי מביאלא ועוד, שבאו הנה בימות הקיץ לשאוף אויר צח.

אולי עוד הספיק לטבול שם גם ה"כף החיים", רבי יעקב סופר, שהיה בא בימות הקיץ לביתו של ר' אלעזר מרדכי, חתנו

להמלט לאלכסנדריה של מצרים, שם נקלט במחנה פליטים, ואילו מעל ראשיהם של ר' שמואל יעקב וחתנו השני, ר' אלעזר מרדכי קניג, שנותרו בירושלים, התהפכה חרב הגיוס יום-יום.

"פעם, בעת מלחמת תורכיה אנגליה" - מספרים לנו ר' גרשון ואחינו ר' ישראל מאיר קניג - "יצא הסבא ר' שמואל יעקב,

תמירה הוא ר' שמואל יעקב, רחב גרם, זקנו אדמדם, פניו מפיקות שלווה; מתון מתון הוא ומיושב בדעתו, תכופות מדבר הוא באמונה תמה, כמו ראה את מנהיג הברירה לנגד עיניו אומר לנו איש המשפחה "עם אמונתו המוחשית"

יראה נסי נסים בחייו, ולכשהיית יושב עמו, לעת זקנתו, ושומע את תולדות חייו, היו

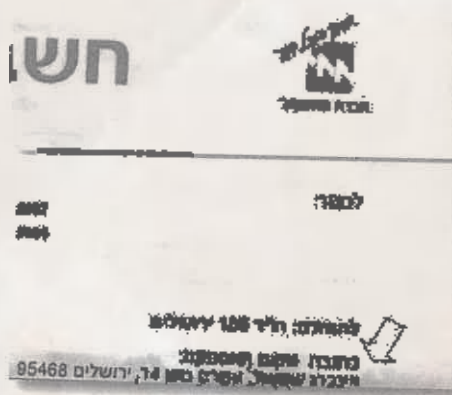
ילדי גבעת שאול ר' שמואל יעקב בפיונה הימנית למעלה

של ר' שמואל יעקב, בעל בתו מרת אסתר. שהיה מביא את ה"כף החיים" מבית ישראל לגבעת שאול - אומר לנו, ר' גרשון קניג כי אותו צדיק שהיה אז בבית אביו ר' אלעזר מרדכי שלשה ימים, וכי הם ישבו ולמדו יחד, מדי יום, מהבוקר עד הערב. ר' אלעזר מרדכי קניג היה תלמיד חכם מופלג, מעיר לודז', חסיד קו'ניץ נלהב ותלמיד מובהק לרבי מפוריסוב. בירושלים למד קבלה אצל רבי חיים שאול דוויק, יחד עם ה"כף החיים" ועוד חכמים בנגלה ובנסתר.

"בערב פסח ת"ש הלכתי עמו לכותל המערבי" מספר לנו בנו ר' גרשון קניג "בדרכנו, במדרגות היורדות בסמוך לחומה, ישבו עניים רבים, מהם מקובלים

מגבעת שאול העירה, כדי לקנות דבר מה להחיות נפשות בני ביתו. החנויות ריקניות היו, והשיג לקנות חבילת עצים בלבד, לבישול. בבית הותיר אשה יולדת,

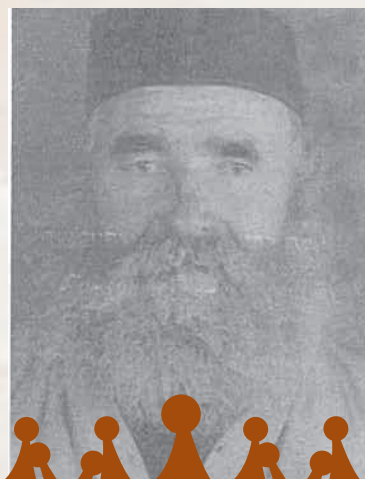
עד היום מגיע חשבון החשמל ע"ש ר' שמואל יעקב

עם תינוק קט... הוא רוצה לחזור לשכונה, אך לפתע קופצים עליו אנשי צבא תורכיים, מסובבים ידיו לאחוריו וגוררים אותו בכח אל המקום בו ממוקמת כיום משטרת מחנה יהודה. הוא מוכנס לאולם מלא מאנשי ירושלים - אומללים, עולמם חשך עליהם באחת כולם ממתינים בדאגה לביקורת שתגיע ותקבע מי ומי הולכים לכאן או

הסיפורים מרתקים עד מאד. צאצאיו מספרים לנו, כיצד ניצל, באורח פלא, מן הגיוס לצבא התורכי, גיוס שהיה כרוך במוות בטוח; יהודים נחטפו ברחובות ירושלים, רבים מהם נשלחו לבאר-שבע, וממנה - לתעלת סואץ מקום בו נהרגו כולם בחזית המלחמה. אחרים נלקחו ל"נבלס" (שכם) אך גם שם נכונה להם עבודה קשה מאד, והם שבקו חיים, מחוסר תנאים אנושיים. שום מידע לא הגיע אודותם, ורבות מנשותיהם נותרו עגונות.

"מאוסרות" היו אלה המשפחות שנודע להן על מות יקיריהן. חתנו הראשון של ר' שמואל יעקב, ר' יצחק אשבל, הצליח

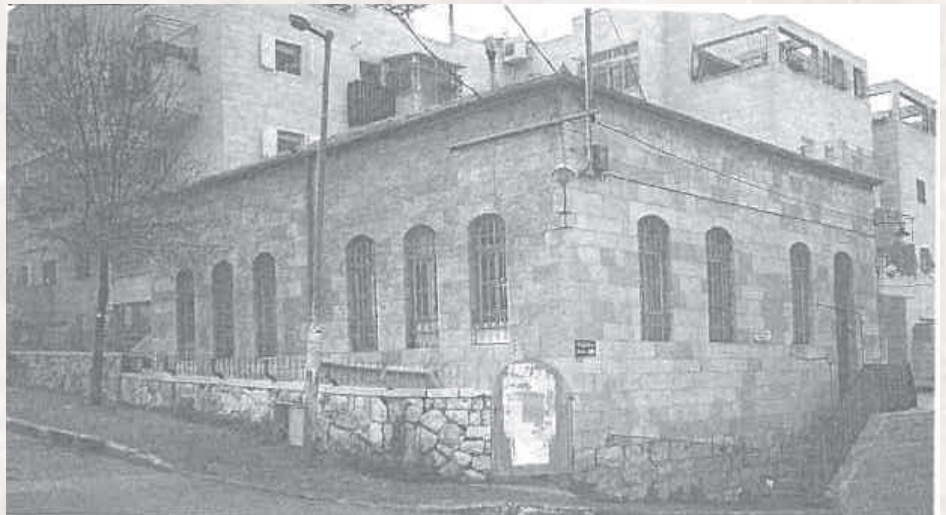
ר' שמואל יעקב וינברג

של אנשי ירושלים, ולעת זקנתו הגה תכנית רבת מעוף על התיישבות חקלאית חרדית, תכנית מעין זו שהגה בזמנו ר' עקיבא יוסף שלזינגר. ר' שמואל יעקב הקים, לצורך כך, ועד בשם "קרן ישועה", אף קיבל לכך המלצות נלהבות מה"אמרי אמת" מגור, מהרבי רבי אהרן מבעלז ועוד. ברם, משלא מצא פעילים שיסייעו בעדו להוציא את הרעיון לפועל, גזר את התבנית. אך המשיך לעשות חסד כמימים ימימה. טבע עמוק היה לו לכבד כל אדם באשר הוא. בביתו המשיכו להכנס כל עני וכואב, ביניהם: "דוד רומינישער", שלא שפר עליו גורלו להקים משפחה, "משה'לע אמעריקאנער" שתום העין, שהיה מוכר כרטיסי הגרלה ומריח טבאק עד לזרא, ועוד דמויות כהנה. ר' שמואל יעקב היה בערך בן שמונים ושבע, כאשר חלה במחלה קשה. רק חודש ימים סבל, וביום כ"ד שבט תשי"ז עלה השמימה.

עם אחי ליד בית החרושת לתנורים פרידמן, שומעים אנו הדי פיצוצים. לא ידענו במה המדובר, אבל עד מהרה התברר כי אלה הן הפגזות מנבי סמואל, הכפר הערבי שעל ראש ההר, מצפון. "כל אנשי השכונה ברחו להחבא במקלט של בית היתומים דיסקין". היה סיפור יפה עם סבי ר' שמואל יעקב: הוא נותר בחצר מגוריו. כשגברו ההפצצות, רץ אל המרתף של בתו הבכירה, מרת אשבל. בני

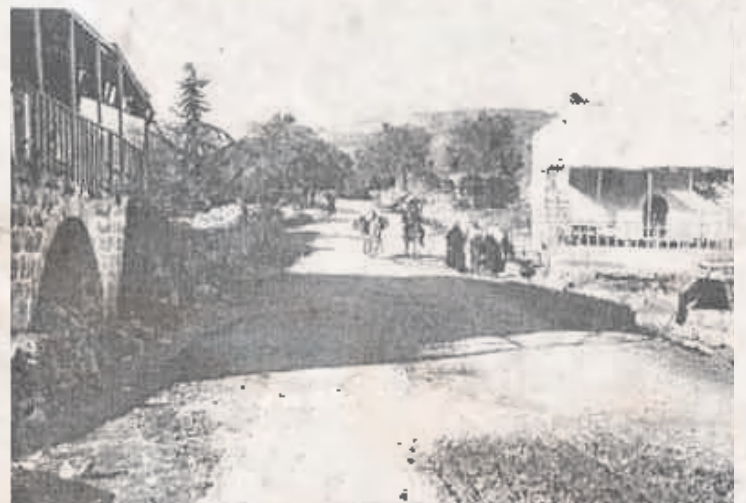
וצדיקים. נשקו כל ה'חכמים' את ידו. על בית הכנסת המשפחתי מספר לנו ר' גרשון: "זוכרני, בסמוך לבית הכנסת התקיים בית חרושת למסמרים, אותו ניהל אדם חילוני. פעם, בחול המועד של סוכות, התפללנו שחרית, רעש מכונת היצור החריש אזניים; עמדנו לקרוא הלל, והמכונה הולמת, מבלי שנוכל לשמוע את החזן. נכנס סבא אל האיש וביקש שיפסיק את פעולת המכונה לחצי

בית חסידים

הבית נדחפו למרתף, והוא אך נכנס, אחרון. עודו עומד ליד הדלת,

שעה, עד שנסיים. הלה סרב, וסבא חזר על עקבותיו בפחי נפש. לא יצאו דקות מעטות, ופיצוץ עז נשמע: מכונת

הליפתא

נחת פגז והרס את כל הבית שמעל המרתף" ר' שמואל יעקב כאב את מצב היהדות. במיוחד הצטער על מחלוקת ציבורית ידועה שניטשה בירושלים. בלבו הטוב, לא יכל גם לראות בעני עמו, בעניות הגדולה

המסמרים פקעה "שבועות רבים עמל האיש לתקן את המכונה" אומר ר' גרשון. ומוסיף עליו ר' נפתלי קניגסברג: "לבסוף לא הצליח לתקן את המכונה ומאז סגר את המפעל." הפגזים הראשונים על ירושלים, של שנת תש"ח, נפלו על שכונת גבעת שאול - מספר איש שיחנו: "היה זה יום שישי, כאשר אנשי האצ"ל כבשו את דיר יאסין". למחרת, בשבת אחר הצהרים, עומד אני

זיסל

אשת הרב ר' אורי אורינשטיין
זיסל נולדה בשנת תקס"ז בשרשון אשר
ברוסיה הלבנה, לאביה הרב הגאון
המפורסם רבי יצחק מינקובסקי, בעל
מחבר ספר "קרן-אורה" על הש"ס, אב"ד
קארלין ולאמה הרבנית שיינה אסתר
(עטיל).

לאחר נישואיה לרבי אורי אורינשטיין
עברו לגור בעיר המחוז סלונים. בשנת
תק"צ עלו זיסל, ובעלה, ר' אורי, ושלוש
בנותיהם לצפת. לזיסל ואורי נולדו עשרה
ילדים. שניים מילדיה הרכים ואביו הזקן
של ר' אורי, ר' משה ואלאברנקי, נהרגו
ע"י הבוזזים המורדים בשנת תקצ"ד
הידועה בתולדות צפת כ"שנת הבזה",
בעת המרד של הערבים באברהים פאשה.
בתם הבכורה צפורה לאה נהרגה ברעש
האדמה שהחריב את צפת בטבת תקצ"ז
זיסל ובנה הפעוט ישעיה שהיה בעת
הרעש כבן חמישה חודשים ניצלו באורח
פלא מתחת למפולת אבנים. רק שנים
מילדיהם האריכו לחיות - הבן רבי ישעיה
והבת אלטה-זלטה.
אחת מהאגדות העוברות במשפחתנו
מספרת כי זיסל ירבה עם בנה ישעיה
בבית שכנה בעת רעש האדמה וסרבה
לעצת אשה שישבה עמם לברוח לשדה
הפתוח בטענה כי מאת ה' אין בורחים.
האשה ההיא שלא שעתה לדברי זיסל החלה
לברוח אך בהגיעה לסף הבית קרס עליה
והיא נהרגה במקום. זיסל ובנה ניצלו -
ויהי הדבר לנס.

לפני מותה בקשה מהקב"ה שצאצאיה לא
יהיו עשירים ומתוך כך יוכלו לשמור על
מצוות הדת ושאר אחת מנכדותיה ונינותיה
לא תלב"ע בשבתה על האבניים. זיסל
נפטרה ביום י"ב באדר ב' תרמ"ו. נקברה
בהר הזיתים, מצפון לחלקת הנביאים
והצדיקים ומצפון מזרח לקבר האחים של
חללי העיר העתיקה וביניהם צאצאיה הרב
יצחק אביגדור ואשתו מושקה ליבה.

צפורה

אשת הרב ישעיה אורינשטיין בן אורי וזיסל.
צפורה (ציפק'ה) נולדה בשקלוב בשנת
תקצ"ט לאביה הרב משה (מגיד) ריבלין,
מי שהיה מנהיג עדת האשכנזים בירושלים
בשנים תר"א - תר"ו ולאמה יוכבד בת מו"ה
יצחק שעפטיל ראשקעס משקלוב. היא
נקראה על שם סבתה, אם אביה, צפורה,
אשת הרב הלל ב"ר בנימין משקלוב.
צפורה גדלה והתחנכה בבית מלא תורה
ומעשים טובים. אביה, שהיה מגיד מישרים
בעיר שקלוב
שברוסיה, נתבקש על ידי ראשי הישוב
הפרושים בירושלים, לבוא ארצה ולקבל
עליו עול המנהיגות של אנשי וילנא. רבי
משה הגיע לארץ עם חלק מבניו ובנותיו
ובתוכם גם ציפק'ה בת השנתיים שכינניה
במשפחה בעתיד יהיה "די-אלטה בובא
ציפקה" (הסבתא הזקנה ציפקה), להבדילה
מכלתה צפורה, אשת בנה, הרב רבי
יעקב. בית אביה של הסבתא ציפה היה
בית דינמי, ער לבעיות החיים היהודיים
התוססים. בהיותם קרוביו ותלמידיו של
הגאון מוילנא, השתיכו בני המשפחה לזרם
המתנגדים לחסידות. אבי אביה של צפורה,

רבי הלל ריבלין, היה מתלמידי הגר"א
שעלו לארץ ישראל בתקס"ט ובא להתיישב
בירושלים. משנישאה צפורה לרבי ישעיה,
בנו של ר' אורי אורינשטיין שהיה מראשי
החסידים בארץ ישראל, היא עברה מהפכה
בחייה. אם לפני החתונה הכירה רק את
החיים בקרב המתנגדים הרי שבמשפחת
בעלה למדה לחיות, להכיר ולהוקיר חיים
חסידים. הפעילות התוססת שהכירה בבית
אביה המשיכה ללוותה גם בבית בעלה.
כאביה כן בעלה היה מראשי הפעילים
בישוב הישן האשכנזי בירושלים, וכשם
שאביה יסד וביסס מוסדות חינוך וסעד,
כן עסק בעלה ביסוד מוסדות חינוך וסעד
ושכונות בירושלים. חייה בבית בעלה, רבי
ישעיהו, לא היו חיים קלים. העוני פרש
כנפיו על הבית ושלט בכל. אבל החיוך לא
מש מהפנים ובנפש צוהלת היו מקבלים
את לחם העוני. לעיתים גם לחם לא היה.
מספרים עליה שפעם אחת נתעטפה עליה
נפשה. היה זה ביום חמישי בלילה. בעלה
ישב ולמד גמרא עם גדולי חכמי ירושלים.
נכנסה הסבתא ציפקה וקראה לעברו של
רבי ישעיה: "אתה יושב כאן ולומד ובבית
אין מאומה. אין קמח, אין דגים, אין שמן,
אין בשר לשבת, אין פחמים ואני היכן
אני באה?" דבריה ניחתו כמהלומה. עיניו
של רבי ישעיה זלגו דמעות והוא הרבה
בעניותו. פתאום התאושש כארי ואמר:
"צריך ללמוד במשנה מרץ", כשהוא סומך
על ריבונו של עולם שיעזור לו בבוקר
להביא צרכי שבת הביתה.
מבין הילדים שילדה נשאר בן יחיד גאון
אדיר בתורה ושש בנות אשר כולן התחתנו
עם נכבדי הישוב בירושלים. בחצר אחת
גרו ביחד, בנה יחידה ומשפחתו ומשפחות
בנותיה ואף פינו בביתה פינה לנכדה, רבי
משה בלוי, לאחר חתונתו. בערוב ימיה
נתעוורה ציפורה ובנותיה היו לה לעזר
רב. סבתא צפורה נפטרה בירושלים ביום
ה' בכסלו תרע"ז. מנוחתה כבוד באחוזת
הקברות המשפחתית בהר הזיתים.

הרב יצחק שלמה בלוי

בעלה של שינה אסתר בלוי בת רבי ישעיה
וצפורה אורינשטיין

יצחק שלמה בלוי נולד בעיירה קטנה
הסמוכה לפרשבורג עיר המחוז, בראש

זיסל אורינשטיין	
בת	
הרב הגאון ר' יצחק מינקובסקי אב"ד קארלין (תקמ"ח - תרי"ב)	שינה אסתר (עטיל)
בן	בת
הרב ר' אהרן חושב נכד במינסק	ר' לייב מנחם ומרת זלטה בשורשו
בן	בת
הרב הגאון, החכם והרומא ר' ברוך שקלאווער "שיק", דיין במינסק ובסלוצק, חפאז האיש של הנסיך הליטאי ראדיצקיל שיטב בארמונו בסלוצק. (נפטר בשנת תקס"ח)	
בן	
הרב הגאון ר' יעקב "שיק" מ"ץ ואב"ד שקלאב, מחבר הספר, מורה צדק על כציעת הפת. (נפטר בשנת תקל"ה).	
בן	
הרב הגאון ר' יהודה יודל המכונה החסיד, מחבר ספר "זכרות הארץ", אב"ד קלצאק ומי"ס. (נפטר בשנת ת"ק).	
בן	
הרב הגאון רבי לייב בעל העוספות, אב"ד מינסק משנת תנ"י. לגדל חרפיתו וזקיאווה בתוספות קראוהו בעל התוספות. (נפטר בשנת תס"ח).	

חודש אייר תרי"ז לאביו רבי עמרם ולאמו מרת עלקא. אביו למדו קרוא וכתוב, חומש ורש"י. בהיותו בן תשע החל ללמוד בישיבה קטנה בפרשבורג ומשך תקופה ארוכה היה הולך ברגל יום יום אל פרשבורג ובערב שב הביתה. לאחר אותה תקופה נשאר באופן קבוע בישיבה.

היתה גם התקופה הגדולה ביותר אצלו בחיים הרוחניים. באותה תקופה עולה לירושלים הרב הגאון, רבי יהושע יהודה לייב דיסקין, "הרב מבריסק". רבי יצחק שלמה דבק בו והחל לשמוע את תורתו. לאחר שהתאלמן, נשא רבי יצחק שלמה את העלמה הענוגה שיינא אסתר (שיינדל)

ובכל ענין שהרב רחש ופעל לחזוק התורה והיהדות. לאחר שהפסיק את מלאכת הקודש בבית היתומים "דיסקין", חזר לאהבת נעוריו הרבצת תורה לה התמסר בכל מרצו ומאודו. הוא החל לתת שעורים למבוגרים בהלכה, באגדה ובמדרשים אף לימד גם תינוקות של בית רבן. על אף זקנתו, מילא מקום של מלמד בת"ת "בתי אונגרין", בכתות גבוהות ונמוכות, ובלבד להרביץ תורה. בנוסף, הכין נערים לקראת "בר מצוה" וכתב עבורם דרשות.

סבלנותו בלימוד והסבר היתה ללא מיצרים. הוא עזר לעולים חדשים שבאו ארצה מהונגריה, קרבם אליו ועודדם בהתערותם בארץ חדשה, טיפל בהם ובבני משפחותיהם, דאג לרווקים שבהם לשידוכים מתאימים ובבני חיי המשפחה. במשך חמש שנים ערך קידושין לארבעים זוגות בערך מעולי הונגריה. כולם נחשבו לו כמקורבים ונשארו קשורים עמו בלב ונפש עד יומו האחרון. ר' יצחק שלמה השתדל להחזיר בתשובה רבים שנתרחקו מן הדת, למדם והרגילם בקיום המצוות. לאחר פטירת חמיו, רבי ישעיה וגיסו, אח אשתו, הרב יעקב אורינשטין, קבל על עצמו את הגבאות של ישיבת "אהל משה" ושימש בה גבאי ראשי עד יומו האחרון. ר' יצחק שלמה היה מחונן בקול ערב ובמשך קרוב לששים שנה עבר לפני התיבה, כשקהל שומעיו נהנה היה ממתיקות קולו ונעימות תפילתו. לעת זקנתו חלה במחלת שיתוק עצבים ששיתק את מחצית פניו וגרונו, וכבר לא יכול היה להשמיע קולו בתפילה, ועל כך כאב במיוחד. למרות שהשיתוק אחזו בכל גופו, דעתו נשארה צלולה עליו ומתוך מנוחה שלמה יצאה נשמתו בטהרה, בירושלים ביום שלישי, ט"ז אדר שני תש"ג, במעמד ובקריאת שמע של עשרות מצאצאיו.

שינה אסתר בלוי (שיינדל)

בת צפורה ורבי ישעיה אורינשטין בן אורי וזיסל אורינשטין
שיינה אסתר בלוי נולדה בירושלים, בכסלו תרכ"ז לאביה, רבי ישעיה אורינשטין, ולאמה, צפורה בת רבי משה (מגיד) ריבלין. הדודה שיינדל, כפי שנקראה כל ימי חייה, היתה נערה יפה, פקחית וטובת לב. שמה ניתן לה על שם הסבתא שיינה אסתר, אשת הגאון רבי יצחק אב"ד קארלין, בעל ה"קרבן אורה",

בת הרב רבי ישעיה אורינשטין. יחד עם היותו מתלמידיו המובהקים של הרב מבריסק, קיבץ אליו קבוצה של תלמידי חכמים צעירים ממנו, והחל ללמד. הוא העמיד תלמידים הרבה. ר' יצחק שלמה פרסם חידושי תורה בירחון "תורה מציון" שערך גיסו הגאון הרב רבי יעקב אורינשטין. אחר כך הוא מגבש את חידושיו ומוציאם בספר "תורת האוהל". בתרמ"ג הוא מפרסם את הקונטרס החשוב "ישבת ציון", הוא חבור על מצב הישוב היהודי בירושלים; יש בו חומר רב על הישוב בימים ההם. בשנת תרנ"ד מפרסם ר'

יצחק שלמה את החלק הראשון של ספרו "מלוא העומר" על הלכות חלה. את החלק השני הוא מפרסם בתרע"ב. כמו כן הוא מוציא לאור, בשנת תרפ"ג, את חידושי תורתו של רבו, הרב מבריסק, בשם "לקוטי אמרים" חלק א' ובשנת תרצ"ה את חלק ב'. ר' יצחק שלמה, יחד עם אחרים, מקימים את "בית היתומים לתורה ומלאכה" על פי בקשתו של הרב מבריסק. קרוב לארבעים שנה היה ר' יצחק שלמה פעיל בחיי בית היתומים, אשר החל להקרא לאחר מותו של הרב מבריסק "בית היתומים הגדול דיסקין". עבודתו היתה מסועפת, הוא היה סופר וכותב המכתבים, לימד את הנערים תורה והשתתף בכל ענפי העבודה לטובת המוסד. ר' יצחק שלמה היה אחד משלוחי הנאמנים המעטים של הרב מבריסק בכל ענין שבקדושה

בסמ"ס רמז

במקום הזמנה פרטית

בזמנים אנונימיים את כל קרובינו ידידינו
ומכירינו להשתתף כשמת כלולת צאצאיו

הימן הבחור המופלג הכלה הנחלת המהוללה

מ' יוסף הלל ביום ט"ז רבקה פרומה יי

שתיה בשעה טובה ומצולחת ביום ג' י"ז סיון
בשעה 10 לשא"ר בבית הורי החתן

בשכונת גבעת שאול

ובשמחה בניכם נשיב גמולכם

הורי הכלה

צבי בלוי

ורעייתו

הורי החתן

אלעזר קניני

ורעייתו

במלאת לאביו, ר' עמרם, ארבעים, היה זה בשנת תרכ"ט (החליט לעלות לארץ ישראל, ובמחצית השניה של חודש אלול תרכ"ט, הגיעה המשפחה לירושלים. יצחק שלמה בלוי היה אז בן שתים עשרה וחצי. הוא החל ללמוד בישיבת "עץ חיים" ומאוחר יותר החל לשמוע שיעורים בתלמוד ובפוסקים מפי הגאון רבי אברהם שאג תוך שהמשיך את לימודיו בישיבה, בה נימנה בין האברכים מופלגי התורה המצויינים ביותר. בשנתו ה-16, בשנת תרל"ג, נכנס לחופה עם יתומת דודו, רבי צבי. הם חיו כתשע שנים בעוני רב. בתקופה זו ילדה לו אשתו ששה ילדים מהם נותרה בחיים רק ילדה אחת. גם אשתו מתה עליו ממחלה. תקופה זו, השנים תרל"ג - תרמ"ב, היתה לרבי יצחק התקופה הקשה בחייו, עוני וצער גידול בנים, אך זו

אביה של זיסל אשת ר' אורי אורינשטין. מעניין ששיינדל דמתה לסבתא על שמה נקראה, במידותיה הטובות ובכל תכונות נפשה. בהיותה בת חמש עשרה, כשלוש שנים לפני נישואיה, התחילה ללכת יום יום ל"בית היתומים לתורה ולמלאכה" ע"ש דיסקין. עזרה לנקות את כלי המטבח, לכבס את הבגדים ולשטוף את הרצפות וכל זאת בהתנדבות. במלאכת התנדבות זו המשיכה עד נישואיה.

בהיותה בת שמונה עשרה, נישאה לרבי יצחק שלמה בלוי, שהיה מבוגר ממנה באחת עשרה שנה והיה מטופל בבית מאשתו הראשונה. בחוגי המשפחה מספרים, כי בהסכימה להינשא לאדם מבוגר ממנה ומטופל בבית חולנית, ברכה הרב מבריסק, רבי יהושע יהודה לייב דיסקין, שתלד בן שיתפרסם בעולם. כוונתו היתה כנראה לבנה בכורה, רבי משה בלוי.

שיינה אסתר ובעלה חיו יחד כששים שנה ובנו בית מפואר ונאמן לה' ולתורתו. שיינה אסתר התברכה במידות החסד והאהבה והתמסרה לחינוך הבנים והנכדים. ימי חייה היו מלאים וגדושים מעשים טובים. כדי לשחרר את בעלה מעול הפרנסה ומטרדות היום יום, פתחה חנות למוצרי הלבשה בירושלים העתיקה. את מוצרי ההלבשה אותם מכרה בחנותה, תפרו תופרות שישבו בביתה של שיינה אסתר. יותר משהשאירה כספים לבני ביתה, היתה נותנת הון רב לצדקה. את החלק הארי מהכנסותיה, היתה מפרישה ל"הכנסת כלה".

שיינה אסתר השיאה עשרות יתומים ויתומות, ביניהם יתומים ששהו בביתה. מצווה זו היתה חביבה עליה ביותר. על אף ששיינדל היתה המפרנסת, התייעצה עם בעלה בכל עניין, וגם בהפרישה כסף למעשי חסד, היה הדבר נעשה בידיעתו המלאה. בימי הרעב במלחמת העולם הראשונה, היה ביתה פתוח לרווחה. היתה חוסכת אז לחם מפיה ומפי ילדיה ונותנת לעניים. היא השיגה מצרכי מזון יש מאין וחלקה אותם לרעבים. שיינדל היתה מעודדת אנשים מדוכאים, מנחמת אותם ועוזרת להם בעצה. אופן דיבורה היה רך ומשכנע והיתה מסתייעת בדברי חז"ל כדי לעודד שבורי לב. חינוך הילדים ואחר כך גם הנכדים והנינים היה מסור בידה. היא ידעה לחנך לא רק את הקטנים כי אם גם את הגדולים בדברי הגות, מחשבה ומוסר.

שיינדל שלטה היטב ברגשותיה. כאשר נודע

לה שנפטר בנה הבכור, הרב משה בלוי, באיטליה, היתה שאלתה היחידה אם יובא לקבורה בארץ. כשענו לה בחיוב, לא שאלה עוד. כשאורנו הגיע והיא יצאה לקבלו, נגשה אל הארון ובמעמד קהל רב הרימה ידה לשמים ואמרה: "מודה אני לפניך על שבא לקבורה בארץ ישראל, ושבח והודיה לפניך על שנתת לי מתנה טובה בששים שנה. לא בייש אותי לא בחייו ולא במותו יהי שם ה' מבורך". היא לא הזילה דמעה וניחמה את כלתה ואת בני המשפחה, שיש לברך על הרעה כשם שהם מברכים על הטובה ולקבל את הגזירה באהבה. כשנפטר בנה השני, רבי צבי בלוי, לא סיפרו זאת לאמו, אבל היא הרגישה שקרה אסון על פי הבעת פני ילדיה. היא ניחמה אותם ואמרה להם: "אל יהיו פניכם רעות, ה' ינחמכם וישמחכם".

נכדה, ר' עמרם, בן בנה רבי משה, סיפר: "הבאתי לסבתי אורח מהגולה, שהיה חבר ב"צעירי אגודת ישראל". לאחר ההכרות, בקש ממנה האורח שתברכהו שיזכה לזיווג הגון. סבתא השיבה לו: "איני חושבת כי ראויה אני לתת ברכות, אך עצה טובה אני יכולה לתת לך. מתוך הניסיון אני יודעת כי הקב"ה אוהב שיבקשו ממנו, אני אומרת לו, כפי שאתה רואני לא חסר לי בעולמי מאומה, כל ימי ראיתי אך טוב. זכיתי לדברים הרבה, לשני שולחנות, בעלי היה גדול בתורה, בני וצאצאי כולם אהובים, פרנסה לא חסרה לי כל ימי חיי ואיך זכיתי לכל אלה. נוהגת הנני בכל לילה, טרם עלותי על מטתי, אני נגשת אל המזוזה, שמה ידי עליה ואומרת 'רבנו של עולם, מודה אני לפניך על כל

יוכקה

הטובה שעשית עמדי היום לא החסרת לי מעולמך כלום. אבקשך אפוא גם למחר כך ומיד נעניתי. כך אתם בני בוא וגש אל המזוזה ושים ידך עליה ובקש ותענה. הצעיר מילא אחר דבריה וכעבור כמה שבועות באה ידיעה ממנו כי אכן מצא את זיווגו". עד מלאת לה תשעים שנה התפרנסה הדודה שיינדל ממעשי ידיה. היא שלחה ידה בפלך, סרגה כיפות ומכרה את תוצרתה. בשנתה האחרונה איבדה את מאור עיניה וחלתה במחלה שלא איפשרה לה לעבוד. שיינה אסתר (שיינדל) נפטרה בירושלים בחול המועד סוכות, י"ט בתשרי תשי"ח והיא כבת 92 שנה.

יוכבד (יוכקה) הורביץ

בת ר' ישעיה וצפורה אורינשטין ראש ענף הורביץ

יוכבד (יוכקה) נולדה בירושלים בשנת תרל"א בת שלישית להוריה רבי ישעיה וצפורה אורינשטין. היא נקראה על שם סבתה - אם אמה ורעייתו של רבי משה (מגיד) ריבלין. בגיל 17, בתמוז תרמ"ח, נישאה יוכבד לר' מרדכי מאיר, בנם של ר' אריה לייב ואסתר הורביץ. על פי המסופר היא היתה נערה יפה וכלה חנינית. חייה היו מרים וקשים. היא התאלמנה מבעלה בימי מלחמת העולם הראשונה. אשה קשת יום, ענייה מופלגת. לשם פרנסת בני ביתה אפתה לחם ומכרה בשוק ובבתי לקוחות. באחד הימים, בעת שסחבה את שק הלחם, נפגעה ע"י סוס דוהר אשר פגע בגבה והשאירה בעלת מום. על אף עונייה, היו כל הנכדים אוהבים לבוא אליה בשבת ולאכול מתבשילי הסינייה. מרת יוכבד (יוכקה) נפטרה בירושלים, ביום ה' אדר תש"ה. מנוחתה כבוד במרומי הר הזיתים. ר' מרדכי מאיר הורביץ בעלה של יוכבד בת ר' ישעיה וצפורה אורינשטין מרדכי מאיר נולד בירושלים, בשנת תרל"א. להוריו ר' אריה לייב (לומזר) ואסתר (לבית ריבלין) הורביץ. ר' מרדכי מאיר למד בשיבותיה של ירושלים והיה לבן ישיבה. במלחמת העולם הראשונה גויס לצבא התורכי, חלה במגפת הטיפוס שהשתוללה בארץ ונפטר בפתח-תקוה, שם מנוחתו כבוד. בן 45 היה במותו כשהוא משאיר אחריו אלמנה צעירה וילדים קטנים.

31

natoque

30

natoque

29

natoque

2

film

5

film

6

film

6

film

6

film

במקלט של הי

יצד חשו באותם הימים שמלחמה בפתח?

תקופה ארוכה לפני המלחמה מנהיגי העולם הערבי התחרו ביניהם באיומים נגד יושבי א"י. אחד הצוררים נגרנו, אחמאד שוקירי ימ"ש (יו"ר אש"ף דאז) ענה לשאלה מה יהיה גורל הישראלים לאחר ניצחון ערבי, בצורה גלויה ביותר: "אלה שישדרו יישארו בפלסטין. אני מעריך שאף אחד מהם לא ישרוד! רחמנא ליצלן, האכזרים הללו כבר היו בטוחים בניצחונם המובטח ובהשמדתנו!"

הם לא רק הסתפקו בדיבורים אלא התעצמו והתחמשו היטב למערכה המכריעה, ומדובר היה בצבאות של תשע מדינות ערביות (כסוף הצטרפה גם העשירית – ירדן...) שביקשו להתאחד ולהילחם יחד נגד העם היושב בציון. המצב החמיר בה' באייר, בצעד מתריס ומתגרה הכניסה מצרים את צבאה לתוך חצי האי סיני, תוך הפרה בוטה של ההסכמים הבין לאומיים להשאירו מפורז. זו היתה קריאה גלויה למלחמה! בוודאי חשתם אימה וחרדה!

לא זכור לי שהיתה אז היסטריה מיוחדת בירושלים. משום מה, המלחמה נראתה לנו שייכת למחזות אחרים, כמו סיני בדרום, או היישובים בצפון שהיו מופגזים ללא הרף מרמת הגולן שהיה אז בשליטת סוריה. ככה שלא חששנו במיוחד עד שחצו הטנקים את הגבול הירדני והחלו לטייל בחוצות ירושלים... אצלנו בישיבה חשנו שאנו טרום מלחמה בעיקר בגלל הידלדלות הלומדים.

תלמידים חזרו הביתה?

ה'חוצניקים', הוריהם עקבו בדאגה אחרי התארגנות צבאות ערב למלחמה והתחלחו לשמוע את איומיהם לזרוק את יהודי א"י לים, וכידוע מרחוק הכל נראה מאיים הרבה יותר... לכן הם האיצו בילדיהם להתרחק ממקום סכנה ולשוב לחוף מבטחים עד עבור זעם. הלחץ עשה את שלו, מיר התרוקנה מלומדיה ה'חוצניקים', מהם נותרו רק אחדים.

הם היו אחוזי ניכר מהלומדים?

בהחלט, כיום ב"ה, הישיבה מונה אלפים ורבבות, אך אז זכו לשבת בה כשמונים – מאה בחורים, מתוכם כשלושים היו תושבי חוץ, כך שיציאת שליש מהלומדים ניכרה בהחלט בהיכל הישיבה... הספסלים הריקים השאירו רושם עגום למדי. אך כמוכן שלא הרפינו מהלימוד, אדרבה, הכפלנו אותו. והרבינו באמירת תהילים לישועת כלל ישראל. היו גם הכנות גשמיות כמוכן, אצירת פחי שימורים ומוצרי מזון יבשים על כל מלחמה שלא תבוא, אצל הירושלמים נצרב עמוק בזיכרון זכר המצור והמחסור

{26 מוסף שבת קודש}

שהיו רק פחות שנה קודם לכן. בימי היתה גם הוראה שהגיעה חול את הפתח והחלונות, אך נאמרה בנימה של 'ליתר ביטחון'... לא התכוונתם שהרחוב הירושלמי הרגוע יהפוך לשדה קרב והישיבה תהיה בחזית הלחימה הירדנית?

ממש לא, במהלך תקופת ההמתנה ישראל התאמצה להעביר למלך ירדן את המסר, שאינה רוצה מלחמה עמו ואין בכוונתה לזיום התקפה על שטח הממלכה (ובכלל זה ירושלים המזרחית והגדה המערבית). הסברה היתה שחוסין 'ישב על הגדר' ולא יעז להיכנס למערכה. אך לב מלכים... ביד ד', בניגוד למצופה המלך הירדני כן קפץ ליורה הרוחת.

ידוע מה היתה הסיבה לכך?

באותם ימים סיפרו ברחוב מה שיכנע את חוסיין להצטרף למלחמה, הוא התקשר לג'מאל עברול נאצר, נשיא מצרים דאז. ושאל בשלום המלחמה...

"מה אינך יודע?" תמה נאצר, והמשיך בהתרברבות כיד הרמיון המזרחית הטובה עליו "אנחנו מנצחים, תל אביב כולה כבר בוערת באש!"

רק שמע זאת חוסיין וכבר ביקש ליטול חלק בניצחון המזהיר, לכן הורה לפיקודיו להצטרף למלחמה... איני יודע בבירור אם זו באמת היתה הסיבה, בכל מקרה מאת ד' היתה זו, כך זכינו בכותל!

ישיבה

**שנים חלפו מאז הרב י.ק.
(תלמיד ישיבת מיר דאז),
תיעד ביומנו את קורות
הימים הסוערים תחת
הכותרת 'מלחמת ששת
ימים בישיבה'. ממרחק
השנים הוא מספר ל'יתד נאמן'
על הזכרונות אותם תיעד אז:
הפגז במיר, התפילה הראשונה
בכותל ובקבר רחל, הבלבול
והטשטוש, לקחי התקופה
וההודיה לד' על הניסים
הגדולים של תושבי ירושלים**

הרב י.ק. (המספר) עם השק על הראש

ולא רק לנו, בהיעדר מקלט ציבורי, כל תושבי שכונת בית ישראל, זקנים נשים וטף הצטופפו באותו מקום. יצרנו מחיצה מאולתרת, סדינים תלויים על חוטים, וכך היינו כולנו יחד בשלושת ימי האימה.

מהרגע בו החלו הפגזות הירדנים לא פסקו מלירוק עלינו אש וגופרית, ללא הרף הם הפגינו פגזי אש עוצמתיים, כל שריקה של פגז החסירה פעימה מליבי, היכן הוא ינחת? מי חלילה יפגע ממנו? כאשר הפגז התפוצץ בקול רעם אדיר אזי מעוצמת ההרף צלצלו אוזנינו וחשנו שהקרקע רועדת מתחת רגלינו, זה היה פחד פחדים!!!

מה עשיתם באותם ימי אימה?

מה יכולנו לעשות? אחזנו באמנות אבותינו, ב'הקול קול יעקב', התחלנו באמירת תהילים בצעקות ובככיות נוראיות מקירות ליבנו, את שוועת 'אבינו מלכנו' הנזעקת בניגון של יום כיפור לא אשכח לעד, היא מהדהדת באוזני עד היום! מכל עבר נשמעו בקשות מחילה נרגשות ואף מחלנו מקרב לב לכל אלו שפגעו בנו, עשינו הכל כדי להמתיק את גזר הדין המתוח מעלינו!

האם היו רגעים בהם חששתם מהנורא מכל?

קשה להאמין, אך למרות שריקות הפגזים לא אבדנו את ביטחוננו העז בד', אף שחרב חדה היתה מונחת על צווארנו לא התייאשנו מן הרחמים, לי באופן אישי היה ברור שד' יציל אותנו ואת כל עם ישראל מכל רע!

לאורך כל היום המבעית הזה המשיכו ההפגזות נגדינו תוך שהן מתחזקות ונחלשות לסירוגין. הלילה ירד ואנו עדיין במקלט, החששות היו כבדים ואף אחד לא חשב על שינה... אחר חצות, בערך בשעה שתיים, החלה הפגזה שלא היתה כמוה, פתחנו שוב בזעקות תפילה, אמירת תהילים בקולי קולות. בין לבין שמענו טרטורי מטוסים כבדים ונודע לנו שבאותם רגעים ממש נערך קרב עיקש בין הירדנים לחיל האוויר הישראלי.

27

המאבק על הסף

בכ"ו באייר (5 ליוני למניינם) תשכ"ז פרצה המלחמה, כבר בשעה שמונה ורבע בבוקר שמענו על קרבות עזים המתנהלים במרחבי סיני בין צבאות מצרים לחילות ישראל. אולם בירושלים עדיין לא הופר השקט המתוח, כולנו, כל בני הישיבה, עסקנו במילוי שקים בחול שהובא במיוחד לחצר הישיבה ובהנחתם. ברקע הגיעו כל הזמן ידיעות על הלחימה הקשה הנטושה בחזית הדרומית, אך אצלנו, למרות שהיינו ממש על גבול החזית הירדנית, התנהלה שגרת חירום מתוחה. לא חששנו לצאת החוצה ולהמשיך בביצור חלונות הישיבה והמקלט. בשעות 11:45, העמסתי על כתפי את השק האחרון ועליתי לקומה שלישית, שם הנחתי אותו בחלון האחרון בידיעה שב"ה השלמנו את המשימה וכל החלונות מכוסים בשקי חול. פתאום, אחד החברים (מ.ג.) הציץ מבין השקים בחלון הסמוך וצעק בבעתה: "הנה טנק ירדני!" "ראיתי טנק ירדני!". ביקשתי להביט אף אני במחזה, אך באותו רגע ממש החלה הפגזה עזה על ירושלים. מיותר לציין שמיד פג לי כל החשק להציץ החוצה מהחלון... מיד נסנו על נפשנו לתוך המקלט של הישיבה.

היה לישיבה מקלט?

ייעודו המקורי של המקלט היה חדר אוכל של הישיבה. בגלל שחציו היה בנוי מתחת לפני הקרקע, הוא הוכשר לשמש כמקלט, ביצרו אותו בשקי חול והוא שימש כמקלט לנו

עומדים על תילם, פה ושם נראו סימני פגיעה על הקירות החיצוניים, אך הבניינים עצמם נותרו שלמים! לא היו פגיעות ישירות של פגזים במבנים? היו והיו, כמו שציירו אף ישיבת 'מיר' נפגעה ישירות מפגז, אך בניסוי ניסים, אף בית לא נפל וקבר את יושביו

הלילה:

לא היו קורבנות בנפש?

לא ולא! היו ניסים עצומים אז, ממש לא יאומן כי יסופר... מאחורי בתי הונגריין, במקום בו כיום ממוקם מבנה 'בית יעקב הישן', היה אז מגרש ריק. הלכתי לשם וראיתי מראה מדהים, כל המגרש היה זרוע בפגזים שנתקעו במלוא העוצמה באדמה ושם נטמנו בעור ראש הנפץ שלהם נותר פעיל, מזעזע רק לחשוב שכל פגז כזה יכול היה לזרוע הרס נורא, לולי ד' שתקעו באדמה!!! מבלי לדעת את גודל הסכנה, ניסיתי לעקור את אחד הפגזים ממקומו. בחסדי ד' הוא היה כה תקוע עמוק באדמה שלא הצלחתי להגשים את רצוני, וכך ניצלתי. היו אף כאלו שמחוסר ידע על חומרת העניין השתעשעו עם חומר הנפץ מקליעים שהיו פזורים שם. הם 'כתבו' בחומר המסוכן אותיות על הסלעים אחר כך הציתו אותו וכך נצרכו מילים בסלע ועוד פעלולים מסוכנים מעין אלו, שומר פתאים ד', אף אחד לא ניזוק מכך... לעומת זה לראבון לב, נקטעה רגלו של אחד מתושבי האזור מנפילה על פגז שנותר בקרקע, רח"ל. עוד באותו יום זכינו לראות במפלת אויבינו, בשרשרת שבויים ירדנים קשורי עיניים המובלת למכלאת השבויים והעיר ירושלים צהלה ושמחה...

ליד שריד בית מקדשנו

בשעה חמש שמעתי כי העיר העתיקה שוחררה והחשוב מכל – הכותל המערבי שוחרר!!! גלים של חום הציפו אותי. לא האמנתי שהנה, הנה אני אוכה להגיע לכותל, כל כך הרבה שנים נותקנו ממנו עד שבסתר ליבי התייאשתי מלזכות לפקוד אותו!

בבית דיברו רבות על הכותל?

בוודאי, תמיד שררה אצלנו הכמיהה לזכות לפקוד את המקום ממנו לא זזה השכינה. לפני מלחמת תש"ח הורי הרבו להגיע לכותל. אף ברגל האחרון לפני פרוץ מהומות הדמים, בסוכות, הם היו שם. אחי הגדול ממני בלמעלה מתריסר שנים זכר היטב את הכותל, אך אנו, הילדים הצעירים יותר, רק שמענו עליו בערגה, אך בחלומות הוורודים ביותר לא ציפינו שאי פעם נזכה לראותו! במשך כל אותן 19 שנה, היתה לכם אפשרות לצפות מרחוק על המקום המקודש?

לא נראה לי, הוא היה מוסתר בין הבתים הערבים. מקומות עליונות בבניינים גבוהים יכולנו לראות את כיפת הסלע, ואיכשהו דמיינו לעצמנו שמתחת לאותו מקום טמא ומשוקץ שוכן שריד בית מקדשנו. בילדותנו היינו הולכים עם המלמד לקבר שמואל הנביא,

המטוסים הישראליים מפציצים את העמדות הירדניות שבמזרח ירושלים, ידיעה זו העצימה את תפילותינו, כך עברו עלינו שעותיים ארוכות ומתישות מלאות חרדה ותפילה עד אשר נחלשה ההרעשה. בחסדי שמיים.

בהלת שווא

למחרת, ביום השני למלחמה, באחת ההפגזות, מבנה הישיבה

ספג פגיעה ישירה של פגז, הבניין כולו רעד, הלכות כולם רעדו עימו... המקום הפך לחרדת אלוקים. אך חוץ מהפחד הנורא שכבש את ליבנו, בחסדי ד', לא נפגע אף אחד מחוסי המקלט. בכלי התקשורת הודיעו בחדשות: "בניין מיר ספג פגיעה ישירה", גם במהדורת החדשות של השעה הבאה חזרו על ההודעה המבעיתה. קשה לתאר גודל הבהלה שתקפה את הורי הבחורים מכל רחבי הארץ... הישיבה הוצפה בטלפונים היסטריים, בבהילות פנו מהישיבה לרשות התקשורת ודרשו מהם ברחיפות להרגיע את ציבור השומעים המבועת ואכן הם מיהרו לעדכן: "לישיבת מיר, לבחורים, ולכל היושבים בה, שלום!". אני נזכר איך בן דודי, שהיה אז חתן, הבריק בתום ההפגזות ברחיפות מברק למשפחת הכלה שהכל בסדר עימו כדי להשיב את רוחם.

ומה היה עם הוריי, איך הם התמודדו עם המצב?

התגוררנו אז בגבעת שאול, המרוחקת (יחסית...) מהגבול, שם המצב היה הרבה פחות מסוכן, לכן גם היה מדובר שאנו נשוב הביתה אם תפרוץ מלחמה, אך ההפגזות הפתיעו אותנו כמו את כל הירושלמים... כך נותרנו שלושה אחים בישיבה. שלושה ימים הורינו

לא שמעו מאיתנו מאומה (באותם ימים לא היה מכשיר טלפון בבתים הירושלמים), נפשם כמעט יצאה מדאגה לשלומנו. הם לא פסקו מלהתפלל עלינו. כאשר התאפשרה היציאה מהמקלטים, שבנו הביתה בזריזות. הראשון שהגיע היה אחי הצעיר, שייע, כשאבי ראה אותו חי בריא ושלם, הוא פרץ בבכי נרגש של הקלה והודיה לד'. ואבי, כדרך הירושלמים, לא היה מהרגשנים שבעם...

ונשוב לאותו יום שני למלחמה, ב"ה החלו להגיע שמועות מעורדות, שמענו על כיבוש ג'נין לטרון ורמאללה שהיו עד אז קיני מרצחים ופורעים. אך בירושלים עצמה נמשכו הקרבות, עדיין היינו במקלטים, שרויים בסכנת חיים!

הפגז נטמן ואנחנו נמלטנו...

הגיע היום השלישי ללחימה, האוזניים שהתרגלו כבר להרעשה המסיבית התקשו להסתגל לשקט המתוח ששרר בחוץ, בדריכות חיכינו לבאות. בשעה 11 לקראת צהריים קיבלנו הוראה המתירה לנו לצאת מהמקלטים. 'צאתי החוצה, מצמצתי עיני מול השמש הקופחת בחוץ ולא האמנתי למראה הפלאים!

לפי מסות הפגזים שניתכו עלינו התכוננתי לראות עיי חרבות אך להפתעתי הרבה, המבנים הירושלמים המוכרים קיבלו את פני כשהם

{28} מוסף שבת קודש

בכל שעות היממה ואף אחד מהמקומיים לא העז להזיק לנו. היה חשש אחר שהאיץ בנו להחיש את נסיעתנו לקברי אבות. החלו אז שיחות בין הצדדים על סיום הלחימה, רווחה הדעה שבמסגרת הפסקת אש וסיום הלחימה ישובו כל השטחים שנכבשו חזרה לידיים ערביות, שכן כל כבישתם היתה בעקבות קרב שנכפה עלינו. ר' נוחעם זצוק"ל טען כך: את הכותל בוודאי ישאירו, אך את קבר רחל ומערת המכפלה, ספק אם ישאירו או יחזירו לידי הערבים, לכן החליטו בישיבה שכדאי למהר לפקוד את המקומות הקדושים הללו, בטרם יהיה מאוחר.

אחד הבחורים שכר אוטובוס מחברת הסעות ערבית ונסענו כל בחורי הישיבה, שכללו אז בערך חמישים – שישים בחורים, (ה'חוצניקים' עדיין לא שבו ארצה) יחד עם רבי חיים זצוק"ל ורבי נוחעם זצוק"ל למקומות הקדושים. תחילה הגענו לקבר רחל, מיד זיהיתי את המקום, הוא היה נראה ממש כמו בתמונות העתיקות המגולפות בלוח עץ זית, מבנה קטן פתוח לכל הרוחות וכיפה עגולה לו, וכמובן עץ זית נטוע לצידו. בקבר הקטן בקושי נוכחו מתפללים. נכנסנו פנימה והתרפקנו על אבן המצבה של 'מאמע רוחל' האהובה. ההתרגשות היתה עצומה, משהו שקשה לתאר, בכוונה רבה אמרנו תהילים והתפללנו מקירות ליבנו לביאת משיח. **האם באותו ביקור רבי חיים קרא ל'מאמע רוחל' לא לחדול מלבכות על בניה שישבו מהגלות?**

לא, מקרה זה התרחש בפעם אחרת. רבי חיים היה מרבה לפקוד את קבר רחל. מקבר רחל המשכנו לחברון, עיר האבות, כשהגענו לפתח מערת המכפלה חשתי יראה להיכנס אל הקודש פנימה, אל קברי האבות הקדושים, עד שאזרתי אומץ וברחילו ורחימו ניגשתי לצינוני שלושת האבות (מיותר לציין שאז לא היתה שום הגבלה להיכנס לאוהל יצחק לאורך כל ימות השנה...), התחננתי לד' שבזכות אבות ובמיוחד בזכות העקידה יחיש לנו את הגאולה.

בסערת הימים

אחרי המלחמה התקיימה סעודת הודיה בישיבה על נס ההצלחה שלנו, רבי חיים זצוק"ל דיבר אז בקול חוצב להבות, אחר שהרגיש את החובה להתחזק באמונה ובביטחון גמור בד' והביא מקורות מחז"ל המדגישים את החובה להודות לד' על הניסים הגלויים שהקיפו אותנו. שהרי ניצלנו ממוות לחיים! כשוך גלי הסערה שבתם לשגרת הלימוד?

זה היה המקום הקדוש שנותר לנו באותם ימים לפליטה. ככה גדלתי בירושלים ביריעה שבמרחק הליכה נמצא מחמר עיינינו אך אין ביכולתנו לפקוד אותה, והנה בשורה שכוזו!!

ההתרגשות כמובן לא היתה רק נחלת הפרט, אלא כולם יחד נסערו עד למאור. באותו ערב התכנסנו כל בני הישיבה לתוך חדר אוצר הספרים ושם רקדנו בלהט ושרנו בהתרגשות 'מן המיצר' ועוד שירי הודיה לד' שהצילנו מיד מבקשי רעתנו. היו שם קריאות נלהבות של 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה' **מתי פקדתם את הכותל?**

בחג השבועות, אז הכותל נפתח לאזרחים. כל ירושלים נהרה אליו, אנחנו יצאנו בעיצומו של יום החג מגבעת שאול הנמצאת כידוע בקצה העיר, יחד עם אבי, שכבר לא היה צעיר לימים, (כבן 54) למרות החום הלוהט רגלינו ממש נשאו אותנו, ככל שהתקרבו לעיר העתיקה התרבו ההולכים סביב, כשעה ורבע צעדנו ברציפות, מתעלמים מהעייפות והתשישות. בשערי העיר העתיקה, נכנסנו דרך שער ציון והמשכנו הלאה מעט, והנה אחי שייע החל צועק בקול לא לו: "הנה הכותל!" "הנה הכותל!"

נשאתי עיניים דומעות וראיתי למולי בפעם הראשונה בחיי את הכותל המערבי. בלב הולם התחלתי לרוץ לעברו, כמו ילד הפוגש את אמו לאחר תקופה ארוכה של נתק וכל רצונו רק לטמון את ראשו בחיקה ולבכות... בלהט נשקתי את האבנים הקדושות וליטפתי אותן שוב ושוב. הרגשתי שהן משיבות לי חום ואהבה. התחלתי באמירת תהילים נלהבת שכמוה לא אמרתי אף בימי הפגזות. מקרב לב ביקשתי שסוף סוף יגיע משיח צדקנו ויגאלנו גאולה שלמה. כעבור חצי שעה בערך התארגנה תפילת מנחה של חג. המניין שלנו היה מדגם מייצג מכלל שבטי ישראל, איני זוכר איזה נוסח נבחר לתפילה זו, אך זכורה לי היטב ההתלהבות בה היא נאמרה, תפילת מנחה ראשונה ליד הכותל, מי ישווה ומי ידמה לה!

בקברי אבות

כשבוע לאחר שבועות, ביום ראשון לסדר 'זיבוא עד חברון' (פרשת שלח) יצאנו כל בני הישיבה ביחד עם ראשי הישיבה לפקוד את מערת המכפלה וקבר רחל.

הדרכים לא היו בחזקת סכנה?

ממש לא, אדרבה, באותם הימים התקיים בנו "כי נפל פחד היהודים עליהם" יכולנו לפסוע יחידים לכותל דרך הרובע הערבי

איני זוכר אם ה'חוצניקים' שבו באותו זמן או לקראת תחילת זמן אלול. אך בכל מקרה קשה לומר ששבנו לשגרה, עד תום הזמן נושא השיחה המרכזי בשעת הארוחות בחדר אוכל הישיבתי היה שחזור הניסים והנפלאות שהתרחשו באותם ימים. כך למדנו ביתר שאת ותוך הרגשת מחויבות כפולה של הוריה לד'...

וברחוב החרדי גי' שררה תחושה של הוריה לד' ברחוב שרר בלבול ושטטש תחומים חמור, המעבר החד והמהיר מסכנת טבח על ידי ישמעאלים פראי אדם להצלה ושחרור המקומות הקדושים השליט אופוריה של ממש. יהודים הלכו בירושלים זוחלים כהלומי יין, מסכיב נשמעו שירי תהילה הסוגרים לעגל 'כוחי ועוצם ידי' והם חדרו פנימה, הסחף היה נוראי עד כדי כך שבעיתונות הכללית חגגו 'נפלו המחיצות בין החילונים לחרדים' עפ"ל.

ובל כך למה?

היתה אז ברחוב הירושלמי תחושה של הכרת הטוב עצומה, למי? במרחק של יובל שנים כולם, כולל אנשי הרהב, יודעים היטב שנס גדול היה כאן. צבאות כה מיומנים ומזוינים התקיפו את ארץ הקודש משלוש חזיתות, בדרך הטבע לא היה סיכוי להינצל מידם בזכות טכסיס צבאי או אסטרטגיה מבריקה, רק שומר ישראל שמר שארית ישראל... אך אז העכירות היתה רבה, היא טשטשה את ההבדלים, יהודים חשו חובה בנפשם להודות ולהלל את המערכה הצבאית שכביכול הצילה אותם ממוות ועוד הפכה את המקומות הקדושים לנגישים. התעורר גם גל של משיחיות שהנה, ירושלים התאחזה 'הר הבית בידינו' וזו התחלת הגאולה... גדולי ישראל אכן עמדו בפרץ וסכרו את הפרצות בחומה. אנחנו כבני ישיבה זכינו לשמוע זאת, רבי חיים זצוק"ל חזר והזהיר שאסור לנו למרוד במלכויות. אך קשה לומר שכולם התפכחו משיכרונם ופקחו עיניהם, עד שהגיעה הסטירה הכואבת של מלחמת יום כיפור שהוציאה את האוויר מהבלון הנפוח של 'עוצם ידי'...

על ניסוך שבכל יום עמנו

כחודש לאחר המלחמה, נאלצתי לשהות בבית בעקבות מחלת חום כלשהי, כאשר חשתי מעט בטוב, תיעדתי במדויק את כל המאורעות המסעירים והעליתי על הכתב את הגיגי ליבי הרוגש מול סערת הימים. לסיום הרגשתי את המסר שנטלתי עימי מאותם ימי אימה והצלה:

"לסיכום, נראה לי שהעניין מחייב אותנו מאוד, לאחר שהיינו כמה ימים בסכנת נפשות של ממש, שלושה ימים חיינו בנס, וכעת, אחר שניצלנו, אנו ממשיכים את שגרת החיים כאלו לא היה דבר?!

לא ולא, כעת אף אם נחיה בעז"ה עוד שבועים שנה, הרי כל ימינו אנו חיים בניסים, ועל זה אנחנו צריכים להודות לד' יתברך!!"

מסר נוקב ומטלטל המחייב את כולנו, כל יושבי ארץ הקודש, להודות על נס הצלתנו התמידית מידי מבקשי נפשנו!

{30 מוסף שבת קודש}

האישה החשובה מרת יהודית אדל גוטליב ע"ה

חורש ניסן, אך דברי התעוררות קצרים השמיע הגאון רבי ברוך קליינרמן שליט"א, רב ביהמ"ד המרכזי שכונת תפציבה בית שמש, שדיבר בשבוע המנוחה שכל ימיה גמלה הסדר עם כל טוביה, נהגה בפשיטות ובצניעות בלא להתבלש כלל וכלל, עורר את הקהל שכל הקבלות שקיבלו לזכותה ימשיכו לעילוי נשמתה.

אח"כ נשא דברי חיזוק אחיה רבי אלעזר מרדכי קעניג שליט"א, ראש מלל במושב תפרת, שדיבר וחיזק את הציבור לע"נ בתקשורת כשרה, ועל כך שאצל המנוחה ע"ה מבחור הכל היה נראה כשורה אבל מבפנים הכל היה רקוב, ל"ע, וכמה צריך להתחזק.

הקהל הרב ליווה אותה לחד המנוחות שם נטמנה. השאירה אחריה את יבלחט"א בעלה, הוריה, חזרי בעלה, אחיה ואחיותיה, בתה בת ארבע, ובנה שבע"ה ביום השלושים לפטירה יהיה בן שלוש ועוד לו שמחת החלאקה.

לאחר הקבורה ספד לה אחיה רבי יצחק קעניג שליט"א, מחשובי האברכים במודיעין עילית, שקרא עליה את המסוק "אודך כי עניתני ותה לי לישועה", שעל אף העינויים הקשים והמרים שהיו לה לא הורגש בה בטאומה.

בימי השבעה הגיעו לנחם את בני המשפחה הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת אלחנן, שאמר שכשהרמ"א נפטר בגיל 33 אמרו חיפשו לומר בשבוע 33 מעלות עד שמצאו את האחרונה שבהם, שבמציאות פורים בכל שנה היה מסתובב ומעיר את כל השיכורים שנרדמו לתפילות מעריב וקריאת שמע, וכמו כן עליכם להפסיק 26 מעלות בשבתה ואפילו מעלה שבעינו קטנה כדי שיהיה לה לזכות.

בן הגיע לנחם הגאון הגדול רבי אריה פינקל שליט"א, ראש ישיבת מיר מודיעין עילית, שבכה בדימוע על כל צרות הכלל, והתפלל שבע"ה יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

ביום שני הקרוב, י"ב אייר, תיערך עצרת חיזוק והתעוררות לנשים לעילוי נשמתה כמתנ"ס ברכפלד - מודיעין עילית. יישאו דברים הגאון רבי אשר רוק שליט"א, מגיד משרים, והרבנית ת. גוטסגורה תחי', ואחת מבנות המשפחה.

קהל רב ובהם רבים מתושבי מודיעין עילית ליווה למנוחות ביום שלישי ער"ה את האישה החשובה מרת יהודית גוטליב ע"ה.

מרת יהודית ע"ה, נולדה בב"ב לפני כ"ו שנים לאביה הרה"ח ר' אפרים פישל קעניג יבלחט"א. כבר בילדותה ניכרו בה מידותיה הבעלות והטובות שהקרינה אור וחסד לכל מכירה וסובביה.

בהגיעה לפרקה נישאה להרה"ח ר' יעקב גוטליב שיבלחט"א, מחשובי אברכי ישיבת וזיעל. עד מהרה הפכה לאחת הדמויות הבולטות מנשות החסד בעיר, תמיד הייתה ראשונה לעזרה, עצה ותושייה, הוריה ומכירה מספרים שלעולם לא סירבה לכל מה שנתבקשה. לפני למעלה משנה חלתה במחלה המראה ר"ל, וכאן בא לידי ביטוי חלק נכבד של גדלותה וגדלות בעלה שיבלחט"א, כשאיש לא ידע על מחלתה ואף למשפחתה לא סיפרה את מצבה הקשה באמת.

מכירה מספרים שבאחד השבתות כשחזרה לביתה קיבלה מארגון חסד את כל צרכי השבת, וכשהגיע ערש"ק וראתה שאין לה מה להכין עבור שבת קודש ושמעה ששכנתה שילדה צריכה עזרה על אף שחזרה באותם רגעים מבית החולים הלכה וסייעה בכל מה שנדרשה.

בימי הפסח, כשהתה בבית הוריה, אמרה לסובביה מקומי הוא בבית. כשנמצאים בבית חולים נהיים תולים ובבית הוריהם להיים רגילים. כל ימות הפסח לא הורגש בה במאום על מחלתה על אף הסבל הנורא שסבלה, כדי שלא לצער את הוריה וכל משפחתה.

כשבע לפני חג הפסח לא הצליחה במאום להכניס אוכל לפיה מהמת מחלתה, ואילו בליל הסדר אורה אומץ וטוח ושתתה את כל ד' כוסות ואכלה את כל כויתנים של מצות הלילה.

בימים האחרונים הוחמר מצבה למאור, עת נדד מצבה הקשה וישאו תפלות רבים, ורבים קיבלו ע"ע קבלות לרפואתה. בעצת מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א נערכו סיורי מסכת לרפואתה משום תורה מנגא ומצלא ואף נערך מנין בקבר רחל לרפואתה.

ביום שלישי בבוקר נכנס במה היתיר לתלמוד תורה ררך הקודש במודיעין עילית, והיא בכוחותיה האחרונים הביעה את שמחתה והתרגשותה על כך, ובתוך מספר רקות משהוריעו לה זאת החזירה את נשמתה ליוצרה, אנוח תחושה עילאית של עשיית מצוה, של נשים במאי זכין.

הלווייתה שיצאה מירושלים לא נישאו הספרים מחמת

ת. נ. צ. ב. ה.

האדמו"ר מזוועהל
יחד עם בנה דובי שיחי'

למשפחות
לבית אבות
תולדות משפחות מיוחסות בישראל
מרדכי ברנשטיין

משפחת קעניג - ממשפחות פולין החשובות והמיוחסות ומראשוני יהודי לודז' ❖ מאבות המשפחה שעלו לארץ-ישראל היה הרה"ח רבי אליעזר מרדכי קעניג זצ"ל, מדמויות ההוד של שכונת גבעת שאול בירושלים ומי שעל שמו נקרא בית הכנסת 'קעניג שוהל' בשכונה ❖ עליו ועל צאצאיו בפרק הראשון בסדרה

משפחת קעניג

המשפחות המסתעפות

ברגר ■ ברונר ■ בר-זאב ■ גולדברג-ידלר ■ גולדמן ■ גרוסמן ■ דויטש ■ וונדר ■ וייסנשטרן ■ וילהלם ■ וינברג ■ וינלס ■ וינר ■ ולנד ■ טיקוצינסקי ■ ידקוני ■ כהן ■ ליכטנשטיין ■ לרמן ■ סגל ■ סופר ■ סמט ■ פבוזר ■ פלוסקובסקי ■ פרידמן ■ קיפניס ■ קניגסברג ■ קניק ■ קעניג ■ קרביץ ■ קרמר ■ ראובן ■ רבינוביץ ■ רוזנפלד ■ רז ■ שטרן ■ שניידר ■ שפירא ■ שרגורצקי

וראהו נכנס לעגלה בה יושב הרבי כשהיא מתרחקת מהמקום. הוא נותר משתומם על עמדו ולא הצליח להבין את פשר הענין, למחרת בלילה פשטו גנבים ובזזו את כל החנויות שבאזור, ורק על חנותו דילגו. או אז הבין כי רבו הצדיק ראה ברוח קדשו את מה שיתרחש וביקש לפדות את הגניבה יום קודם לכן.

זו' מרת רייזא בת הרה"ח רבי גרשון הכהן לוין ז"ל אב"ד ליטומור-סק, שהיה בן אחר בן לאחי הש"ך הרב יונה מנחם נחום אבד"ס סוכטשוב, חתנו של הרה"ח שמואל אהרן קאוינווער (מהרש"ק) זי"ע, שהיה רב בפרנקפורט, פראג, קראקא ופיורדא. מחבר הספרים 'תפארת שמואל' – על הרא"ש ועל הש"ס, 'ברכת שמואל' על התורה, 'אמונת שמואל' – שו"ת.

רבי אפרים פישל ז"ל נפטר ביוהכ"פ תרמ"ז.

צאצאיו:

א. הרה"ח רבי אלעזר מרדכי ז"ל. ב. הרה"ח רבי חיים משה ז"ל. ג. הרה"ח רבי חנוך הענין ז"ל. ד. הרה"ח רבי יחיאל מיכל ז"ל. ה. הרה"ח רבי יצחק אייזק ז"ל.

א. הרה"ח רבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

נקרא 'אלעזר' ע"ש הרה"ק מקו'ניץ רבו של אביו, והשם 'מרדכי' יש אומרים שהוא ע"ש הרה"ק מאיז'יצא. כל ימיו היה מתמיד עצום ולא פסיק פומיה מגיסא, בצעירותו כבר נודע כחריף ובקי. חסיד קו'ניץ כאבותיו. באותן השנים שלא היה רבי בקו'ניץ הסתופף בצלו של הרבי מפוריסוב זי"ע, שפרש חסותו עליו ועשהו כלי מפואר והכניסו לטרקלין עבודת השי"ת. כל ימיו היה מזכיר בערגה ימים אלו. אח"כ נסע להרה"ק רבי יחיאל משה מקו'ניץ. גם כשעלה מהעיר לודז' לארץ-ישראל בערך בשנת תרנ"ז, נסע מספר פעמים לרבו מקו'ניץ ושהה אצלו בכל ביר קור חודשים רבים. טרם עזבו את פולין נסע להיפרד גם מהרה"ק בעל השפת אמת זי"ע, שכיבדו עד מאד.

בבואו לירושלים למד בחברותא עם הגאון הצדיק רבי יעקב חיים סופר זצ"ל מחבר הספר 'כף החיים'. רבי יעקב חיים היה נוהג כל שנה

הראשון מאבות המשפחה ששמו ידוע, הוא הרה"ח רבי חיים קעניג זצ"ל. אין לנו הרה"ח פרטים אודותיו אלא זאת, שלמד בחברותא עם הרה"ח רבי פישל מסטריקוב זי"ע תלמיד ה'נועם אלימלך'. הוא וחמיו הרה"ח אביגדור קולחנסקי התגוררו בעיר סטריקוב. באותם ימים אסרו על יהודים לגור בערים הגדולות בפולין, וורשה ולודז', והם היו בין 16 המשפחות היהודיות הראשונות שקיבלו רשיון בשנת תקס"ו להתגורר בלודז', ומהן קם היישוב היהודי בלודז'. הם היו ידועים כנגידי ועסקני הקהילה היהודית בעיר, ובין השאר תרמו את בית הקברות. רבי חיים זצ"ל היה מגזע הקדוש הג"מ רבי יחיאל מיכל כ"ץ מנעמי רוב הי"ד, מגדולי חכמי דורו. נספה בפרעות כ' סיון ת"ח אחר שעורר את קהל עדתו לקדש את ה' בן הג"מ אלעזר כ"ץ אבד"ס זלאטשוב זצ"ל, חתן הג"מ יחיאל מיכל עפשטיין זצ"ל, חתן הג"מ רבי מרדכי יפה זצ"ל בעל הלבשים.

בנו של רבי חיים קעניג זצ"ל, היה הרה"ח רבי גדליה ז"ל. שימש כבעל-תקוע אצל הרה"ק מאיז'יצא זי"ע. היה נגיד ונידב וסייע רבות לצרכי הקהילה בעיר לודז'. נפטר ה' שבט תר"ז.

צאצאיו: א. הרה"ח רבי אפרים פישל. ב. הרה"ח רבי עזריאל (או ישראל). ג. הרה"ח רבי יחיאל מיכל. ד. מרת גאלדא, בעלה הרה"ח רבי שמואל זנוויל ברגר מלודז'. ה. הרה"ח רבי דב בער.

ידועים לנו פרטים רק על בנו הגדול ר' אפרים פישל וצאצאיו.

הרה"ח רבי אפרים פישל קעניג ז"ל

הרה"ח רבי אפרים פישל קעניג זצ"ל היה תלמיד הרה"ק רבי אלעזר מקו'ניץ זי"ע. בתקופה מסוימת בה לא היה רבי לעדת חסידי קו'ניץ, הסתופף בצלו של הרה"ק מוולברוו', שחיבבו מאד. מופתים רבים מעל לדרך הטבע אירעו לו בזכות רבו הקדוש. מסופר, שפעם עבר הרבי ליד חנות הסחורות וההלבשה של רבי אפרים פישל, ביקש מבעל-העגלה שיעצור במקום וצויה עליו להכנס ולקחת משם חפץ כלשהו ולהביאו אליו. כשרבי אפרים פישל הבחין באדם הנוטל חפץ מחנותו, דלק אחריו

משפחת קעניג החשובה אשר מקורה מלודז' שבפולין, מוכרת ומור שרשת כיום היטב בשלל קהילות הקודש של היהדות החרדית בארה"ק ובח"ל על כל גווניה וחוגיה.

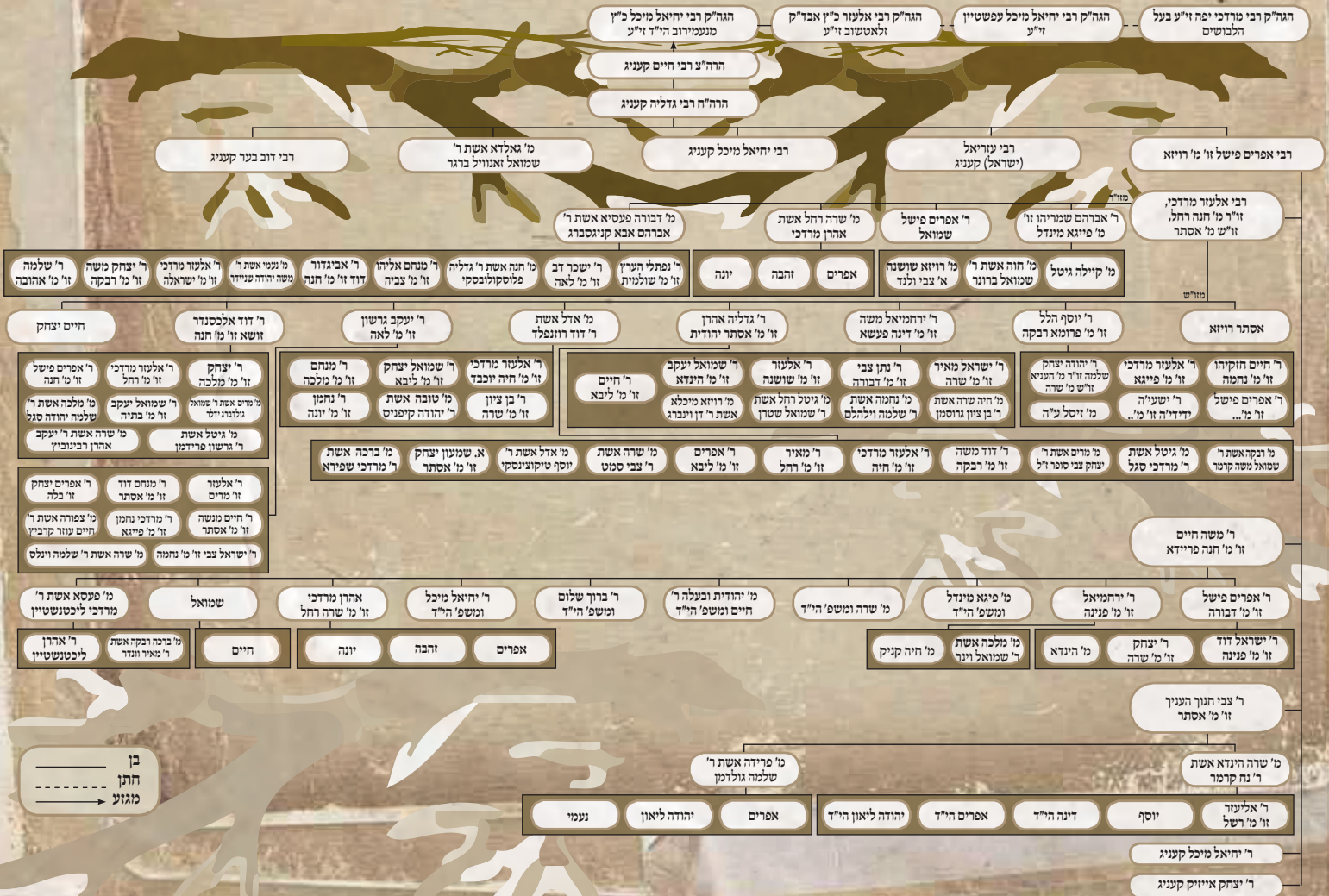
התרגום האידישאי של שם המשפחה על כל שום ותניכה דאית ליה בביטוי או בכתב, כמו גם קניג או קיניג וכדו', הוא 'מלך'. בקרב בני המשפחה מקובל, כי הם מתייחסים לרבי שאול וואהל – מי שהיה מלך פולין ליום אחד כפי המעשה הידוע, ובעקבות כך נקרא קעניג – 'מלך'. אמנם יש לציין, כי בספר 'אבות עטרה לבנים' מובאים תולדות צאצאיו של רבי שאול וואהל, אך לא מוזכרת שם התוליה המקשרת בינו לבין אבי משפחת קעניג – הרה"ח רבי חיים קעניג ז"ל.

משפחה חשובה זו, אשר כאמור מקורה מלודז' שבפולין וראשיה נמנו בין ראשוני מתיישביה היהודים, הכתה שורשים בעיר, ומבדיקה שנעשתה בפנקס החברה קדישא ברישום המצבות של בית הקברות בעיר לודז', נמצאו כ-160 נפשות ממשפחת קעניג, עם השמות הנפוצים במשפחה: פישל, גדליה ורויזא.

כמו אצל משפחות רבות מיושבי הגולה, נעלמו עקבות רבות של בני המשפחה בימי מלחמות העולם, ובייחוד בשואה האימה אשר כילתה מיליונים מישראל וביניהם נכחדו גם משפחות וקהילות שלמות. כמאמר הכתוב 'אחד מעיר ושנים ממשפחה' כן היה גורלה של משפחה זו, אשר רק יחידים מבניה נותרו לפליטה ומהם פינה ויתר למשפחה המפוארת אשר קמה וגם ניצבה, כשהבולט בהם הוא הרה"ח רבי אלעזר מרדכי שהשתקע בירושלים בשכונת גבעת שאול. השרידים הללו השרישו מחדש את האילן אשר שלח פארותיו לכל עבר, ועם השנים נמנו על בני המשפחה מיטב יקירי ארץ הקודש, ביניהם חסידים וצדיקים מפורסמים, רבנים וראשי ישיבות, עסקני ופרנסים ציבור, אנשי חסד וצורה. בנסיבות אלו, אין בידינו את הרשימה והתמונה המלאה והכוללת של כלל בני המשפחה, אולם למרות זאת נחרז הפעם ממנהגנו ונציג סדרה קצרה זו, בתקוה שאולי ישנם מי מבין הקוראים הנכבדים הוידע עים לשייך ולהשתייך אל הרשימות שבידינו, ובכך להשלים את התמונה במלואה לחפץ ובקשת בני המשפחה. (וזאת לאור נסיונות קודמים כאשר הצלחנו בעזרת הקוראים לאתר צאצאים נוספים של משפחות).

18 | המנשר קהילות | יום רביעי, כ"א שבט תשע"ד

אילן משפחת קעניג

רבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

צבי יחזקאל מיכלזון מפלונסק בסנדקאות בברית. רב העיר שהיה איש קדוש הבחין בתוגתה של האשה שבעלה לא נמצא, והבטיח לה: "בפדיון הבן בעלך כבר יחזור". ואכן התקיימו דבריו, ורבי שמואל יעקב השתחרר באופן פלאי וזכה לפדות את בנו.

בשנת תרס"ט עלה לארץ הקודש. כאיש עסקים הציעו לו לרכוש נחלה בתל אביב, אך כשנוכח לראות שמנהלי הפרויקט הינם פורקי עול ואין בדעתם להקים שם בית כנסת, עזבם ושם פעמיו ירושלימה. הוא קנה שטח בשכונת גבעת שאול בפאתי ירושלים, ובמו ידיו בנה בית אחר בית עבור בני משפחתו המתרחבת והולכת, ביניהם לחתנו רבי אלעזר מרדכי, שמצא בגבעת שאול פינה שקטה להתבודד עם קונו. הוא יום את הקמת ביהכ"נ 'פרושים' בשכונה, אותו ייעד לכולל של הפרושים, אלו שפרשו מכל הבל עוה"ז ושהו בבית המדרש מיום ראשון בשבוע עד יום שישי. בראשות הכולל עמד רבי הירשל לעייטן זצ"ל, שבמשך הזמן פתח גם ישיבה לבחורים. בבית כנסת זה קבע רבי שמואל יעקב את תפילתו ושימש בו כגבאי במשך 40 שנה. יום ימים התפלל בנץ החמה והיה מתפלל שמונה עשרה בדבקות במשך שלוש רבעי שעה. כן דאג להקמת מקוה טהרה בשכונה.

לעת זקנותו, כשקשתה על רבי שמואל יעקב ההליכה, ובפרט לביהכ"נ הפרושים שהיה במעלה ההר, החליט להקים ביהכ"נ סמוך לביתו במבנה שהיה בבעלותו, אותו שכרו ממנו עד כה לצורך שימוש כמתבן, היה זה בערך בשנת תש"ג. ר' שמואל יעקב וילדייו טרחו בגופם כדי לייפות ולפאר את בית הכנסת – בעיסה של קש, נוצות וסיד טיחו את קורות העץ. אף הכינו צורות של פרחים וקבעו אותם בתקרה לנוי. ביהכ"נ נקרא "אהל יעקב" ע"ש רבי שמואל יעקב. תושבי השכונה רגיי לים לכנותו אף בכינוי "קעניג שוהל", היות ורבים מצאצאי חתנו רבי אלעזר מרדכי קבעו בו את מקום תפילתם.

סיפור מעניין מסופר בהקשר לחידושו של ביהכ"נ ושיפוצו. שבת אחת בבוקר, נכנס יהודי לביהכ"נ, לבוש בבגדי חול. לפליאת המתפ-

לבוא לנפוש בשכונת גבעת שאול, בימים אלו היה מגיע מדי יום לביתו של רא"מ, והיו שניהם ממתיקים סוד והוגים בתורת ה' יחדיו שעות ע"ג שעות. בני הבית היו נוהרים שלא להרעיש ולא להפריע מלימודם. את תורת הנסתר למד מפי המקובל הצדיק רבי חיים שאול דוויק זצ"ל בעל 'האפה שלמה' על 'אוצרות חיים'. כשהיה מגיע לביתו של רבי חיים שאול, היה רח"ש קם לפניו מלוא קומתו, רץ לקראתו קבל עם ועדה, וקורא בקול: "ר' אלעזר בא! ר' אלעזר בא!". בסוף ימיו היה רח"ש סגי נהור, ומסופר שבקדושתו הרגיש שרא"מ מתקרב לביתו, ועוד לפני שפתח את הדלת כבר אמר: "ר' אלעזר בא" וקם לכבודו.

הגאון הקדוש בעל ה'תורת חסד' ביקשו לסדר ולערוך את תשור בותיו, מהן הורפס שור"ת נורת חסד ח"ג. אף שהיה מסובל בייסורים, דחקות ועניות, ובפרט בשנות מלחמת העולם הראשונה שהיה רעב גדול ושיכל או אחד מבניו, וכן התאלמן מספר פעמים, בכל אותם זמנים לא מש מאהלה של תורה, בה היו כל שעשועיו והגיגיו.

אחד מגדולי המקובלים בירושלים סיפר, כי פעם התחבט זמן רב בענין עמוק בספר 'עץ חיים', ושאל להרבה מחכמי הקבלה ונאלו לפר תרו. יעצו לו שיפנה לרבי אלעזר מרדכי, וכשטח לפניו את שאלתו תיכף ומיד יישב לו את הדברים בבהירות נפלאה. מעשה ביהודי שהע' רבים איימו עליו שירצחוהו נפש, והסכנה היתה מוחשית, עד שבא לר' אלעזר מרדכי שכתב לו קמע, ומאז פסקו האימים עליו.

בזיווג ראשון נשא את מרת חנה רחל ע"ה לבית משפחת קפלן, משי פחה חסידית ושורשית מרוסיה, וממנה נולדו לו ארבעת ילדי הרא' שונים. הקטנה מביניהם נולדה כאן בארז"ק ובעת לידתה נפטרה זוג' לב"ע. לאחר מכן נשא בזיווג"ש את מרת אסתר פרומט ע"ה בת הרה"ח ר' שמואל יעקב וינברג.

רבי שמואל יעקב נולד בשנת תר"ל בעיר וויסקוב, לאחר נישואיו לזוגתו מרת גיטל בעליזאה גוים לצבא של הצאר ניקולאי ונלקח ליעד בלתי ידוע. בינתיים נולד בנו הבכור, וזוגתו כיבדה את רב העיר הג'מ

רבי שמואל יעקב יונברג חותנו של רבי אלעזר מרדכי קעניג, מייסד בית נכסת אהל יעקב - קעניג שוהל

ר'קח מרדכי, חיבורו של רבי אלעזר מרדכי קעניג על השאלות

סמכת רבי אלעזר מרדכי קעניג צ"ל

חוס ושר, במסירות ונאמנות. כמתפלל קבוע ב'קעניג שוהל' היה מקר רב לחסידיו ברסלב ודרכם, השתתף בקביעות בשיעורי התורה והקפיד על כך כל ימיו. גם בסוף שנותיו בעת שידע סבל ומחלה, לא ויתר על התפילות והשיעורים ובמסירות רבה היה משרך רגליו לבית הכנסת עד ימיו האחרונים. נפ' ר"ח שבט תשנ"ט. זוג' מ' שולמית תח' לבית לרמן. ה"ה ר' יששכר דב ז"ל. נקרא ע"ש הרה"ק מהר"ד מבעלזא, ודבר פלא מסופר בהקשר לכך: בהיותו ילד השתתף בטיש מיוחד שערך הרה"ק מוהר"א מבעלזא זי"ע בשכונת גבעת שאול, ועמד בין שאר הילדים להתבונן בהליכותיו של הצדיק. הרבי שלח שיריים לכיוונו ולא הבינו למי הוא מתכוון. מסרו למבוגר אחד את השיריים, אך הרבי סימן בידיו שלא אליו התכוון, כך לעוד מבוגר ולעוד אחד, עד שהגיעו אליו, אז סימן הרבי שאכן אליו שלח. והיה זה פלא, כי אכן נקרא על שם אביו הק'. ימי בחורו בשיבה נקשר במיוחד עם בן גילו אדמו"ר מוהר"א מזוועהיל זצ"ל. הרבה לעשות צדקה וחסד במתן הלואות לנצרכים, והיה אהוב על הבריות. זוג' מרת לאה תח' לבית סיגלר.

מ' חנה רחל ע"ה. בעלה ה"ה ר' גדליה פלוסקובסקי מחשובי חסידיו תב"ד, התגורר בכפר חב"ד והיה מקושר עד מאד לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע.

ה"ה ר' מנחם אליהו הי"ו, זוג' מרת צביה תח' לבית יעקובזון. ה"ה ר' אביגדור דוד ז"ל. איש יקר ובר אוריי. כאביו ושאר בני משפחתו היה מתפלל ב'קעניג שוהל', שם התוודע והתקרב לחסידיו ברסלב ודרכם. היה ממשכמי קום לתפילה, ובשעות המוקדמות לפנות בוקר היה מגיע לביהכ"נ להתבונן לעבודת התפילה. כך גם בכל התפילות ובפרט בערב שבת קודש היה מקדים לבא לביהכ"נ שעות מספר טרם כניסת שבת המלכה, היה מתכוון מתוך לימוד התורה ואמירת 'שיר

מינדל ע"ה, גם היא מבני משפחת קעניג (ייתכן והיא בתו של ר' חנוך [להלן בפרק ב'] אחיו של ר' אלעזר מרדכי, שמופיעה ברשומות בני המשפחה כמי שנעקד"ה בשואה האיומה הי"ד).

(הורי: מ' קיילה גיטל ע"ה, אשת חיל ויראת שמים, בצעירותה עלתה בגפה לארה"ק, ולימים הוברר כי למחיה נשלחה עבור שאר בני משפחתה, כאשר עם פרוץ תקופת המלחמה שכרה מבנה עליו הכריזה כמתפרה וכך הצליחה לשכנע את השלטונות והשיגה אישורי עליה - סרטיפיקטים עבור אחיותיה בנימוק שהמתפרה זקוקה לידיים עובדות. התגוררה בבנין שרכשה בקרן הרחובות עבודת ישראל - כיכר השבת בירושלים. עסקה כל ימיה בצדקה וחסד. נפ' י"ג מנ"א תשמ"ז.

מרת חוה ע"ה, נולדה כ"ט תמוז תרע"א ונפ' י"ד טבת תשל"ז. בעלה ר' משה ברונר ז"ל, גבאי בית הכנסת המרכזי בבית הכנסת צפון בתל אביב. נפ' י"ח תמוז תשס"ט. נטמנו בביה"ח בחולון.

מ' רייזא שושנה. נפטרה בדמי ימיה בגיל 50 בשנת תשל"ה. בעלה ה"ה צבי ולנד.

2. ה"ה ר' אפרים פישל שמואל הי"ד, נספה בשואה בוורשה.

3. מ' שרה רחל, בעלה ה"ה ר' אהרן מרדכי (בן ר' משה חיים קעניג ז"ל אחיו של ר' אלעזר מרדכי). (הורי: אפרים; וזבה, יונה).

4. מ' דבורה פסא ע"ה. נולדה בארץ הקודש, צעירת ילדיו של רבי אלעזר מרדכי מזוגתו הראשונה מרת חנה רחל ע"ה, שנפטרה בעת לידתה. טובת לב ויקרה, צנועה וחסודה, תפילותיה שגורות על לשונה, הרבתה להעניר ולשפוך שיח ותחינה ליד שריר בית מקדשנו הכולל המערבי. גמלה חסדים עם הבריות והתמסרה למעשי צדקה וחסד, אוהבת תורה ולומדיה ותומכת בהם. מכספה תרמה ליישובות ומוסדות תורה כשהיא מקפידה להעביר בעצמה את הכספים למשרדי המוסדות, ואף בשנות זקנותה ושכבתה היתה משרכת רגליה למטרה זו. נפטרה ט"ז אדר תשס"ז ונטמנה בהר המנוחות.

בעלה הרה"ח רבי אברהם אבא קניגסברג ז"ל, ירא שמים ובר לבב, ממשפחה של חסידים אלכסנדר. הסתופף בצל צדיקים כ"ק מרגן האדמו"רים בעל 'חלקת יהושע' מביאלא זי"ע ובעל ה'יקרא דמלכא' מזוועהיל זי"ע. נהנה מיגיע כפיו בחנות הנעליים שבבעלותו, שהיתה ממוקמת בשער הכניסה לשוק מאה שערים והיתה ידועה לכל בעורה וביחס המיוחד שבעליה מספק לכל אחד. כך גם ידעו רבים לספר על מעשי צדקה וחסד שר' אברהם אבא ניהל במקום, כאשר היה מעניק נעליים חנים אין כסף או הנחות משמעותיות לבעלי משפחות נזקקות ומעוטי יכולת שפקדו את המקום, והכל בהסתר ובהצנע, כאשר גם לבני ביתו הקרובים נודע על כך רק לאחר פטירתו מפי בעלי המעשה. הוא ובניו היו מתפללים קבועים בביהכ"נ 'קעניג שוהל' בגבעת שאול. בזמן השיפוצים הם אף סייעו ביד רחבה והשקיעו רבות לרומם ולפאר את בית ה'. נפ' ב' שבט תשל"ה ונטמן בהר הזיתים.

(הורי: ה"ה ר' נפתלי הערץ ז"ל, יקר שבערצין, ישר דרך וירא שמים. כל ימיו צעד בנתיבות ואורחות טובים, החינוך הטוב שקיבל בבית הוריו היו לו לסמל ולדוגמה, ובצעירותו היה מהיחידים מבני כיתתו וגילו שנשארו בדרך התורה והדת בצל המצב הרוחני הקשה ששרר אז בירושלים כאשר היצר ארב לבני הנוער מבית ומוחוץ ורבים חללים הפיל. קבע עתים לתורה לצד עיסוקו בעבודת הקודש במחלקת הע"י רובין המהודרת של 'העדה החרדית' בירושלים, בה עמל במסירות נפש לתקן את עניי העירוב על תלו וכחלתו, כאשר לשם כך היה גומע מרחקים ומטפס לגבהים בכל הזמנים והמצבים, בימי קור ושלג כבימי

ללים סיפר, כי הוא מתגורר במוצא, והשבת החליט לבוא ברגליו לירושלים כדי להתפלל במנין. כשהתקרב לעיר, ביהכ"נ הראשון שמצא בין ההרים היה בתיכנסת זה. 'הסיבה שאני לבוש בבגדי חול היא כדי שלא יישרטו בגדי השבת שלי בקוצים, ולא יתלכלכו מאבק הדרכים. גם על נעלי השבת חסתי, שלא ייגוקו מדריכה על אבנים בדרך הארץ כה' - סיפר.

כשעלה לתורה, הוא הפתיע את המתפללים כשניבד 100 לירות - סכום עתק בימים ההם - לבנין ביהכ"נ. משראו המתפללים כי יש עדנה לביהכ"נ, התלהבו ואמרו: 'אם אורח זה נוטן מאה לירות, אף אנו המתפללים הקבועים נתחייב כל אחד על תשלום של 200 לירות ונבנה מבנה מפואר ומרשים'. מכסף זה שנאסף הם הפכו את המבנה הישן לבנין חדש ויפה, כיאה לבית אלוקים.

רבי שמואל יעקב נפטר בכ"ד שבט תשי"ז, ומנוח' בהר המנוחות. בתו, זוג' של רבי אלעזר מרדכי, מרת אסתר פרימט עבדה כמזכיר תו של הנציב הבריטי בארץ ישראל. על גודל צדקותה מסופר, שפעם אחת חילק הנציב מתנה לכל עובדי המשרד - תליון זהב. כשקיבלה את התליון לידה, שמה לב כי חרטה בו צורת ע"ז וסיירה לקבלו, למרות שערכו היה רב. למחרת הפתיע הנציב את כולם, כשהביא במיוחד בשבילה תליון זהב עם מגן דוד. שאר העובדות היהודיות ביקשו אף הן תליון כזה. אך הנציב אמר: 'רק יהודיה כוז ששומרת על עקרונותיה, גם במחיר של הפסד מתנה יקרה, זכאית לכך'. כך זכתה לקדש שם שמים. אדוניה האנגליים ניסו פעם לכפות עליה לעבוד גם בשבתות וימים טובים, אך היא הודיעה בעון כי היא מוכנה לעזוב את משרתה אך לא תחלל את השבת. או אז פרצו הם בצחוק ואמרו שרק רצו לנסותה, ואכן פטרוה מעבודה בשבת, וערכה ונאמנותה עלו בעיניהם. היו פעמים שראתה אגרת שהגיעה עבור הנציב, שעלולה להזיק לאיזה יהודי או לפרוץ אי גדרי הדת, והיתה מעלימה את האגרת מהנציב אף שסיכנה עצמה בכך, ועלידי זה מנעה גזירות רעות מאחיה היהודים. פיזרה את רוב כספה לצדקה והשאירה אך מעט לביתה.

פעם פוצצו אנשי האצ"ל מטען במשרדי הנציב הבריטי, שרבים נפגעו ממנו. לאחר הפיצוץ גילו כי היא לא היתה בזמן הפיצוץ במבנה, וכיוון שכך חשדו כי שיתפה פעולה עם אנשי האצ"ל ולכן ידעה שעומד להתרחש פיצוץ. לאחר חקירות התברר, כי באותה שעה יצאה עם מכתב לדואר, וכך ניצלו חייה בנס. נפטרה בכ"א אדר תשל"ה.

הרה"ח רבי אלעזר מרדכי חיבר ספר 'רקח מרדכי' על השאלות, והביאו לדפוס בשנת ת"ש. בשם הספר רמזו שמו: 'רקח' - גימטריה 'אלעזר מרדכי'. מרג' מוהר"ץ דושינסקיא זי"ע כותב עליו בהסכמה לס' פרו: 'ברוח פו שניים גדול בתורה ובראת שמים, נודע לשם ולתהילה מאוד נעלה'. בהסכמת בית הדיו של 'העדה החרדית' תיאורו: 'החסיד יר'א מרבים שקדן בתורה'. מרג' הגאון רבי איסר זלמן מלצר העיד עליו: 'אוצר בלום בתורת ה"ו, והגאון מטעפליק רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל מעיד עליו: 'האי גברא רבא ויקרא שוקד על התורה ולומד ולימד הרבה'. נפטר בט"ז מנחם-אב ת"ש.

צאצאיו (מזיו"ר):

1. הרה"ח רבי אברהם שמריהו ז"ל. גם הוא עלה עם אביו לארה"ק, ובמי הפרעות בירושלים התנפלו גם עליו וביקשו לרצחו נפש, וערכים מידידיו הצילוהו מיד המון. בעקבות זאת חזר לפולין, שם פתח בית מסחר וחורשת לטקסטיל, אולם לא ארכו שם ימיו, נחלה ונפטר בגיל צעיר ביום א' רר"ח אדר תרצ"א ומנ"ח בביה"ח בבלור. זי" מרת פייגא

ר' משה קניג יחד עם ידידיה וינברג (אח של סבתא אסתר ור' יוסף הלל קניג על בני הכותל

ר' משה קניג יחד עם ידידיה וינברג (אח של סבתא אסתר ור' יוסף הלל קניג על בני הכותל

מחילול שבת, היה מזוכה גם את הרבים ומדי ערש"ק היה מסתובב ותוקע בחצוצרה מוכספת ומתריע על כניסת השבת. ככלל, בכל עניני זיכוי הרבים היה ראש וראשון, אם בארגון הנוער בגבעת שאול שבמסגרתו היה מארגן חברות תהלים ופרקי אבות, ואם בארגון סדרי לימוד מיוחדים לאברכים ביומי דפגרא וימי צום, כאשר מלבד המלגה הכספית היה דואג להביא מזונות ומשקאות לשבירת הצום לרווחת הקהל. בשנת תרצ"ד היה ממקימי ישיבת 'תורה ויראה' יחד עם רבי ישראל אמריקנער ז"ל, וברבות בשנים שימש שם כמלמד תשב"ר והעמיד תלמידים הרבה. נפטר בצעירותו כשהוא אך בגיל 52 לחייו ביום ב' מרחשוון תשכ"ט. זוגתו החשובה שעמדה לימינו בכל פעולותיו המבורכות נפטרה כ"ג כסלו תשל"א.

(הוי: הרה"ח רבי חיים חזקיהו ז"ל. נולד ערב ראש השנה תרצ"ו, איש חסיד, תלמיד-חכם וירא שמים מרבים. כבר מצעירותו נודע כמי תמיד עצום ובבחרותו נבחר על סדרים שלמים בגמרא וקיבל על כך תעודות מגדולי ישראל. ניצל כל רגע ללימוד התורה ולא ביטל את זמנו לריק. בכל הזמנים והשעות לא משה הגמרא מידו. גם בעת אכילתו ואף כששכב לישון היה זה עם גמרא או ספר קדוש בידי ולא פסיק פומיה מגירסא. היה בעל אמונה ובטחון גדול ואף סובבין הושפעו ממנו במידה זו. היו לו ידיעות והבנה רבה בנבכי החינוך ובתחומי ההלכה ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה. השתדל ושמה לעזור לכל אחד, איש שיחה חביב ונעים ומקבל פני כל אדם בסבר פנים יפות, ולאחר שיחה עמו יצאו הכל מחוזקים. התמסר עד מאד לחינוך צאצאיו לתורה ויראת שמים, ובגישתו המיוחדת התנהלו הדברים בדרכי נועם ובחן נפלא. מדי שבת בשבתו היה עומד בתענית דיבור עד שגמר את כל ספר התהילים, ומל' בד התשובה 'הכל בהשגחה פרטית' שהיה עונה לשאלות של בני הבית,

סק בצרכי ציבור באמונה, מחבב את המצוות ומקפיד על כל דקדוקיהן והידוריהן. אהוב על הבריות, נעים ונחמד להן ולשמים. עוד משנות ילדותו נודע כמתמיד ומחבב את התורה, לומדיה ומצוותיה, וכן נודע בלבו הרחום והער לכל דבר שבקדושה ובעשיית טוב וחסד ולולת. בהגיעו לפרקו נשא את מרת פרומא רבקה ע"ה בת הרה"ח רבי הרשל בלוי זצ"ל. בעת שדובר השידוך, בא חותנו ר' הרשל לתהות על קנקנו ולבחנו, אולם ר' יוסף הלל, שהיה באמצע להעביר את הסדרה שמו"ת, לא ההין להפסיק באמצע, וסימן בידו שאינו יכול להפסיק ולענות. אמר ר' הרשל: "די לי בכך ואיני צריך עוד לבחנו, ולקחו כחתן לבתו".

היה מופלג בגמילות חסדים ומעשי צדקה רבים התגלגלו על-ידו, כאשר בדברים אלו היה שותפו ורעו של גבאי הצדקה הנודע הרה"ח ר' יוסף רובין זצ"ל וביחד פעלו גדולות ונצורות. פעלו אלו נעשו בסתר גדול ובצנעה יתירה, ולאחר פטירתו הגיעו לבכורת עשרות משפחות שזעקו מי יפרנסנו ויכלכלנו מעתה. כל זאת, כשלעצמו חי בדוחק ובעיניו מרובה, והיה די לו בקב חרובין.

אהבת הבורא, תורתו ומצוותיו בערו בעצמותיו, חיבב מצוות והידר בהן עד מאד. בחג הסוכות היה מקים בחצרו סוכה ענקית ומפוארת ולא יצא ממנה למשך כל י' ימות החג מלבד לקריאת התורה, ומדי ליל חול המועד היו קרובי משפחה ומכרים רבים מתקבצים לסוכתו שם נערכה שמחת בית השואבה בשירים וריקודים. במסגרת מסחרו עסק במכירה והו"ל של ספרי קודש. פעם בא אחד לביתו בגבעת שאול בעיצומה של שבת והודיע לו כי מחסן הספרים שלו בשכונת מאה שערים עולה באש. הלה היה בטוח שר' יוסף הלל ימהר עמו למא"ש לראות אם ניתן להציל דבר. אולם להפתעתו הוא לא התייחס אליו ונשאר בשלוה עד אחרי צאת השבת ורק אז פנה לבדוק ולאמוד את הפסדיו. ברוב זהירותו

השירים' במתן ובכוונה. היה מחושב בכל זמניו, ולצד פרנסתו במלאכת הקודש כסופר סת"ם ובמפעל הקלף שניהל יחד עם אחיו יבלחט"א ר' מנחם הי"ו, קבע עתים לתורה ומדי יום הקפיד להשתתף במספר שיעורים בגמרא ודף היומי וכן במקצועות ההלכה והשולחן ערוך ועוד. תפילותיו היו בנעימות ובכוונה, ובהיותו מראשוני המתפללים שפקדו את ביהכ"נ היתה לו קביעות לגשת לפני התיבה בתחילת כל תפילות השבת. נפ' ד' סיון ערב שבועות תש"ע. זוג' מרת חנה תחי' לבית איינהורן.

מרת נעמי תחי', בעלה ה"ה ר' משה יהודה שניידר ז"ל. נולד כ"ח תשרי תרנ"צ בלטיביה לאביו רבי אהרן ב"ר משה יהודה ז"ל. עוד בטרם המלחמה היגר עם הוריו לאמריקה, ובצעירותו למד והתחנך במתיבתא 'תפארת ירושלים' של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל. אח"כ למד בישיבת 'תורה ודעת', ובמסגרת לימודיו שם אף קיבל סמיכה לרבנות. לצד היותו תלמיד-חכם חשוב, ישר דרך וירא שמים, היה נהנה מיגיע כפו כרואה חשבו, לזאת הגיע לבדו ברוב כשרונותיו הברוכים ללא לימודים והכשרה מוקדמת. כן ניהל בהצלחה בית אבות בבורו פארק. במשך למעלה מ' שנה שימש כגבאי בביהכ"נ בוסטון בבורו פארק, התמסר מאד לכל צרכי ביהכ"נ והיה אהוב וחביב על הכל. נפ' ט"ז אדר ב' תשנ"ז ונטמן בהר המנוחות.

ה"ה ר' אלעזר מרדכי הי"ו, זוג' מרת ישראלה תחי' לבית לאפור.

ה"ה ר' יצחק משה הי"ו, זוג' מרת רבקה לבית לוין.

ה"ה ר' שלמה הי"ו, זוג' מרת אהובה תחי' לבית מגדליאל.

5. **אסתר רויזא.** נפטרה בעודה תינוקת, ב' אלול תער"ב.

6. **הרה"ח רבי יוסף הלל ז"ל.** מיקרי ופניני החן בשכונת גבעת שאול בירושלים, תלמיד-חכם וירא שמים, ברוך הכשרות וכביר המעש, ער-

ר' יוסף הלל בחתונת בנו ר' יהודה

אבא שליט"א עם אחיו ר' יודל ור' ישעיה זצ"ל

רבי אלעזר מרדכי קעניג ז"ל ב"ר יוסף הלל

רבי חיים חזקיהו קעניג ז"ל ב"ר יוסף הלל

במרכז: רבי יוסף הלל קעניג ז"ל ב"ר אלעזר מרדכי, מימין נראה ר' ישכר דב קניגסברג

ה"ה ר' אפרים פישל, ז"ל, מ' צפורה לבית רוזנפוט;
ה"ה ר' ישעיה ידידיה, ז"ל, מ' רחל לבית גוטליב;
מרת זיסל ע"ה).

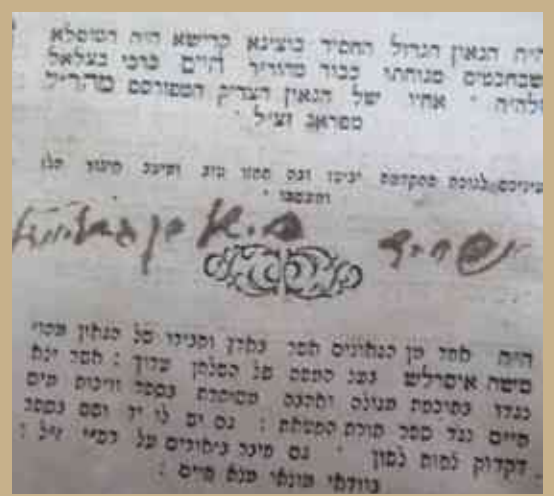
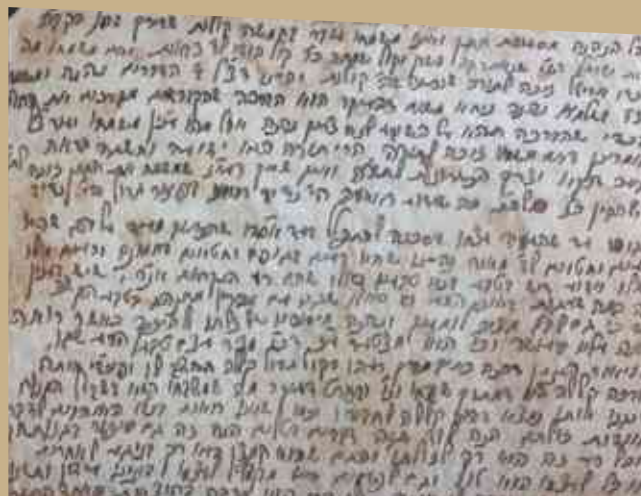
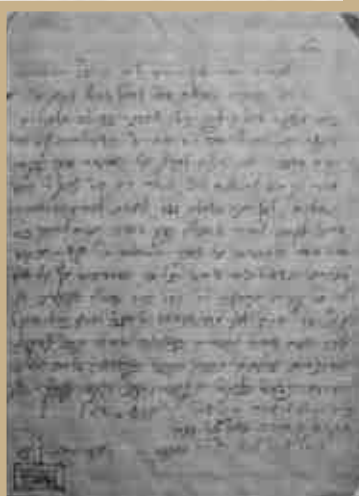

ללימוד התורה, כאשר עוד מגיל צעיר החל לאבד את כח ראייתו ועם כל זאת התגבר והרבה בעסק התורה, וככל שנחלשה ראייתו כך המשיך להתגבר, אם בשמיעת קלטות או ע"י חברות שהקריאו בפניו מתוך הספרים הקדושים בכל מקצועות התורה הקד'. את הספרים, אשר ב"י ניהם ספרי הרמ"ק והרא"י של היה בקי בהם, היה רוכש במיוחד עבור מטרותיו של הקראה ע"י החברות. את שיא גדולתו נוכחו לראות לאחר שלקה בשיתוק והיה מלוכף בייסורים נוראים, ועם כל זה מסר נפשו ופעמיו ביום היו לוקחים אותו במבולנס לכולל ברסלב ללמוד ולהגות בתורה. למרות מצבו היה שרוי בשמחת חיים תמידית וחזיק את הכל, ומעולם לא הוציא הגה של תלונה מפיו. אהב את הכל והתמסר לוולת. לאחר שאחיו התייתמו בבחרותם דאג לכל צרכיהם והתמסר להשיאם ולשאת בנטל הכבד של המשפחה. נפ' בהיותו בן 60 ביום כ"ה ניסן תשס"ד בפניא דמעלי שבתא, כאשר עד צהרי יום פטירתו עוד למד כל הזמן בחברות נגלה ונסתר. ז' מרת פייגא תח' לבית אינדיג; ה"ה ר' יהודה צחק שלמה, ז"ל, בזו"ר מ' העניא ע"ה בת הרה"ח רבי ישראל שכטר, נפ' מ' תשרי תשנ"ב. בזו"ש מ' שרה תח';

לא הוציא מילה מפיו. כל ימיו ציפה וייחל לגאולה והיה מרבה לשוחח על כך, כשניכרים בו הכמיהה והכיסופין לגאולה השלמה. נפ' כ"ח אייר תשס"ז בהיותו בגיל 70. ז' מ' נחמה ע"ה בת רבי שמשון חיים שכטר ז"ל. נולדה בחודש אב ובשל כך נקראה בשם "נחמה". היתה אשה יקרה צנועה וחסודה ומסתפקת במועט. ספר התהילים ותפילות שונות היו שגורים על לשונה כסדר ומסרה את נפשה לחינוך הילדים, דבר שהיה בראש מעייניה ומאוייה ורבות הקריבה לשם כך. נפ' כ"ח אדר תש"ע. הרה"ח רבי אלעזר מרדכי זצ"ל. תלמיד-חכם וירא שמים מרבים, יגע בתורה מתוך הדחק, הוזכר בייסורים וקיבלם באהבה. למד תורה בישיבת מיר, שם התחבב על מרן הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, שעמד על קנקנו וחביבו בצורה בלתי רגילה עד שהועיד אותו ללמוד עם מי שלימים היה לראש הישיבה – ה"ה מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, וכל ימיו הכיר לו רנ"צ טובה על לימוד מיוחד זה. כן למד בחברותא עם הגאון רבי שלמה פישל שליט"א ראש ישיבת איתרי, והיו כל השנים בידידות מופלגת, וכן התדבק והגה בספריו 'בית ישל', כאשר ספר זה היה האחרון שלמד ביום פטירתו בערש"ק. מסר נפשו בצורה מפליאה

ר' משה כץ < ר' מאיר הכהן כץ אבי הש"ך < אר' יונה נמחם נחום אחי הש"ך < אהרן < ר' אלעזר < ר' פנחס < ר' אליעזר < ר' יהודה לייב כץ < ר' פנחס < אר' גרשון הכהן לוי < ארתנו < ר' אפרים פישל קעניג < ר' אלעזר מרדכי קעניג < ר' יוסף הלל < אבינו רועינו < ר' אפרים פישל שליט"א

ר' משה הכהן נשוי למרת געלא בתו של ר' זיסקינד בינג שנפ' בשנת שנה' ר' משה נפ' בשנת שנד' ונקבר בבאנהייזן אביו ר' אפרים גימפל כץ נפ' בשנת שכ' בפרנקפורט וזוג' מרת רייצע בתו של ר' יעקב כץ בן ר' חיים כץ שהיה אדם אמיד ונכבד כחבר בקהילת פפד"מ וזוג' מרת גיטל בת ר' אורי פייביש מוורמס בן ר' נפתלי הרץ כץ

מכתב מהסבא רבי אלעזר קניג לשי עגלון

דרשת נישואי ר' אפרים פישל אביו של ר' אלעזר מרדכי זצ"ל

חתמת ידו של ר' אפרים פישל אביו של ר' אלעזר מרדכי

"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד"

/ יוסף הלל אולחוב /

נמצאים אנו בפרשת וישלח בפגישתו של יעקב עם עשיו והכנתו למלחמה לתפילה ולדורון, בפרשיות אלו אנו למדים על יעקב אבינו, ובהם מסופר על הקשיים אשר היו לו. כשתקפו אליפו ורצה להורגו ולבסוף "רק" לקח את כל כספו. ומוזכר במדרש שחיבר אז את התפילה בתהילים שיר למעלות וכו' עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, כשאמר לעצמו והתחזק, וכי עלי לאבד את תקוותי מבוראי, ובהמשך הרמאות של לבן עם רחל ולא, וכן כשהיה צריך לברוח מעשיו שרצה להורגו ולמרות כל זאת לא איבד את אמונתו ותמיד בטח בד'. כמו שכתוב במדרש על הפסוק 'וייפגע במקום' - ביקש לעבור ונעשה כל העולם כמין כותל לפניו, הרגיש שהמצב קשה כמו כותל שאינו מצליח לעברו, ואז 'וילן שם וכו' ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו'. ובארו בספרים הק' שעניין הסולם בא לרמז שהרי באותו זמן לא היו אתו כלל מלאכי לשומרו כי מלאכי ארץ ישראל עלו וחוץ לארץ ירדו ואם כן, נשאר אתו רק הקדוש ברוך הוא. ככתוב 'והנה ד' ניצב עליו וגו' ופירש רש"י לשומרו. דהיינו שהקדוש ברוך הוא בעצמו שמר עליו. ודוגמת זה מצאנו במדרש על הפסוק 'כי בא השמש' כיבה השמש שהשקיע הקב"ה לגלגל של חמה בשביל לדבר עם יעקב, משל לאוהבו של מלך שבא אצל המלך אמר כבו את הפנסים שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה, והרי זה בא ללמד שכשנדמה לו שיש חושך וכיבוי אורות, דווקא אז, הוא הזמן של קירבה וביטחון בה', ובוזה מלמדת אותנו התורה ללכת בדרכי יעקב לבטוח ולהאמין שהכל לטובה, ב"ה יש לנו את הזכות ללמוד ענין זה מזיידע שליט"א שתמיד מחזק אותנו בכל מצב, אף שנדמה לעיתים שהאור אינו מאיר כ"כ שעלינו לדעת "שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד"..... וכמנגינה הידועה ששגורה על לשונו ומתפזמת באזנו בכל מצב שאנחנו צריכים חיזוק, ייתן לו הקב"ה בריאות ונחת דשנים ורעננים יהיו, להמשיך בדרכו בקודש להתחזק ולחזק אותנו ואת כל הסובבים, אמן.
גוט שאבעס!

יום ו' לסדר "הילדים אשר חנן אלוקים"

/ כותב הר"ר ר' יוסף הלל קניג שליט"א /

נתבקשתי לכתוב מאמר על סבינו הדגול ה"ה ר' חיים רוזנהפט ז"ל

בעומדי לכתוב חשבתי מה אכתב על אישיות כה דגולה סבא ז"ל היה איש יקר איש אמת בעל יסורים ובעל ניסיונות רבים שהצליח לעמוד בהם כל ימי חייו מעודו ילד רך לימים שהתייתם מאביו ואמו עד יסורי הגוף והנפש בערוב ימיו. בכל נסיונות החיים לא איבד את השמחה שהייתה לו "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה". סבא ז"ל היה חי בשמחה.

זכורני שהרגיש קשר מיוחד למרנא בעל הקהילות יעקב צוק"ל שביום פטירתו הגיע לביתנו ברח' ר' עקיבא ולקח את כולנו יחדיו להלוויה ואצטט את דברי הגמ' שנזכרתי באותו הזמן ונחרט בליבי "כל מי שהיה באשכתיא דרבי מוזמן לחיי העולם הבא" אנחנו עמדנו ברח' רשב"ם ממש מראשוני המלווים הרחוב עוד היה שמם אך הוא הרגיש את הקשר המיוחד לסטייפלער זצ"ל אני נזכר שבערב בר-המצווה שלי זיידע ז"ל היה מרוגש מאד הוא קרא לי ואמר לי יוסי בא נלך לחנות הספרים ונקנה ספר חשבתי נו. ספר אך נכנסתי עימו בצוותא ואמר לי איזה ספר שתבחר אקנה לך וכך הוי קניתי את המלבי"ם על התנ"ך ספר יקר ערך בימים ההם יב' כרכים ואמר שהעיקר שיהיה לי את הכח לגדול בתורא"ש.

באופן תמידי כשהיה מדבר עם רבש"ע היה מניף את אצבעותיו כלפי שמיא ואומר הוא עוזר הוא נותן הוא המסייע ואומר "מאין יבא עזרי-עזרי מעם ה' עושה שמיים וארץ" חוש הומור מיוחד היה לו היו מודיעים לו פלוני ה' ירחם הלך לבית עולמו היה אומר שיהיה בריא.

אני נזכר שאמא ע"ה סיפרה שביום מן הימים שכח שכרתו לו את הרגל והתרומם ממושב ונשתטח על הרצפה ובמקום שיבכה על מר גורלו עשה מכל העניין צחוק גדול וסיפר לכל אורח שנקרא לדרכו ששכח שאין לו רגל ה"י

כל דבר שהיה מתחדש לו בידישקייט היה מנסה לעשות הכי טוב התחדש לו חומרא בתפילין הזמין את המהודר ביותר העיקר להתקרב לבורא עולם

נתפלל שימליץ טוב בעדינו ממרומים וזכותו תשפיע עלינו שפע רב ממרומים אכי"ר

מדור לענייני כשרות: מגיש. חיים הכהן פישר

הערות אקטואליות בכשרות המאכלים.

בשנה שעברה ביארציט של סבתינו ז"ל נשאלתי ע"י אחד מבני המשפחה על כמות הקמח המלא שצריך להפריש חלה, עניתי מה שעניתי ופתאום מתברר שהמאזינים שהיו בסביבה כלל לא ידעו מהכללים האלו, וגם השנה הנושא הזה עלה שוב, ולכן חשבתי לעצמי לחדד ואולי להוסיף עוד כמה נקודות שלדעתי יעניין את הציבור.

א. **הפרשת חלה בקמח מלא** הנושא שהזכרנו, מאחר וכיום גרעיני החיטה נטחנים ומופרדים מהסובין ושאר הסיבין שיש בגרעין החיטה, ורק אח"כ מוסיפים את הסובין, יוצא שבקמח מלא צריך להוסיף 15% מהכמות שנוהגים להפריש על אף הפירסום שהיה ביתד נאמן לאחרונה, אין שינויים.

ואם כבר מדברים על נושא של הפרשת חלה אני יוסיף כמה נקודות שלדעתי יעניין

ב. **קניידל\קישקע** אם עושים כמות גדולה (בשמחה, או כשמקפאים וכדו') נהגו להפריש חלה בלא ברכה אפילו שזה מיועד לבישול ולא לאפייה אם זה מצטרף לעיסת חיוב ואם אופים את זה חייב גם בברכה.

ג. **בורקס מוכן קפוא**, שאם מכינים כמות גדולה על אף שהפרישו חלה במפעל, זה מצטרף שוב לעיסת חיוב ונהגו להפריש שוב בלא ברכה.

ד. **עוגות טורט** אם נעשה בכמות גדולה שמגיע לעיסת חיוב נקרא בהלכה בלילה רכה נהגו להפריש פעמיים, אחד מהבלילה עצמה לפני האפייה וגם אחרי האפייה כשהוא כבר אפוי.

ה. **קוגל אטריות** שאפילו שהוא כרגע מצטרף מחדש לעיסת חיוב לא נהגו להפריש מאחר והוא מעשה קדירה. (הרב אלישיב צוק"ל נהג להחמיר ולהפריש)

נעבור נושא שונה אבל באותו נושא. הגדרת ברכתו מזונות

קרוטונים ברכתו מזונות ואפילו שהוא לא נילוש במי פירות או בגלל שהוא מטוגן בשמן עמוק ואו מאחר והלחם מיוצר אך ורק למטרה זו ואינו ראוי לאכילה כ"כ וגם הוא קשה כפת כסניס.

סופגניות שלמעשה מיוצר מקמח ומים בכל זאת ברכתו מזונות בגלל שהוא מטוגן בשמן עמוק. אני מציין את זה כי לאחרונה התפרסם שיש ספגניות שנאפות בתנור ולכן הברכה היא שונה, מידע זה אינו נכון, כיום ישנם שני מפעלים שכמעט 100% כל הסחורה מגיע ממפעלים אלו והם מתחילים לייצר הרבה זמן לפני העונה ומקפאים את המוצר ויש מקומות שמכניסים לחימום לפני שזה מגיע ללקוח, ולכן הברכה לא משתנה.

מקווה שהועלתי ועזרתי בהבאת הנושאים האלו.

בברכת שלא תצא תקלה תחת ידי,

שבת כלכתא

שבת קדש פרשת וישלח משפחת קעניג – תשפ"ה

